

АГАТА КРИСТИ

САЩО ВЕТЕ ПОМНЯТ

ПЪРВО ИЗДАНИЕ

АГАТА КРИСТИ СЛОНОВЕТЕ ПОМНЯТ

Превод: Димитър Бърдарски, Румяна Манчева

chitanka.info

„Слоновете помнят“ е една от най-популярните и увлекателни книги на Агата Кристи. Великолепен психолог, майстор на детайла и тук авторката остава вярна на уменията си да изгражда криминалната интрига, да преплита съдбите на хората, свързани от едно съдбовно убийство. Но „Слоновете помнят“ е наистина забележителен роман, защото в разгадката на престъплението участват и двамата любими герои на Агата Кристи — Еркюл Поаро и мисис Оливър.

*На Моли Майерс с благодарност за нейната
отзивчивост*

ГЛАВА ПЪРВА

ЕДИН ЛИТЕРАТУРЕН ОБЯД

Мисис Оливър стоеше пред огледалото. Тя хвърли бегъл, кос поглед към часовника над камината, който по нейните изчисления изоставаше с двадесет минути. После отново се посвети на своята фризура. Проблемът на мисис Оливър, който тя честно си признаваше, беше постоянната промяна в стила на прическите ѝ. Беше опитала едно след друго почти всичко. Първо една строга „помпадур“, след това „парижки вятър“ с разчесани назад къдрици, откриващи интелектуалното ѝ чело — във всеки случай тя се надяваше, че е интелектуално. Беше опитала и стегнато навити масури, и нещо като артистичен безпорядък. Но трябваше да признае, че днес прическата ѝ нямаше голямо значение, тъй като се канеше да направи нещо, което много рядко правеше, а именно да сложи шапка.

На най-горната лавица в гардероба на мисис Оливър се разполагаха четири шапки. Едната беше категорично определена за сватби. Когато човек отива на сватба, шапката е нещо задължително. А мисис Оливър беше заделила даже две. Едната, в кръгла кутия от велпапе, беше от пера. Тя обхващаше плътно главата и беше много удобна, ако се случеше внезапен дъжд да се изсипе тъкмо когато човек трябва да премине от колата до вътрешността на светата обител или, както често става в наши дни, на гражданското отделение.

Другата, която беше и по-изискана, беше предназначена за сватби, които се провеждаха в летни съботни следобеди. На нея имаше цветя, шифон и жълто мрежесто покривало, прикрепено с мимоза.

Другите две шапки на лавицата бяха за по-широка употреба. Тази, която мисис Оливър наричаше „вилна шапка“, беше направена от обработен филц, подходеше на всякакъв тип спортно облекло и имаше удобна периферия, която можеше да се обръща нагоре или надолу.

Мисис Оливър имаше кашмирен пуловер за топло време и един по-тънък за горещи дни, като и двата си отиваха по цвят с шапката. Но макар пуловерите често да бяха обличани, шапката почти никога не

беше слагана. Защото, всъщност, как може да се носи шапка, когато човек отива просто на излет да хапне с приятели?

Четвъртата шапка беше най-скъпата от всички и имаше изключително трайни предимства пред тях. Може би, мислеше си понякога мисис Оливър, тъкмо защото беше толкова скъпа. Тя представляваше нещо като тюрбан с различни пластове контрастни кадифета, но всички в много подходящи пастелни оттенъци, които можеха да се съчетаят с всичко.

Мисис Оливър постоя известно време в колебание и после се обърна за помощ.

— Мария, — каза тя и повтори по-високо — Мария! Ела тук за минутка.

Мария дойде. Тя беше свикнала да се съветват с нея по въпроса за тоалета на мисис Оливър.

— Ще си сложите онази прекрасна шапка, нали? — попита тя.

— Да, — отговори мисис Оливър. — Искан да зная как мислиш, че изглежда най-добре — така или обърната обратно?

Мария отстъпи малко и хвърли поглед.

— Сега сте я сложили със задния край напред, нали?

— Да, разбира се — каза мисис Оливър. — Много добре виждам, но не знам защо ми се стори, че така изглежда по-добре.

— Дали е по-добре? — усъмни се Мария.

— Ако питат мен, май че да. Но не знам дали смятат така и в магазина, където ми я продадоха.

— И защо мислите, че наопаки стои по-хубаво?

— Защото така се вижда този прекрасен нюанс в синьо и това тъмнокафяво, а на мен те ми харесват повече отколкото задната страна, която е зелена с червено и шоколадено.

На това място мисис Оливър свали шапката, постави я отново и я изпробва отзад напред, отпред назад, а също и настрани, което и тя, и Мария не одобриха.

— Не върви на ширина. Не ви отива на лицето, нали? На който и да е няма да му стои.

— Да, наистина. Така не става. Изглежда в края на краищата ще трябва да я сложа както си е направена.

— То така винаги си е най-сигурно.

Мисис Оливър сне шапката. Мария ѝ помогна да облече елегантно скроена тънка вълнена рокля в нежен червеникавокафяв цвят и после заедно нагласиха шапката.

— Направо чудно изглеждате! — възхити се Мария.

Тъкмо това в нея мисис Оливър много ценеше. Ако имаше и най-малкия повод за това, тя винаги изразяваше одобрение и похвала.

— Нали ще произнесете реч на банкетата?

— Реч! — мисис Оливър беше ужасена. — Не, разбира се, че не. Знаеш, че никак не обичам да произнасям слова.

— Е, мислех си, че такъв е редът на тези литературни обеда. Нали там отивате — знаменити писатели на 1973-а, или там, която година сега се пада.

— Не съм длъжна да произнасям реч — каза мисис Оливър. — Има други хора, които много обичат да го правят и те ще се справят по-добре от мен.

— Сигурна съм, че ще излезе чудесно слово, ако се заемете с това — каза Мария, превъплъщавайки се в ролята на изкусителка.

— Не, не бива — устоя мисис Оливър. — Зная какво мога и какво не мога. Речи не умея да държа. Започвам да се притеснявам, нервирам се и сигурно ще заеквам или ще се повтарям. Не само ще се чувствам неловко, но сигурно и ще изглеждам така. Друго нещо са думите. Можеш да ги напишеш, да ги издиктуваш или да ги запишеш на магнетофон. Спокойно се справям с думите, стига да не трябва да говоря публично.

— Така да е. Вярвам, че всичко ще мине много хубаво. Няма начин. Доста голям банкет е, нали?

— Да, — потвърди мисис Оливър с дълбоко потиснат глас. — Доста голям банкет.

И защо ли, мислеше си тя, без да го казва, защо ли изобщо отивам там? Тя се позамисли малко, защото винаги обичаше да знае точно какво възнамерява да прави, а не да го направи и после да се чуди защо го е направила.

— Струва ми се, — каза тя отново на себе си, а не на Мария, на която ѝ се беше наложило бързичко да се върне в кухнята, призована от миризмата на прелелия мармалад, оставен да се вари на печката, — че просто ми се иска да видя какво представляват тези обеда. Толкова пъти са ме канили и аз все не отивам.

Мисис Оливър стигна до последното блюдо от разкошния обяд и въздъхна със задоволство, играейки си с остатъците от целувката в чинийката. Тя особено обичаше целувки и това беше чудесен завършек на един чудесен обяд. Обаче, достигне ли средна възраст, човек трябва да бъде предпазлив с целувките. Зъбите? Те изглеждаха добре, имаха голямото предимство, че не боляха, бяха бели и на външен вид бяха съвсем като истински. Но трябваше да се признае, че в действителност не бяха истински. А зъби, които не са истински, според убеждението на мисис Оливър, не можеха да бъдат от първокачествен материал. Виж, кучетата имаха зъби от истинска слонова кост или поне винаги така си ги представяше. Но зъбите на хората бяха просто от кост или, ако бяха изкуствени, от пластмаса. Така или иначе, важното беше човек да не допусне да бъде подведен от изкуствените си зъби и да изпадне в неловко положение. Марулите представляваха известно затруднение, също и солените бадеми, а още и такива сладкиши като шоколадови бонбони с твърд пълнеж, прилепващи карамели и сладко лепкави целувки. С въздишка на облекчение тя се справи с последната хапка. Беше един много хубав обяд, наистина хубав обяд.

Мисис Оливър обичаше да доставя на тялото си наслади. Обядът беше много вкусен. Компанията също беше по вкуса ѝ. Макар да беше посветен на знаменити писателки, обядът за щастие не бе посетен само от знаменити писателки. Бяха поканени и други писатели и критици, хора, които четяха книги, и такива, които ги пишяха. Мисис Оливър беше седяла между двама много очарователни представители на мъжкия пол. Едуин Обин, чиято поезия винаги ѝ беше доставяла удоволствие, беше извънредно занимателна личност с най-различни интересни преживявания по време на гостуванията си в чужбина, както и герой на многобройни литературни и лични приключения. Освен това, той се интересуваше от ресторанти и ястия и те бяха живо обсъждали тези теми, оставяйки литературните въпроси настрана.

Сър Уезли Кент, от другата ѝ страна, също се беше проявил като много приятен сътрапезник. Той се беше изказал ласкаво за книгите ѝ и беше проявил нужната тактичност да не я кара да се чувства неудобно — за разлика от други, които успяваха да я притеснят без особено усилие. Беше споменал няколко причини да харесва една или

друга от нейните книги и това бяха все основателни причини, което ѝ спечели благоразположението на мисис Оливър. Похвалите на мъжете, каза си тя, са винаги приемливи. Жените бяха по-склонни към словоизлияния. Какви неща понякога ѝ пишеха! Да не повярваш! И не само жени, разбира се. Понякога и емоционални млади мъже от далечни страни. Само преди седмица беше получила писмо от почитател, което започваше така: „Като прочетох Вашата книга, почувствах колко благородна жена трябва да сте!“ Прочитът на книгата ѝ „Втората златна рибка“ го беше довел до особено бурен литературен екстаз, който мисис Оливър намираше за напълно неуместен. Не че беше прекалено скромна. Смяташе разказите, които пишеше, за достатъчно добри в рамките на криминалния жанр. Някои не бяха чак толкова хубави, а някои бяха много по-сполучливи от други. Но нямаше причина, доколкото тя можеше да си представи, те да накарат някого да я смята за благородна жена. Тя беше просто жена с късмет, успяла да усвои един маниер на писане, който за щастие допадаше на достатъчно голям брой читатели. Просто чудесен късмет, казваше си мисис Оливър.

И така, общо взето тя беше преодоляла това изпитание много добре. Беше прекарала приятно, беше си поговорила с интересни хора. Сега всички се придвижваха към мястото, където сервираха кафе, сменяха се партньорите и можеше да се побъбри с други гости. Но, както мисис Оливър добре знаеше, това беше и опасният момент. Именно сега можеха да я обсадят други жени. Да я обсипят с пресилени похвали и да я накарат да се чувства конфузно, неспособна да намери нужните думи за отговор, тъй като всъщност подходящи отговори просто не съществуваха. Диалозите протичаха като в тези разговорници за пътуване в чужбина с готови фрази.

Въпрос: Не мога да не споделя какво удоволствие е за мен да чета Вашите книги и колко великолепни ги намирам.

Отговор на слияния автор: Ами, много сте любезна. Наистина много ми е приятно.

— Да знаете с какво нетърпение от месеци очаквам тази среща. Просто съм във възторг.

— Толкова сте мила. Много мило от Ваша страна.

И така нататък в този дух. Никоя от двете не може да заговори за нещо друго. Задължителната тема са или твоите книги, или нейните,

ако разбира се знаеш кои са те. Мисис Оливър беше попадала в мрежите на литературния живот и помнеше, че не се представя добре в подобни положения. Някои други успяваха, но тя трезво си даваше сметка, че просто няма необходимите за това качества. Веднъж, когато гостуваше на едно посолство в чужбина, нейна приятелка чужденка я беше подложила на нещо като кратък курс.

— Слушам те, — говореше ѝ Албертина със своя прелестен, тих чуждо звучен глас — слушам те какво говориш на този млад мъж, който дойде да те интервюира за вестника. Ти просто не проявяваш, наистина не проявяваш, онази заслужена гордост, която трябва да изпитваш от своята работа. Ти би трябвало да казваш: да, аз пиша добре, аз пиша по-добре от всички други автори на детективски истории.

— Но аз не пиша по-добре — беше отговорила тогава мисис Оливър: — Разкажете ми не са лоши, но...

— Ах, остави това „не са лоши“! Трябва да казваш, че са хубави, даже да не мислиш така, пак трябва да казваш, че са хубави!

— Знаеш ли, Албертина, — прекъсна я мисис Оливър, — бих искала ти да отговаряш на тези журналисти, дето идват за интервюта. Толкова по-добре се справяш. Не би ли могла някой ден да се престориш на мен, а аз ще слушам зад вратата?

— Да, мисля, че бих се справила. Сигурно ще е много забавно. Но ще разберат, че аз не съм ти. Познават лицето ти. Обаче ти трябвала им отговаряш: да, да, чувствам, че пиша по-добре от всички други. Да казваш това на всеки. Те трябва да го научат. И трябва да го разгласят. А ти — просто е ужасно да те слуша човек, как седиш и говориш, като че ли се извиняваш за това, което си. Не бива да правиш така.

Мисис Оливър се чувстваше като начинаеща актриса, която се опитва да изиграе ролята си, а режисьорът е просто отчаян от пълната и невъзприемчивост към указанията му. Както и да е, сега изглежда няма да възникнат усложнения. Най-много някоя и друга любопитна дама да изникне, щом станат от масата. Всъщност, една-две вече се навъртаха наоколо. Но това не беше толкова страшно. Ще отиде, ще се усмихне, ще каже любезно: „Благодаря Ви, много се радвам, толкова ми е приятно да чуя, че харесвате книгите ми“. Все същите втръснали стари фрази. Като че ли мушваш ръка в някаква кутия и изваждаш от

там полезни думи, вече нанизани една за друга като гердан от мъниста. И след това, без повече да се бави, може да си тръгне.

Погледът ѝ обиколи масата, търсейки стари приятели или бъдещи поклонници. Да, в далечината се виждаше Морийн Грант, която беше много забавна. Моментът дойде, писателките и техните кавалери се изправиха. Всички се устремиха към креслата, масичките за кафе, диваните и уединените кътчета. Сега става опасно, казваше си мисис Оливър, макар опитът ѝ да идваше повече от коктейли, отколкото от литературни банкети, защото на такива тя не ходеше. Всеки миг отнякъде можеше да изскочи я някой, когото не си спомняш, но който те помни, я някой, с когото никак не ти се разговаря, но няма как да го избегнеш. Този път се появи първият вариант. Едра жена. Пищни пропорции, големи, бели, хрупави зъби. Французите биха се изразили *une femme formidable*^[1]. Но страховитото ѝ, властническо излъчване определено оправдаваше този епитет и в английското му значение. Очевидно, тя или познаваше мисис Оливър или беше решила още тук, на място да се запознае с нея. Оказа се последното.

— О, мисис Оливър — възкликна тя пронизително. — Какво удоволствие е да ви срещна днес. Отдавна ми се иска да се запозная с вас. Просто обожавам вашите книги. Синът ми също. А съпругът ми винаги настоява да вземам най-малко две от тях, преди да тръгнем някъде на път. Моля ви, елате да седнем някъде. Има толкова много неща, за които ми се иска да ви питам.

Е, добре, помисли си мисис Оливър. Не е точно моят тип жена, но дали ще е тя или някоя друга, все едно.

Тя се остави да бъде отведена така властно, както би го направил полицейски служител. Сложиха я да седне на канапе за двама в един ъгъл и новата ѝ приятелка взе кафе за себе си и за нея.

— Така. Тук сме добре. Предполагам, че не знаете името ми. Казвам се мисис Бъртън-Кокс.

— О, да — каза мисис Оливър, смутена както обикновено. Мисис Бъртън-Кокс? Дали беше също писателка? Не, никак не можеше да си спомни нещо за нея. Но като че ли беше чувала това име. Някаква слаба мисъл изплува. Дали нямаше някаква книга за политика или нещо подобно? Не роман, не хумор, не криминале. Може би нещо интелектуално с политическа линия? Ако е така, ще бъде лесно. Мисис

Оливър се почувства облекчена. Просто ще я оставя да говори и само от време на време ще вметвам „колко интересно!“.

— Сигурно много ще ви учуди това, което ще ви кажа — заяви мисис Бъртън-Кокс. — Но от вашите книги почувствах, че сте от хората, които проявяват разбиране и проникват в човешката природа. Убедена съм, че ако някой може да отговори на въпроса, който ме измъчва, това сте само вие.

— Знаете ли, едва ли... — каза мисис Оливър, търсейки подходящи думи да обясни, че не се чувства способна да се издигне на висотата, изисквана от нея.

Мисис Бъртън-Кокс топна бучка захар в кафето си и я разчупи доста хищнически, сякаш беше кост. Зъби като от слонова кост, помисли си разсеяно мисис Оливър. Слонова кост? Кучетата имат такива зъби, моржовете също, и разбира се слоновете. Големи тежки бивни от слонова кост. Мисис Бъртън-Кокс продължаваше:

— Първото нещо, което трябва да ви питам, макар че съм сигурна в отговора, е дали имате кръщелница. Кръщелница на име Силни Рейвънскрофт?

— О, да — възкликна мисис Оливър приятно изненадана. Струваше ѝ се, че ще може да се справи с въпроса за кръщелниците. Имаше доста такива — момичета, както и момчета. Трябваше да си признае, че с напредването на годините понякога не можеше точно да си спомни всичките. Но беше изпълнявала дълга си през полагащия се срок. Това означаваше да им изпраца играчки за Коледа докато са малки, да им ходи на гости, на тях и на родителите им, или да ги приема на гости като поотраснат, понякога да ги взема след училище. Най-накрая идваха коронните дни. Това можеше да бъде двадесет и първият рожден ден, на който кръстницата трябва да направи каквото се очаква и да понесе достойно благодарностите за това. Или пък можеше да бъде сватба, която предполагаше същия тип дар, финансова и друга благословия. След което кръщелниците се позагубваха някъде в далечината. Женеха се, отиваха в други страни или в чужди посолства, преподаваха в чужди училища или се посвещаваха на социални дейности. Така или иначе, те постепенно напускаха живота ѝ. Разбира се, беше приятно да ги вижда, когато неочаквано се появяваха отново на хоризонта. Но ѝ се налагаше да се замисля, за да

си спомни чии дъщери бяха, кога за последен път ги е виждала и каква беше онази връзка, по силата, на която се бе оказала тяхна кръстница.

— Силия Рейвънскрофт — мисис Оливър вложи цялото усилие, на което бе способна. — Да, да, разбира се. Точно така.

Не, че пред очите ѝ изплува някакъв образ на Силия Рейвънскрофт, или поне не от много отдавна. Кръщението. Беше отишла на тържеството на Силия и беше поднесла като кръстница много мил подарък — сребърен гевгир в стил кралица Ана. Много мило. Можеше удобно да служи за прецеждане на мляко, а също беше подходяща вещ, която една кръстница винаги би могла да продаде за нелоша сума пари, ако ѝ потрябват в някой момент. Да, тя си спомняше цедката много добре. Беше от времето на кралица Ана, хиляда седемстотин и единайсета. Марка Британия. Колко по-лесно беше да си спомни сребърните кафеници или цедки или кани, отколкото самото дете.

— Да, — каза тя, — разбира се, да. Боя се, че не съм виждала Силия от много дълго време.

— Е, да. Тя наистина е много импулсивно момиче, — съгласи се мисис Бъртън-Кокс. — Искам да кажа, често си променя идеите. Вярно, много е умна, учеше се добре в университета. Но, политическите ѝ представи... То днес всички млади имат политически идеи.

— За съжаление аз не се меса в политиката — прекъсна я мисис Оливър, за която политиката беше анатема.

— Знаете ли, искам да ви споделя нещо. Ще ви кажа точно какво искам да знам. Сигурна съм, че ще ме разберете. Толкова хора са ми казвали колко сте любезна, как винаги откликвате...

Чудя се дали няма да ми поиска пари назаем, помисли си мисис Оливър, която бе имала не една среща с подобно начало.

— Виждате ли, става дума за нещо изключително важно за мен. Нещо, което съм убедена, че непременно трябва да узная. Работата е там, че Силия иска да се омъжи, или си мисли, че иска да се омъжи, и то за моя син, Дезмънд.

— А, така ли! — каза мисис Оливър.

— Или поне засега такива са плановете им. Естествено, човек е длъжен да познава хората, а има нещо, което аз страшно много държа да знам. Разбирам, че е доста странно да се пита за такова нещо и аз

наистина в никакъв случай не бих се обърнала с този въпрос към някой непознат, но вас съвсем не ви чувствам като непозната, скъпа мисис Оливър.

Нямаше да е лошо, каза си мисис Оливър. Започваше вече да става неспокойна. Чудеше се дали Силия е родила незаконно дете или предстоеше да роди и дали не очакваха от нея да знае и да разкаже подробности. Това би било крайно неудобно. От друга страна, помисли си тя, не съм я виждала вече от пет-шест години. Тя трябва да е на двадесет и пет или и шест, значи няма да е трудно да кажа, че не зная нищо.

Мисис Бъртън-Кокс се наведе напред, дишайки учестено.

— Искам да ми кажете, защото съм сигурна, че вие не може да не знаете или поне сте наясно в общи линии как се е случило. Дали майка ѝ е убила баща ѝ или бащата е убил майката?

Каквото и да беше очаквала мисис Оливър, то със сигурност не беше това. Тя изгледа мисис Бъртън-Кокс с невярващи очи.

— Но аз не... — тя се запъна. — Аз... не разбирам. Искам да кажа... каква причина...

— Скъпа мисис Оливър, не може да не знаете... Такъв на шумял случай... Вярно, че беше много отдавна, трябва да са минали колко, десет или дванайсет години поне, но на времето толкова се говори за това. Сигурна съм, че си спомняте, непременно си спомняте.

Мисис Оливър отчаяно напругаше ума си. Силия беше нейна кръщелница. Това несъмнено беше вярно. Майката на Силия — да, разбира се — майката на Силия беше Моли Престън Грей, нейна приятелка по онова време, макар и не много близка. И разбира се тя се беше омъжила за някакъв военен — как му беше името — сър някой си Рейвънскрофт. А дали пък не беше посланик? Странно как човек не може да си спомни тези неща. Даже не можеше да си спомни дали тя самата не беше шаферка на Моли. Като че ли беше така. Беше доста хубава сватба в Гардз Чапъл или нещо такова. Но как забравя човек! След това не ги беше виждала години, бяха заминали за някъде. В Средния Изток ли? Персия? Ирак? По едно време в Египет? Малая? Много рядко, когато се завръщаха в Англия, тя ги срещаше отново. Бяха като онези стари снимки, които човек понякога изважда и поглежда. Разпознаваш смътно хората на тях, но те са толкова избелели, че всъщност не можеш да ги различиш или да си ги

спомниш. И сега тя съвсем не беше сигурна дали този сър Рейвънскрофт и лейди Рейвънскрофт, по баща Моли Престън Грей, бяха присъствали много в живота ѝ. Струваше ѝ се, че не. Но пък... Мисис Бъртън-Кокс все още я гледаше. Гледаше я като че ли разочарована от отсъствието в нея на *savoir-faire*^[2], от неспособността ѝ да си спомни нещо, което очевидно е било *cause célèbre*.^[3]

— Убити? Искате да кажете, нещастен случай?

— О, не. Не беше нещастен случай. В един дом край морето. Мисля, че беше в Корнуол. Някакво скалистото място. Както и да е, имали къща там. И били намерени на скалата, застреляни. Обаче нямало никакви следи, по които полицията да разбере дали съпругата е застреляла съпруга си и после себе си, или обратно, съпругът е застрелял жена си и после е стрелял в себе си. Проучвали са там всичко, нали знаете, куршумите и другите неща, но било много трудно. Помислили, че може да е договорено самоубийство — забравила съм какво беше последно заключението. Може да е било и нещастен случай или нещо подобно. Но разбира се, всички знаеха, че не може да не е направено нарочно и тогава се разнасяха много истории, естествено.

— И вероятно всичките измислени — каза мисис Оливър с надежда, опитвайки си да си спомни поне една от историите.

— Кой знае, може би. Може би. Много е трудно да се каже. Говореше се за свата между тях на предния или по-предния ден, говореше се за друг мъж и естествено, както обикновено, за друга жена. Така и не стана ясно как е било всъщност. Мисля, че нещата бяха и доста потулени, защото генерал Рейвънскрофт имаше доста високо положение. Разправяха, че бил в санаториум през онази година, бил много потиснат и всъщност не си е давал сметка какво върши.

— Наистина съжалявам, — каза твърдо мисис Оливър, — но трябва да призная, че нищо не ми е известно по този случай. Сега, когато заговорихте, си спомних. Имаше такова произшествие, спомням си имената и наистина познавах тези хора, но никога не съм знаела какво се е случило или някакви подробности. Всъщност, не бих казала, че имам дори и най-малка представа...

А освен това, мислеше си мисис Оливър, като ѝ се искаше да има достатъчно смелост, за да го каже гласно, от къде на къде вие имате нахалството да ме питате, за нещо, което не зная.

— Много е важно за мен да науча истината — каза мисис Бъртън-Кокс.

Очите и започнаха да святкат, като две твърди късчета мрамор.

— Важно е, разбирате ли, защото моето момче, моето мило момче смята да се жени за Силия.

— Боя се, че не мога да ви помогна — заяви мисис Оливър. — Никога не съм чувала нищо.

— Но вие не може да не знаете — настояваше мисис Бъртън-Кокс. — Нали вие съчинявате такива чудесни разкази, вие знаете всичко за престъпленията. Знаете кой ги извършва и защо ги извършва. Уверена съм, че на вас всички биха разказали задкулисните тайни на историята, защото хората много се вълнуват от тези неща.

— Не знам нищо. — Гласът на мисис Оливър вече почти не съдържаше учтивост, в него определено звучаха нотки на неприязън.

— Нима не разбирате, аз просто не виждам към кого да се обърна за помощ? Нали не бих могла да отида в полицията след толкова години, пък и те едва ли биха ми казали нещо, очевидно са се постарали да покрият случая. А за мен е важно да се добера до истината.

— Аз съм само писателка — каза студено мисис Оливър. — Моите книги са изцяло плод на въображението. Аз лично не съм сведуща в областта на престъпленията и нямам мнение по отношение на криминалистиката. Така че не бих могла да ви бъде полезна по никакъв начин.

— Но бихте могли да питате кръщелницата си. Да питате Силия.

— Да питам Силия! — мисис Оливър отново я погледна смаяно. — Не виждам как бих могла да направя това! Тя беше — е, мисля си, че трябва да е била почти дете, когато тази трагедия се е разиграла.

— И все пак, струва ми се, че тя знае всичко. Децата винаги знаят всичко. И би ви казала. На вас би се доверила.

— По-добре сама я попитайте, това мога да ви посъветвам — каза мисис Оливър.

— Не зная как бих могла да го сторя — възрази мисис Бъртън-Кокс. — Не зная дали Дезмънд би одобрил това, нали разбирате. Той е доста, как да кажа, доста чувствителен за всичко, което засяга Силия и едва ли би имало полза... Не, сигурна съм, че би споделила само с вас.

— Не мога и да си помисля да ѝ задам такъв въпрос — мисис Оливър се престори, че поглежда часовника си. — Боже мой, колко време отделихме за този чудесен обяд. Сега трябва да бързам. Имам много важна среща. Довиждане мисис, ъ-ъ, Бедли-Кокс, съжалявам, че не мога да ви помогна, но тези неща са твърде деликатни. Освен това, наистина ли от ваша гледна точка всичко това има някакво значение?

— О, има огромно значение!

В този момент наблизко изплува една литературна личност, която мисис Оливър добре познаваше. Тя скочи и я хвана за ръката.

— Луиза, скъпа, колко се радвам. Не бях забелязала, че си тук.

— О, Ариадна, откако не съм те виждала. Доста си отслабнала, знаеш ли.

— Винаги ми казваш нещо мило — мисис Оливър хвана под ръка приятелката си и се отдалечи от канапето. — Бързам да си тръгна, защото имам среща.

— Май че доста те беше заклешила тази ужасна жена, нали? — попита приятелката ѝ, като хвърли поглед назад към мисис Бъртън-Кокс.

— Задаваше най-невероятни въпроси — обясни мисис Оливър.

— Така ли? И не можа ли да ѝ отговориш?

— Не. А и не ми е работа. Нищо не зная за това. Но и да зная, не бих искала да ѝ отговарям.

— За нещо интересно ли питаше?

— Всъщност, — каза мисис Оливър, позволявайки на една нова мисъл да завладее съзнанието ѝ — би могло да бъде интересно, само че...

— Тя става да те преследва — каза приятелката ѝ. — Ела с мен. Ще те изведе навън и ще те откарам, където желаш, ако колата ти не е наблизко.

— Никога не излизам с колата в Лондон, ужасно е да се паркира.

— Зная. Абсолютно убийствено.

Мисис Оливър се сбогува, с когото трябваше. Имаше благодарности, изразено бе най-дълбокото задоволство и скоро колата я отведе на един лондонски площад.

— Ийтън Теръс, нали? — любезно попита приятелката ѝ.

— Да, — каза мисис Оливър, — само че сега трябва да отида... май че беше Уайтфрайърз Маншънз. Не помня точно името, но знам

къде е.

— Това са едни доста модерни блокове. Всичките квадратни и геометрични...

— Точно така — потвърди мисис Оливър.

[1] Чудовищна жена (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Умение да се справяш, съобразителност (фр.). — Б.пр. ↑

[3] Нашумял случай (фр.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА ВТОРА

ПЪРВО СПОМЕНАВАНЕ НА СЛОНОВЕТЕ

Като не успя да открие приятеля си Еркюл Поаро у дома му, мисис Оливър трябваше да прибегне до телефона.

— Дали случайно ще сте у дома тази вечер? — попита тя. Седеше до телефона и пръстите ѝ нервно почукваха по масата.

— Май че се обажда...

— Ариадна Оливър, — каза мисис Оливър, която винаги се изненадваше, когато трябваше да съобщи името си, тъй като очакваше всичките ѝ приятели да разпознават гласа ѝ веднага щом го чуят.

— Да, ще си бъда вкъщи цялата вечер. Означава; ли това, че ще имам удоволствието да бъда посетен от вас?

— Колко мило от ваша страна да представяте нещата така — каза мисис Оливър. — Не зная дали ще бъде наистина удоволствие.

— Винаги е удоволствие да ви видя, *chère Madame*.^[1]

— Не съм сигурна — каза мисис Оливър. — Може и доста да ви досадя. Да ви питам за разни неща. Искам да зная какво мислите по един въпрос.

— Това винаги съм готов да кажа на всеки — увери я Поаро.

— Възникна един проблем — каза мисис Оливър. Нещо доста досадно и не зная какво да правя.

— Тогава, заповядайте да ме видите. Аз съм поласкан, много поласкан.

— По кое време ще ви бъде удобно? — попита мисис Оливър. — Девет часа добре ли е? Ще прием заедно по едно кафе, освен ако не предпочитате гренадин или сироп от касис. Но не, това не го обичате. Спомних си.

— Джордж, — обърна се Поаро към незаменимия си прислужник. — Тази вечер ще имаме удоволствието да ни посети мисис Оливър. Кафе, струва ми се, и може би някакъв ликьор. Никога не съм сигурен какво точно обича тя.

— Виждал съм я да пие вишновка, сър.

— А също и ментов ликьор, ако не греша. Но мисля, че предпочита вишновка. Добре тогава, — завърши Поаро — това да бъде.

Мисис Оливър пристигна точно навреме. Докато вечеря, Поаро се бе питал какво ли я е накарало да го посети и защо е толкова колеблива по това, което е намислила. Дали щеше да му представи труден проблем или се канеше да го запознае с някое престъпление? Поаро много добре знаеше, че от мисис Оливър може да се очаква, всичко. И най-баналното, и най-необикновеното. Би могло да се каже, че тя не правеше разлика между тях. Беше разтревожена, мислеше си той. Е, добре, той щеше да се справи с мисис Оливър. Винаги е успявал да се справя с нея. Понякога тя го вбесяваше. Същевременно той беше много привързан към нея. Двамата бяха споделяли много преживявания и прежеждия. Ето и тази сутрин беше чел нещо за нея във вестника — или беше във вечерния вестник? Трябваше да се напегне и да си спомни, преди да е дошла. Тъкмо направи това и обявиха, че е пристигнала.

Тя влезе в стаята и Поаро веднага долови, че диагнозата му за безпокойство се потвърждаваше напълно. Прическата ѝ, иначе доста изпипана, беше разбъркана от онова рязко и трескаво ровене на косата с пръсти, което тя понякога неволно извършваше. Той я прие с всички признаци на задоволство, предложи ѝ кресло, наля ѝ кафе и ѝ връчи чаша вишновка.

— Ах, — въздъхна облекчено мисис Оливър. — Сигурно ще ме помислите за много глупава, но все пак...

— Виждам, или по-точно видях във вестника, че сте били на литературен обяд днес. Среща на нашумели писателки. Или нещо такова. Мислех, че никога не ходите на такива места.

— Обикновено избягвам — каза мисис Оливър, — и никога повече няма да отида.

— Ах, много ли ви измъчиха? — съчувствено попита Поаро.

Той познаваше тези моменти на смущение, които изпитваше мисис Оливър. Прекомерните похвали за нейните книги винаги силно я разстройваха, защото, както тя веднъж му призна, просто не знаеше какво трябва да отговори.

— Значи не беше приятно?

— До един момент беше хубаво — каза мисис Оливър, — но после се случи нещо ужасно досадно.

— Разбирам. И това е причината да ме навестите.

— Да, макар че наистина не знам защо всъщност идвам. Искам да кажа, изобщо не е свързано с вас и не ми изглежда да е нещо, което би могло да ви заинтересува. И мен много не ме вълнува. Най-малкото не би трябвало да ме интересува. Затова ми се прииска да дойда и да разбера какво мислите вие, как... какво бихте направили вие на мое място.

— Това, последното, е доста труден въпрос. Зная как бих постъпил аз, Еркюл Поаро, във всякаква ситуация, но не зная как бихте постъпили вие, колкото и добре да ви познавам.

— Все трябва да сте си създали някаква представа досега — каза мисис Оливър. — Познавате ме достатъчно дълго.

— Горедолу, станаха ли вече двадесет години?

— Не зная, никога не помня години, дати. Всичко ми се смесва. Зная 1939-а, защото тогава започна войната и помня някои други дати по най-странни причини.

— Както и да е, били сте на литературен обяд. И там не ви е харесало?

— Обядът ми хареса, но след това...

— Някой ви е казал нещо — подхвана Поаро със съпричастието на лекар, който разпитва за симптомите на заболяването.

— Ами, тъкмо щяха вече да започнат въпросите, когато изведнъж една жена, от тези едри и властни жени, които винаги искат да командват и те притесняват повече от всички други, се залепи за мен. Точно като човек, който улавя пеперуда, само дето нямаше мрежа. Просто ме обгради, сложи ме на канапето и започна да ми говори за една моя кръщелница.

— Ясно. Кръщелница, която много обичате?

— Не съм я виждала от години — каза мисис Оливър. — Не успявам да поддържам връзка с всичките. И след това ми зададе твърде смущаващ въпрос. Поиска, боже мой, колко ми е трудно да го кажа, поиска...

— Не е трудно, — вмъкна любезно Поаро, — напротив, съвсем лесно е. Рано или късно всички ми казват всичко. Нали съм само един

чужденец, така че няма значение. Лесно е, защото съм чужденец.

— С вас наистина мога да споделя — отпусна се мисис Оливър.
— Виждате ли, попита ме за бащата и майката на моята кръщелница. Искаше да знае дали майката на момичето е убила баща ѝ или баща ѝ е убил майка ѝ.

— Моля за извинение, но...

— Разбирам, че звучи налудничаво. И на мен ми се стори лудост.

— Дали майката на вашата кръщелница е убила баща ѝ или пък баща ѝ е убил майка ѝ?

— Точно така — потвърди мисис Оливър.

— Но случило ли се е това всъщност? Убил ли е наистина баща ѝ майка ѝ или майката бащата?

— Ами, и двамата са били намерени застреляни — поясни мисис Оливър. — На върха на една скала. Не мога да си спомня дали беше в Корнуол или в Корсика. Някъде там.

— Значи е вярно, това, което тя ви е казала?

— Да, отчасти е вярно. Станало е преди много години. Но пък защо ще се обръща към мен?

— Само защото пишете криминални романи — предположи Поаро. — Несъмнено ви е казала, че знаете всичко за престъпленията. Значи това наистина се е случило?

— О, да. Тук нямаме логическа задача какво би направил А или как биха протекли нещата, ако нечия майка убива нечий баща или пък бащата убива майката. Не, това наистина се е случило. Изглежда ще е най-добре да ви разкажа каквото знам. Сега вече си спомням всичко, но навремето доста се разчу. Трябва да е било преди около дванайсет години, ако не и повече. Спомням си имената на хората, защото ги познавах. Със съпругата ходехме заедно на училище, така че наистина я помня добре. Бяхме приятелки. Случаят вдигна голям шум, вестниците писаха и така нататък. Сър Алистер Рейвънскрофт и лейди Рейвънскрофт. Много щастлива двойка. Той беше полковник или генерал, тя беше с него, пътуваха по целия свят. После си купиха къща някъде — май беше в чужбина, но не си спомням. И после изведнъж във вестниците се появиха репортажите за гибелта им. Гадаеха дали някой ги е убил, дали са били нападнати, или сами са се застреляли. Мисля, че имаше револвер, който си е бил в къщата от край време. Най-добре да ви разкажа подред, доколкото си спомням.

Овладейвайки вълнението си, мисис Оливър успя да изложи повече или по-малко ясно резюме на онова, което ѝ беше казано. От време на време Поаро уточняваше един или друг момент.

— И все пак защо, — каза накрая той — защо тази жена се интересува от нещо отдавна забравено?

— Тъкмо това искам да разбера и аз — отговори мисис Оливър. — Бих могла да се добера до Силия, навярно. Тя все още живее в Лондон. А може би е в Кеймбридж или в Оксфорд — мисля, че получи научна степен и сега чете лекции тук, или някъде преподава или нещо от този род. Силия е модерно момиче. Ходи с тези дългокоси, странно облечени хора. Не мисля, обаче, че взема наркотици. Тя е добре, обажда ми се, макар и рядко. Праща ми картички за Коледа, не ме забравя. Е, човек не може да мисли постоянно за кръщелниците си, а и тя е вече на двайсет и пет, двайсет и шест.

— Не е омъжена?

— Не, но изглежда ѝ предстои да се омъжи. Или поне тази мисис, как ѝ беше името, пак забравих, мисис Бритъл, не, Бъртън-Кокс смята така — и то за нейния син.

— И мисис Бъртън-Кокс не иска синът ѝ да вземе това момиче, защото допуска, че баща му е убил майка му или майката е убила бащата?

— Предполагам, че затова, — каза мисис Оливър — не се сещам за друга причина. Но какво я засяга нея как е станало? Ако единият от родителите е убил другия, какво значение може да има за майката на момчето, което е решило да се жени, точно кой кого е убил?

— Това е нещо, върху което си заслужава да се замислим — съгласи се Поаро. — Да, наистина е доста интересно. Нямам предвид кой е стрелял — сър Алистер Рейвънскрофт или лейди Рейвънскрофт. Като че ли смътно си спомням един подобен случай, а дали не е и същият. По-странно е любопитството на мисис Бъртън-Кокс. Дали случайно не е малко чукната в главата? Много ли обича сина си?

— Вероятно — каза мисис Оливър. — Изглежда тя изобщо не желае той да се ожени за това момиче.

— Защото си е внушила, че кръщелницата ви е наследила предразположение да убие мъжа, за когото ще се омъжи — или нещо от този род?

— Знам ли — каза мисис Оливър. — Тя изглежда смята, че аз съм тази, която може да ѝ отговори. А не ми разказа достатъчно, нали? Но защо го направи? Как смятате, какво се крие зад всичко това? Какъв може да е смисълът на нейния интерес?

— Сигурно ще е интересно да научим — отвърна Поаро.

— Тъкмо затова съм при вас поясни мисис Оливър. — Вие обичате да разкривате заплетени тайни, на които отначало никой не вижда смисъла. Никой, освен вас, искам да кажа.

— Вярвате ли, че мисис Бъртън-Кокс има някакви предпочитания?

— За това дали съпругът е убил съпругата или обратното? Нямам такова впечатление.

— Е, разбирам дилемата ви — каза Поаро. — Много е интригуващо. Връщате се от банкет. Поискали са от вас нещо, което е много трудно, почти невъзможно. Вие се колебаете как е най-правилно да се постъпи в тази случай.

— И как според вас е най-правилно? — попита мисис Оливър.

— Не ми е лесно да отговоря — каза Поаро. — Аз не съм жена. Дама, която практически не познават, с която сте се запознали на честването, ви поставя един проблем, моли ви да се заемете с него и не ви дава никакви отчетливи причини.

— Именно — каза мисис Оливър. — И сега какво да прави Ариадна? С други думи, как ще постъпи А, ако това беше логическа задача от вестника?

— Струва ми се, — започна Поаро — има три неща, които А би могла да направи. Първо, би могла да напише едно писъмце на мисис Бъртън-Кокс, в което да каже: „съжалявам, но наистина имам чувството, че по никакъв начин не бих могла да Ви помогна по този въпрос...“ или там както предпочита да се изрази. Второ, би могла да се свърже с кръщелницата си и да ѝ разкаже какво я е помолила майката на младия мъж, за който тя смята да се омъжи. Така ще стане ясно дали тя наистина има такова намерение. И ако то се потвърди, тогава може тя да има някаква представа или пък младият мъж да е споделял нещо с нея относно това, което майка му си е наумила. Има и още интересни моменти. Например, да се разбере какво мисли момичето за майката на младия мъж, с когото искат да се женят. А

третото, което би могла да направи — продължи Поаро, — и именно това е, което аз най-категорично ви съветвам да направите, е...

— Зная, — възкликна мисис Оливър, — само една дума.

— Нищо — каза Поаро.

— Именно — съгласи се мисис Оливър. — Знам, че това е най-простото и най-правилното решение. Не би трябвало да се прави нищо, прекалено арогантно е да отида и да разкажа на едно момиче, което е моя кръщелница, как бъдещата ѝ свекърва ходи и разпитва хората. Но...

— Разбирам — каза Поаро. — Човешкото любопитство.

— Искам да узная защо тази противна жена дойде и ми наговори всички тези неща. Щом веднъж разбере, бих могла да се отпусна и да забравя всичко. Но дотогава...

— Представям си, — каза Поаро — няма да спите, ще се събуждате посред нощ и, ако добре ви познавам, ще започнете да нахвърляте необикновени и екстравагантни предположения, които постепенно може да превърнете в заплетена криминална история. Една мистерия, или трилър. Възможностите са най-различни.

— Навярно бих успяла, ако можех така да погледна на нещата — каза мисис Оливър. Очите ѝ леко проблясваха.

— Откажете се от тази история — каза Поаро. — Ще бъде много трудно да се разнищи. А и не се очертава никаква основателна причина за всичко това.

— Но аз бих желала да съм съвсем сигурна, че няма основателна причина.

— Човешкото любопитство — отбеляза Поаро, — колко интересно нещо е то. — Той въздъхна. — Като си помисли човек какво му дължим през цялата история. Любопитството. Не знам кой го е измислил. Обикновено го свързват с котката. Нали има поговорка, любопитството погубило котката. Но аз бих казал, че всъщност гърците са създали любопитството. Те са искали да узнаят всичко. Преди тях, доколкото ми е известно, никой не е изпитвал жажда за знание. Достатъчно е било човек да знае законите на страната, в която живее, за да избегне участието да му бъде отсечена главата, да бъде набита на копие или да го сполети някаква друга неприятност. Хората или са се подчинявали, или са се бунтували. Но не са си задавали въпроса: защо? А от гърците насам много хора са имали желание да

разберат защо — и колко неща ни е донесло това тяхно желание. Кораби, влакове, летателни апарати, атомни бомби, пеницилин и други лекарства за най-различни болести. Момченцето гледа как парата повдига капака на чайника, който майка му е сложила да ври. И ето че се появява локомотивът, който пък довежда много скоро до железопътните стачки и така нататък. Ето как вървят нещата.

— Кажете ми само — включи се мисис Оливър — мислите ли, че прекалено си пъхам носа навсякъде?

— Не, съвсем не — възрази Поаро. — Не бих казал, че сте прекалено любопитна жена. Но виждам съвсем ясно как се притеснявате на литературния банкет, как се отбранявате нервно от престорените любезности, от невъздържаните похвали. Неочаквано се натъквате на крайно объркваща ви дилема. И естествено изпитвате неприязън към лицето, което ви е вкарало в това затруднение.

— Да. Беше много досадна жена, крайно неприятна.

— Появява се едно убийство от миналото. Мъж и жена, за които всички са вярвали, че се разбират добре и между които не е имало признаци на някаква свада. Не са изказвани предположения за възможна причина, доколкото сте чели за случая, нали?

— Намерили са ги застреляни. Това е сигурно. Но кой ги е застрелял? Дали не е било договорено самоубийство? Мисля, че и полицията се насочи първо към тази версия. Разбира се, след толкова години човек вече едва ли може да научи нещо.

— О, не — възрази Поаро. — Мисля, че аз бих могъл да науча нещичко по този въпрос.

— Чрез онези ваши възхитителни приятели?

— Е, аз не бих казал чак „възхитителни“. Но имам осведомени приятели; приятели, които биха могли да се разровят в делата, да потърсят в архивите репортажите от онова време, да ми осигурят достъп до някои сведения.

— Значи можете да се доберете до нещо повече — гласът мисис Оливър беше изпълнен с надежда — и после да ми кажете?

— Да, — увери я Поаро. — Надявам се, във всеки случай, че с моята помощ ще успеете да си изясните известните факти по случая. Само ще ми трябва малко време.

— Ясно, че щом вие се заемате с това, а тъкмо такава щеше да бъде моята молба, то и аз ще трябва нещичко да допринеса. Ще се

срещна с момичето. Ще разбере какво знае тя. Ще я питам дали да натрия носа на бъдещата ѝ свекърва и дали има някакъв друг начин, по който бих могла да ѝ бъда полезна. Иска ми се да видя и момчето, за което смята да се омъжи.

— Много добре — каза Поаро. — Отлично.

— Освен това — продължи мисис Оливър, — може би ще се намерят хора, които... — тя прекъсна фразата и се намръщи.

— Едва ли хората ще могат да помогнат много — каза Еркюл Поаро. — Това е стара история. Някога е била сензация. Но какво е една сензация, като си помисли човек? Никой не си я спомня след време, освен ако не завърши със смайваща развръзка — а в нашия случай това не е станало.

— Наистина, — съгласи се мисис Оливър — напълно сте прав. Вестниците са писали много, после за известно време се мяркат отделни споменавания и след това всичко потъва в забрава. Както обикновено става в наши дни. Като с това момиче, онзи ден. Сигурна четохте — дете напуснала дома си и никъде не могли да я открият. Тоест, това се случило преди пет-шест години. И сега, най-неочаквано, както си играело при една купчина пясък или струпан чакъл, едно момченце попаднало на мъртвото ѝ тяло. Чак след пет или шест години.

— Така е — каза Поаро. — Наистина, след като се разбере по тялото колко време е минало от смъртта, какво се е случило на този ден, след като се прегледат отново събитията, за които е останала някаква писмена следа, в края на краищата може и да се изкопае убиецът. Но в нашия случай ще бъде по-трудно, защото отговорът изглежда ще се окаже едно от двете — или съпругът е мразел съпругата си и е искал да се отърве от нея, или обратното, тя го е ненавиждала, а може и да е имала любовник. Това означава, че трябва да е било престъпление извършено от страст, ако не и от съвсем различни подбуди. Във всеки случай, май няма и какво толкова да се научи. Ако полицията тогава не е могла да го открие, значи мотивът е много труден, дълбоко скрит. Затова е останало чудо за три дни, нищо повече.

— Мисля си, че мога да потърся момичето. Изглежда тъкмо това се опитваше да постигне онази ужасна жена, да ме убеди да се срещна с нея. Настояваше, че дъщерята сигурно знае истината, и всъщност

нищо чудно тя наистина да я знае — предположи мисис Оливър. — Децата са невероятни. Те научават и най-скришните неща.

— Имате ли някаква представа на колко години е била тази ваша кръщелница по онова време?

— Трябва да пресметна, не мога да кажа така направо. Предполагам, че е била на девет или десет, може и повече. Не съм сигурна. Мисля, че тогава беше в някакъв пансион. Възможно е да си внушавам, просто да си спомням каквото съм чела.

— Но смятате, че мисис Бъртън-Кокс неслучайно ви насочи да потърсите сведения от вашата кръщелница? Допускате тя да знае нещо повече, да е споменала нещо пред сина ѝ, той да го е предал на майка си? Възможно е мисис Бъртън-Кокс да се е опитала сама да разговаря за това с момичето, но да е била отблъсната. Тогава ѝ е хрумнало, че прочутата мисис Оливър, едновременно кръстница и майсторка на криминални истории, би могла да се сдобие с информация. Макар все още да не ми е ясно защо изобщо това има някакво значение за нея. А и не ми се вярва, — добави Поаро — че тези така мъгляво споменати от вас хора могат да помогнат след толкова време. Дали някой ще си спомни нещо?

— Тъкмо на това се надявам — каза мисис Оливър.

— Учудвате ме — Поаро я погледна леко озадачен. — Мислите ли, че хората наистина помнят?

— Всъщност, — уточни мисис Оливър — мислех си за слоновете.

— Слоновете?

Както често му се беше случвало по-рано и сега Поаро имаше чувството, че мисис Оливър е наистина непредсказуема личност. От къде на къде пък слонове?

— Мислех си за тях днес на обяда — продължи мисис Оливър.

— Какво ви накара да се сетите тъкмо за слоновете? — полюбопитства Поаро.

— По-точно, мислех си за зъбите. Нали знаете — дояде му се нещо на човек, реши да опита, но ако има изкуствени зъби, не му се удава. Трябва да знае какво може да яде и какво не може.

— Да, да — въздъхна дълбоко Поаро. — Зъболекарите са в състояние да направят много за нас, но не всичко.

— Така е. И тогава си казах, че нашите зъби са само кост и никак не струват, а колко хубаво би било човек да е куче със зъби като от слонова кост. Помислих си кои други имат хубави зъби, сетих се за моржовете, а после и за слоновете. Естествено, щом става дума за слонова кост, нали? Представих си големите, тежки слонски бивни.

— Всичко това е така — Поаро все още не можеше да долови накъде бие мисис Оливър.

— И тогава си казах, че трябва да се доберем до хора, които са като слоновете. Нали казват, че слоновете никога не забравят.

— Чувал съм този израз, да — кимна Поаро.

— Слоновете не забравят — повтори мисис Оливър. — Нали знаете онази приказка, дето я разказват на малките деца. За индийския шивач, който забол иглата си в бивната на един слон. Не, не в бивната, в хобота, разбира се, в хобота на слона. И когато слонът минал отново оттам, си бил напълнил хобота с вода и облял шивача от глава до пети, макар да не го бил виждал няколко години. Не забравил стореното зло. Помнел. Тук е разковничето. Слоновете помнят. И това, което трябва да направя е да открия някои слонове.

— Все още не мога напълно да разбера какво искате да кажете. Кого класифицирате като слон? — попита Еркюл Поаро. — Човек би помислил, че се каните да събирате информация в зоологическата градина.

— Е, не е точно така — възрази мисис Оливър. — Нямам предвид слоновете като животни, а хора, които в известно отношение приличат на тях. Нали знаете, за някои се казва: помни като слон. Всъщност, всеки човек си спомня най-различни неща. Аз самата също помня какво ли не. Отделни случки. Например, един рожден ден — бях на пет години, имаше голяма розова торта, прекрасна торта. И най-отгоре беше украсена със захарна птичка. Спомням си, как веднъж канарчето ми отлетя и аз плаках. Или един друг ден, когато излязох на полето и там стоеше голям бик. Някой ми каза, че той ще ме намуши с рогата си, бях ужасена, исках да избягам от това поле. Да, спомням си го съвсем ясно. Беше вторник. Не мога да обясня защо съм запомнила, че е било вторник, но съм сигурна, че беше вторник. Помня и един чудесен пикник с къпини. Ужасно се изподрах, но събрах повече къпини от всички други. Беше чудесно! Трябва да съм била на девет години тогава. Но няма нужда човек да се връща толкова назад. Била

съм на стотици сватби, а като се замисля, само две си спомням с подробности. На първата бях шаферка. Помня, че беше в Ню Форист, но кой точно присъстваше, съм забравила. Май една моя братовчедка се женеше. Не се познавахме отблизо, но тя искаше да има повече шаферки и навярно съм ѝ попаднала под ръка. На втората сватба се женеше мой приятел от флота. Той едва не загина в една подводница, но го спасиха. Момичето, за което щеше да се жени, не се разбираше с родителите си. Бяха против, но все пак се омъжи за него и аз бях една от шаферките на сватбата. Както виждате, винаги има неща, които човек си спомня.

— Сега разбирам, — каза Поаро — идеята ми се струва интересна. Значи тръгвате *à la recherche des éléphants*^[2]?

— Точно така. Трябва да уточня най-напред датата на смъртта.

— Мисля, че тук — отзова се Поаро — ще мога да ви окажа съдействие.

— След това ще си припомня хората, които познавах по онова време, такива, с които съм имала общи познати и които биха могли да помнят този генерал, как му беше името. Мои отдавнашни познати, които може да са го срещали в чужбина — дори и да съм загубила връзка с тях от доста години. С известно усилие човек може да издири хора, с които отдавна не се е виждал. Забелязала съм, че всички се радват, когато се появи стар познат, даже и да са го позабравили. И тогава, естествено, ще си поговорим за разни случки, от онова време, ще разровим старите спомени.

— Много интересно — кимна одобрително Поаро. Мисля, че сте добре подготвена за операцията, с която се нагърбвате. Търсите хора, познавали семейство Рейвънскрофт добре или дори само повърхностно. Хора, живели в същия край на света, където се е случило нещастieto, или просто оказали се там по това време. Доста е трудно, но е възможно да се доберете до нещо. Сигурно ще се наложи да се изпробват различни подходи. Да се подхване разговор за произшествието, да се изясни какво мислят те и дали някой друг не е казал нещо по-съществено. Може да излязат наяве любовни връзки на съпруга или на съпругата, или пък някой да е наследил куп пари. Струва ми се, че ща успеете да насъберете доста сведения.

— Боже мой, — възкликна мисис Оливър — изглежда наистина обичам да си пъхам носа навсякъде.

— Вие имате важна задача — успокой я Поаро. Наистина, възложена от човек, който не ви е симпатичен, на който не изпитвате желание да услужите, направо казано, който ви е напълно неприятен. Но това няма значение. За вас важно е търсенето. Вие поемате по вашата пътека. Пътеката на слоновете. А слоновете може и да помнят. Bon voyage!^[3] — завърши Поаро.

— Моля? — сепна се мисис Оливър.

— Изпращам ви на път към вашето откритие — поясни Поаро.
— A la recherche des éléphants.

— Трябва да съм луда — заключи тъжно мисис Оливър. Тя прекара отново пръсти през косите си, така че заприлича на рошавия Щрувелпетер от детските книжки с картинки. — Тъкмо се канех да пиша разказ за една златиста хрътка. Но не ми върви. Някак си трудно ми е да го започна, ако можете да ме разберете.

— Няма значение, зарежете Златистата хрътка. Посветете сега вниманието си само на слоновете.

[1] скъпа госпожо (фр.). — Б.пр. ↑

[2] — по следите на слоновете (фр.). — Б.пр. ↑

[3] — на добър път (фр.). — Б.пр. ↑

КНИГА ПЪРВА

СЛОНОВЕТЕ

ГЛАВА ТРЕТА

НАСТОЛНАТА КНИГА НА ЛЕЛЯ АЛИС

— Можете ли да ми намерите бележника с адресите, мис Ливингстоун?

— На бюрото Ви е, мисис Оливър. В левия ъгъл.

— Не търся този — каза мисис Оливър. — Този е, който сега използвам. Трябва ми предишният. Онзи от миналата година или може би даже по-предишният.

— Дали не сте го изхвърлили случайно? — предположи мис Ливингстоун.

— Не, аз никога не изхвърлям адресници и други подобни неща, те толкова често ми трябва. Искам да кажа, само там мога да открия адреси, които не съм си преписвала в новия. Струва ми се, че може да е в някое от чекмеджетата на високите скринове.

Мис Ливингстоун се беше появила сравнително наскоро, тя замести мис Седжуик. Ариадна Оливър чувстваше липсата на мис Седжуик. Тя познаваше навиците ѝ така добре. Знаеше къде обикновено мисис Оливър си оставя нещата, къде обикновено прибира някои по-ценни вещи. Помнеше имената на хората, на които мисис Оливър беше писала мили писма, а също и имената на онези, които, вбесена до крайна степен, мисис Оливър беше удостоила с доста остри думи. Тя беше незаменима, за съжаление вече бивша помощница. Беше като — как се казваше тази книга? Мисис Оливър насочи мислите си далеч назад. Да, сещам се, голям кафяв том. Всяко викторианско домакинство го имаше. „Наръчник по всичко“. И наистина там човек можеше да намери всичко! Как да се отстранят отпечатъци от ютия след гладене по бельото, как да се справим с пресечена майонеза, как да се започне писмо до епископ. Много, много неща. Какво ли нямаше в „Наръчник по всичко“. Любимото помагало на леля Алис.

Мис Седжуик беше почти толкова полезна, колкото книгата на леля Алис. Мис Ливингстоун беше нещо съвсем различно. Мис Ливингстоун винаги стоеше някъде наблизо и лицето ѝ, издължено и

умислено с бледожълтеникава кожа, излъчваше най-решително намерение да бъде полезна. Всяка черта на лицето ѝ сякаш казваше: „Вижте колко съм полезна!“. Но всъщност беше безполезна, помисли си мисис Оливър. Тя знаеше само къде бившите ѝ работодатели литератори си бяха държали нещата, и очевидно очакваше от мисис Оливър да слага своите на същите места.

— Това, което търся, — каза мисис Оливър с решителността и настойчивостта на разглезено дете — е адресникът ми от 1970 година. А навярно и от 1969 година. Моля ви, потърсете го колкото може по-бързо.

— Разбира се, разбира се — каза мис Ливингстоун.

Тя се огледа наоколо с доста празния поглед на човек, заел се да търси нещо, което никога дотогава не е виждал, но което най-неочаквано би могло да изскочи само отнякъде, стига той да прояви достатъчно усърдие и да има късмет.

Ако не си върна Седжуик, ще полудея, помисли си мисис Оливър. Няма да се справя с тази работа, ако тя не е наоколо, за да ми помага.

Мис Ливингстоун се залови да отваря чекмеджетата на мебелите в помещението, което беше нещо като работен кабинет на мисис Оливър и стая за писане.

— Ето го миналогодишният — възкликна мис Ливингстоун доволно. Този ще бъде много по-полезен, нали? 1971-а.

— Не ми трябва 1971-а — каза мисис Оливър.

В главата ѝ започнаха да се появяват неясни спомени и смътни мисли.

— Погледнете в масичката за кутийките с чай — подсказа тя.

Мис Ливингстоун се огледа наоколо с доста притеснен вид.

— Ето тази масичка — посочи мисис Оливър.

— Бележник за адреси едва ли ще стои в кутийка за чай — отбеляза мис Ливингстоун, напомняйки на работодателката си един от общоизвестните житейски факти.

— Може да е там — не се предаваше мисис Оливър. — Аз като че ли си спомням.

Отмествайки мис Ливингстоун настрана, тя отиде до чаената масичка, повдигна капака, спря поглед на изящната инкрустация вътре.

— Наистина е тук! — обяви доволно мисис Оливър като отвори кръглата кутия от папиемаше, предназначена за съхраняване на „лапсан сучон“, който трябваше да се държи отделно от индийския чай. Отвърте тя извади неголям сгънат кафяв бележник.

— Ето го — каза тя.

— Но този е от 1968 година, мисис Оливър. От преди четири години.

Той май ще свърши работа — успокои я мисис Оливър, измъкна го от ръцете ѝ и го отнесе към писалището. — Засега това е достатъчно мис Ливингстоун, само бихте ли се опитали да намерите албума ми за рождените дни.

— Не знаех, че...

— Аз вече не го използвам — поясни мисис Оливър — но някога имах такъв. Един такъв доста голям. Започнах го още когато бях дете. Години наред го поддържах. Трябва да е някъде горе на тавана. Нали знаете, онази стаичка, дето я използваме само за гости — когато идват момчета за през ваканцията или хора, които не са много претенциозни. Там до леглото има нещо като шкаф или бюро.

— Да се кача ли да проверя?

— Тъкмо това имах предвид — каза мисис Оливър.

Щом мис Ливингстоун излезе от стаята, тя малко се ободри. Затвори плътно вратата след нея, върна се до масата и започна да разглежда адресите, изписани с избледняло мастило и ухаещи на чай.

Рейвънскрофт, Силия Рейвънскрофт. Да. „Фишейкър Мюз“, 14, S. W. 3.

Това е адресът в Челси. Тогава тя живееше там. Но имаше друг, по-нов. Беше нещо като Странд-он-дъ-грийн, близо до Кю Бридж.

Тя прелисти още няколко страници.

О, да, този като че ли е малко по-късен. „Мардайт Гроув“. Това беше май пресечка на „Фулъм роуд“. Някъде в този район. Дали има телефон? Много е изтрит, но мисля, че ще е това, да — Флаксмън... Все едно, ще пробвам.

Тя отиде до телефона. Вратата се отвори и мис Ливингстоун надникна.

— Мислите ли, че може...

— Намерих адреса, който търся — каза мисис Оливър. — Продължавайте издирването на албума за рождените дни. Много е

важно.

— Не мислите ли, че може да сте го оставили в Сийли хаус, където сте живели преди?

— Не, не мисля — срязва я мисис Оливър. — Продължавайте.

Тя набра номера и изчака, провиквайки се нагоре през вратата.

— Вижте в онзи испански шкаф, дето е с бронзова обковка! Не помня къде е сега. Май че е под масата в хола.

Първият опит на мисис Оливър излезе неуспешен. Тя попадна на някоя си мисис Сидни Потър, която се оказа колкото раздражена, толкова и неотзивчива и не знаеше нищо за сегашния номер на бившата обитателка. Мисис Оливър отново потъна в изучаване на адресната книжка. Откри още два адреса, надраскани набързо върху други номера, които не изглеждаха особено полезни. Едва при третия опит едно почти неразчетимо „Рейвънскрофт“ сякаш си пролича изпод задраскванията, инициалите и адресите.

Гласът, който се обади, потвърди, че познава Силия.

— Боже мой, да. Само че тя от години не живее вече тук. Мисля, че за последен път ми се обади от Нюкасъл.

— Колко жалко! — възкликна мисис Оливър. — Страхувам се, че не разполагам с този адрес.

— И аз го нямам — отзова се любезно момичето. — Доколкото си спомням, тя май стана секретарка на някакъв ветеринарен хирург.

Не звучеше много обнадеждаващо. Мисис Оливър направи още няколко опита. Адресите в последния от двата ѝ бележника не дадоха положителен резултат. Тя се задълба още по-назад. И попадна на златна жила, така да се каже, едва когато откри най-ранния, който беше от 1967 година.

— Питате за Силия ли? — обади се един глас. — Силия Рейвънскрофт, нали? Или беше Финчуел?

Мисис Оливър едва се сдържа да не каже: „не, не беше и Редбрест“^[1].

— Много способно момиче — продължи гласът. — Работи за мен повече от година и половина. Щях да съм много доволна, ако беше останала. Мисля, че се премести оттук някъде на Харли Стрийт^[2], но май че имам някъде адреса ѝ. Почакайте да проверя.

Последва дълга пауза, докато мисис Х, името ѝ беше неизвестно, проверяваше някъде.

— Намерих тук един адрес. Изглежда да е в Айлингтън. Мислите ли, че е възможно да е този?

Мисис Оливър отговори, че всичко е възможно, благодари сърдечно на мисис Х и си записа адреса.

— Толкова е трудно да намериш адреса на човек, когото търсиш. Уж винаги го получаваш. Нали знаете, изпраща някоя картичка или нещо друго. Обаче точно на мен винаги ми се случва да ги губя.

Мисис Оливър я успокои, че тя самата също е потърпевша в това отношение. После набра номера в Айлингтън. Отговори ѝ плътен глас с чуждо произношение.

— Търсите — да, кажете вие кого търсите? Да, кой живее тук?

— Мис Силия Рейвънскрофт?

— О да, права сте. Да, да, тя живее тук. Има стая на втория етаж. Сега е излязла и не се е прибрала.

— Дали ще се върне по-късно тази вечер?

— О, мисля, че скоро ще се прибере. Трябва да се облече за някакво парти и излиза отново.

Мисис Оливър ѝ благодари за информацията и сложи слушалката.

Какво да ги правиш, каза си тя с леко раздражение. Момичета!

Опита се да си спомни преди колко време се беше видяла за последен път с кръщелницата си Силия. Една прекъсната връзка. Точно това беше проблемът. Силия, помисли си тя, сега е в Лондон. Ако приятелят ѝ беше в Лондон, ако и майка му беше в Лондон, всичко се събираше на едно място. Господи, помисли си мисис Оливър, напрано ме заболя главата.

— Да, мис Ливингстоун? — извърна се тя.

В доста неузнаваем вид, украсена навсякъде с паяжини и цялата в прах, мис Ливингстоун стоеше до вратата с купчина прашни книги в ръце и изглеждаше доста раздражена.

— Не зная дали някоя от тях може да ви бъде от полза, мисис Оливър. Те са от преди доста години. — В гласа ѝ звучеше неодобрение.

— Трябва да бъдат — увери я мисис Оливър.

— Има ли нещо по-конкретно, което бихте искали да потърся в тях?

— Няма нужда — каза мисис Оливър. — Само моля, поставете ги в края на кушетката, за да мога да ги прегледам тази вечер.

Мис Ливингстоун излъчваше нарастващо неодобрение.

— Както желаете, мисис Оливър. Мисля си, че мога да ги изтупам от праха по-напред.

— Много сте любезна — благодари мисис Оливър и едва се спря да не добави — но за бога, изтупайте и себе си. Имате поне шест паяжини в лявото ухо.

Тя погледна часовника си и набра отново номера в Айлингтън. Този път гласът, който отговори, беше чисто англосаксонски и за голямо удоволствие на мисис Оливър звучеше ясно и звънко.

— Мис Рейвънскрофт? Силия Рейвънскрофт?

— Да, тук е Силия Рейвънскрофт.

— Вие едва ли си спомняте за мен много добре. Аз съм мисис Оливър. Ариадна Оливър. Много отдавна не сме се виждали, но аз всъщност съм вашата кръстница.

— О, да, разбира се, зная това. Наистина не сме се виждали от дълго време.

— Много ми се иска да се срещнем. Ако желаете да ме посетите или както предпочитате. Може би ще дойдете на вечеря или...

— Знаете ли, тук, където сега работя, ще ми бъде доста трудно да ви поканя. Ако е удобно, бих могла да се отбия тази вечер. Около седем и половина или осем? Имам уговорена среща, по-късно, но...

— Ако успеете, ще ми доставите голямо удоволствие — каза мисис Оливър.

— Да, разбира се, ще дойда.

— Ще ви дам адреса. — Мисис Оливър ѝ го продиктува.

— Чудесно. Да, знам къде се намира това място, много добре го познавам.

Мисис Оливър записа нещо кратко в телефонното бележниче и се обърна с лека досада към мис Ливингстоун, която току-що беше влязла в стаята, огъвайки се под тежестта на голям албум.

— Мисля си, дали не е този, който търсите, мисис Оливър?

— Не, не е този — разочарова я мисис Оливър. — В този са готварските рецепти.

— Боже мой — въздъхна мис Ливингстоун. — Наистина са те.

— Нищо, може да погледна някои от тях, все пак — и мисис Оливър решително пое тома. — Идете да потърсите пак. Знаете ли, сетих се за шкафа с бельото. Той е точно до банята. Ще трябва да надзърнете на рафта най-отгоре, над хавлиените кърпи. Понякога мушвам там някои документи и книги. Почакайте. Ще дойда сама да видя.

Десет минути по-късно мисис Оливър прелистваше страниците на пожълтял албум. Мис Ливингстоун, навлязла в последния стадий на мъченичеството, стоеше до вратата. Неспособна да понесе гледката на толкова много страдание, мисис Оливър каза:

— Е, дотук добре. Може още да погледнете в масата в трапезарията. Старата маса. Онази, дето е малко счупена, нали я знаете. Вижте дали там няма да откриете тефтерчета с адреси. Отдавнашни. Всичко, което е от преди десет години си струва да се прегледа. А след това — добави мисис Оливър — мисля, че повече за днес няма да имам нужда от вас.

Мис Ливингстоун се оттегли.

Чудя се, каза си мисис Оливър, докато седеше с дълбока въздишка, кой е по-доволен — тя, че си тръгва, или аз, че ми се маха от главата? И започна да прелиства страниците на датник с рождени дни. След като Силия дойде и я изпратя, помисли си тя, ще ме чака напрегната вечер.

Мисис Оливър взе нова тетрадка от купчинката, която държеше на малка масичка до бюрото си, вписа в нея няколко дати, евентуални адреси и имена, погледна едно-две неща в телефонния указател и после набра номера на мосю Еркюл Поаро.

— Вие ли сте, мосю Поаро?

— Да, мадам, самият аз.

— Направихте ли нещо? — попита мисис Оливър.

— Извинете, какво да съм направил?

— Каквото и да е — каза мисис Оливър. — Това, за което ви помолих вчера.

— Ах, да. Задвижих нещата. Уредих да се изготвят няколко справки.

— Но още не сте готов — заключи мисис Оливър, която нямаше ясна представа какво разбират мъжете под свършена работа.

— А вие, скъпа мадам?

— Аз бях много заета — отговори мисис Оливър.

— Така ли? И с какво се занимавахте, мадам?

— Събирах слонове, — каза мисис Оливър — ако това ви говори нещо.

— Мисля, че се досещам какво имате предвид.

— Не е толкова лесно да се надникне в миналото — каза мисис Оливър. — И все пак удивително е колко хора си спомня човек, когато се зарови в бележниците. Не можете да си представите какви глупави неща се пишат понякога в книгите за рождени дни, честна дума! Не мога да си обясня защо, когато бях на шестнайсет, на седемнайсет, или даже на трийсет, канех гостите да напишат нещо в дневника на рождените ми дни. Има такива цитати от поети за всеки един ден от годината. Някои от тях са ужасно глупави.

— Имате ли успех в търсенето?

— Не съвсем — каза мисис Оливър. — Но все пак мисля, че съм на прав път. Звъннах на кръщелницата си...

— А, значи ще се срещнете с нея?

— Да, по-точно тя ще ми дойде на гости. Тази вечер между седем и осем, освен ако не ме остави на сухо. Знае ли човек. Младите хора са много несериозни.

— Стори ли ви се доволна, че сте ѝ позвънила?

— Не зная — каза мисис Оливър. — Не се зарадва особено. Гласът ѝ беше един такъв строг. Спомням си, че последният път, когато я видях, трябва да е било преди около шест години, малко ме хвана страх.

— Страх? От какво?

— Искам да кажа, че по-лесно тя би могла да ме напляска, отколкото аз нея.

— Това може да се окаже по-скоро добро качество, отколкото лошо.

— Така ли мислите?

— Ако някой реши, че не сте му симпатична, ако е сигурен, че никак не ви харесва, тогава му доставя по-голямо удоволствие да ви накара да осъзнаете този факт. А по този начин разкрива себе си по-пълно, отколкото ако се опита да бъде любезен и мил.

— Ако започне да ме четка, искате да кажете? Да, в това има нещо вярно. Тогава човек говори неща, които очаква да се харесат. В

обратния случай, ако не му допадам, ще гледа да ме дразни. Дали Силия ще се държи така? Спомням си я много по-добре, когато беше на пет години, отколкото, в която и да е друга възраст. Тогава имаше една гувернантка. Често я замеряше с обувки.

— Гувернантката замеряше детето или детето гувернантката?

— Детето замеряше гувернантката, разбира се! — усмихна се мисис Оливър.

Тя остави слушалката и отиде на дивана да разгледа натрупаните спомени от миналото. От време на време промърморваше някое име под носа си.

— Марина Жозефин Понтарлие — разбира се, да, от години не съм се сещала за нея. Мислех, че е умряла. Ана Брейсби, да, да, тя живееше в тази част на света... Чудя се къде ли е сега...

Увлечена така, тя не усети как мина времето и звънецът я сепна. Отиде сама да отвори вратата.

[1] — Игра на думи: „рейвън“ (гарван), „финч“ (сипка), „редбрест“ (червеношийка)? — Б.пр. ↑

[2] Улица, известна с престижните си лекарски кабинети. — Б.пр. ↑

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА

СИЛИЯ

Едно високо момиче стоеше на рогозката отвън. За миг мисис Оливър я погледна стреснато. Значи това беше Силия. Впечатлението за жизненост и енергия беше наистина поразително. Мисис Оливър имаше усещане, което рядко изпитваше.

Ето човек, помисли си тя, който е наистина целеустремен. Агресивна навярно, би могла да създава трудности, би могла да бъде дори опасна. Едно момиче, което има мисия в живота, което е готово да се бори, може би, да отстоява някаква кауза. Но интересно, определено интересно.

— Влез, Силия, — каза тя. — Много отдавна не съм те виждала. Последния път, доколкото си спомням, беше на една сватба. Ти беше шаферка. Беше облечена, спомням си, в рокля от шифон в кайсиев цвят. И имаше големи китки от някакво цвете, не помня вече, приличаше на златник.

— Сигурно е било златник — каза Силия Рейвънскрофт. — Много кихах тогава, хванах сenna хрема. Беше ужасна сватба. Сецам се. Марта Легхорн се женеше, нали? Никога не съм виждала шаферки с по-грозни рокли. Във всеки случай моята беше най-ужасната, която някога съм слагала.

— Да. Надали биха отивали, на когото и да е. Ти изглеждаше най-добре от всички, това поне мога да кажа.

— Много мило от ваша страна. Но аз съвсем не се чувствах най-добре.

Мисис Оливър посочи един стол и предложи напитки:

— Ще пийнеш ли шери или нещо друго?

— Благодаря. Ще пия шери.

— Заповядай, тогава. Сигурно ти се е сторило доста странно. Да ти позвъня така неочаквано.

— О, не. Не виждам нищо особено смуцаващо в обаждането ви.

— Боя се, че май не се проявявам като примерна кръстница.

— Едва ли е и необходимо — на моите години.

— Тук си права — съгласи се мисис Оливър. — Имам чувството, че в един момент човек изчерпва задълженията си. Не че аз съм успяла да изпълня моите. Не си спомням да съм присъствала на първото ти причастие.

— Сигурно задължение на кръстницата е да те накара да си научиш молитвите и разните там правила? Да пропъди дявола и всичките му изчадия от душата ти? — Лека, насмешлива усмивка се появи на устните на Силия, докато казваше това.

Много приятно момиче, мислеше си мисис Оливър, и все пак в същото време някак си опасно.

— Е, ще ти разкажа защо те потърсих. Цялата история е твърде странна. Аз не ходя, често на литературни банкети, но се случи така, че онзи ден отидох на едно такова тържество.

— Да, зная — каза Силия. — Прочетох някаква бележка във вестника и видях там вашето име, мисис Ариадна Оливър. Доста се учудих, защото зная, че не посещавате такива чествания.

— Не — каза мисис Оливър — и по-добре да бях пропуснала и това.

— Не беше ли хубаво?

— Всъщност, донякъде ми беше приятно, защото преди не бях посещавала подобни празненства. Когато нещо е за първи път — е, винаги е малко забавно. Но — добави тя — винаги се намира и какво да ти развали настроението.

— Значи се е случило нещо, което ви е развалило настроението?

— Да. И колкото и да е странно, то е свързано с тебе. Затова реших, помислих си, че навярно трябва да ти го разкажа, защото, казано честно, не ми хареса. Никак не ми хареса.

— Става интригуващо — отбеляза Силия и отпи от шерито си.

— Една жена се появи и ме заговори. Нито аз я познавах, нито тя мене.

— И все пак, мисля си, че навярно често се оказвате в подобно положение — предположи Силия.

— Неизбежно — съгласи се мисис Оливър. — Това е, бих казала, една от опасностите на литературния живот. Най-различни хора идват и започват да ти изказват възторга си от книгите ти и радостта си, че имат възможност да се запознаят с тебе. И така нататък.

Веднъж работих като секретарка при един писател. Познати са ми тези неща и разбирам какво затруднение създават.

— Да, и този път имаше нещо такова, но аз бях вътрешно подготвена. Точно тогава се появи тази жена и ми каза: „Вие имате кръщелница на име Силия Рейвънскрофт, нали?“

— Това наистина е доста странно — призна Силия. — Просто така да ви спре и да изтърси подобен въпрос. Струва ми се, че би трябвало по-внимателно и постепенно да насочи разговора натам. Първо да спомене нещо за книгите ви, после да похвали последната и така полека-лека да стигне до мен. И какво имаше тя против мен?

— Доколкото разбрах, тя няма нищо против теб — поясни мисис Оливър.

— Да не е била някоя моя приятелка?

— Не знам — каза мисис Оливър.

Настъпи кратко мълчание. Силия отпи още малко шери и изгледа изпитателно мисис Оливър.

— Знаете ли, — каза тя — доста ме озадачавате. Не мога да разбера накъде насочвате този разговор.

— Как да ти кажа, — подхвана мисис Оливър, — надявам се, че няма да ми се разсърдиш...

— А защо трябва да ви се сърдя?

— Ами защото ще кажа нещо, или по-точно ще го преразкажа, а ти сигурно ще решиш, че изобщо не е моя работа и не би трябвало да отварям дума за това.

— Събудихте любопитството ми — каза Силия.

— Тази жена ми се представи. Казва се мисис Бъртън-Кокс.

— О! — възкликанието на Силия беше твърде многозначително.

— Познаваш ли я?

— Да, познавам я.

— И аз си помислих, че сигурно я познаваш, защото...

— Защото какво?

— Защото тя каза, че...

— Какво каза? Нещо за мен? Че ме познава?

— Каза, че синът ѝ смята да се жени за тебе.

Изражението на Силия се промени. Веждите ѝ се вдигнаха и отново се спуснаха. Тя погледна твърдо мисис Оливър.

— И вие искате да знаете дали това е истина?

— Не — каза мисис Оливър. — Всъщност никак не ме интересува. Просто го споменах, защото това бяха първите й думи. После каза, че тъй като си ми кръщелница, аз навярно бих могла да поискам от теб известна информация. Предполагам, мисълта й беше, че когато получа тази информация, аз би трябвало да й я предам.

— Каква информация?

— Е, мисля, че това, което сега ще кажа, никак няма да ти хареса. На мен самата не ми харесва — каза мисис Оливър. Направо казано, кара ме да се чувствам просто противно, защото... защото това е толкова ужасно и нагло поведение. Абсолютно непростимо. Тя ме попита: „Можете ли да разберете дали баща й е убил майка й или майка й е убила баща й?“.

— Така ви каза? Поиска от вас това?

— Да.

— И без да ви познава? Искам да кажа, освен че сте известна писателка и присъствате на банкета?

— Изобщо не се познавахме. Никога не ме е виждала, нито пък аз нея.

— Това не ви ли се стори необичайно?

— Не бих казала, че има нещо необичайно в думите й. Тя просто ми се видя, ако мога така да се изразя, изключително отблъскваща.

— Да, наистина е рядко неприятна жена.

— И ще се ожениш за сина й?

— Разисквахме този въпрос. Не съм сигурна... Вие запозната ли сте със събитието, за което тя ви е заговорила?

— Дотолкова, доколкото вероятно е известно на всеки, който познава семейството ти.

— Че след като баща ми се уволнил от армията, са купили с мама къща край морето, че са излезли един ден на разходка заедно, че са тръгнали по някаква пътечка край скалите. Че са ги намерили там, застреляни и двамата. До тях имало револвер, който принадлежал на баща ми. Той, както разбирам, държал два револвера в къщата. По нищо не успели да установят дали е уговорено двойно самоубийство, дали баща ми не е застрелял майка ми и след това себе си, или пък майка ми е убила него и после се е застреляла. Сигурно всичко това не е тайна за вас.

— Само донякъде. Случило се е преди дванадесет години, ако не греша.

— Горещо-долу толкова, да.

— И ти си била на колко — на дванайсет или четиринайсет години тогава?

— Да...

— Не зная подробности — каза мисис Оливър. — Самата аз не бях в Англия по това време. Просто прочетох във вестника. Пресата му отдели много място, защото беше трудно да се разбере истината — отсъстваше като че ли какъвто и да е мотив. Баща ти и майка ти винаги са живели щастливо и се разбираха чудесно. Спомням си, подчертаваше се това. Интересувах се, защото ги познавах още от времето, когато бяхме много по-млади, особено майка ти. Бяхме съученички с нея. После пътищата ни се разделиха. Аз се омъжих и заминах нанякъде, тя се омъжи и замина, струва ми се за Малая или някаква подобна страна. Последва своя войник. Покани ме, обаче, да стана кръстница на едно от децата ѝ. На теб. Понеже родителите ти живееха в чужбина, дълги години почти не ги виждах. От време на време виждах теб.

— Да. Вие ме посрещахте след училище. Спомням си. И ме черпехте с много вкусни неща. Истински лакомства.

— Ти беше необикновено дете... Обичаше хайвер.

— Още обичам — каза Силия. — Макар че вече не ми го предлагат толкова често.

— Бях шокирана, когато прочетох за смъртта им. Всъщност, нищо определено не беше казано. Нещо като отворен, финал. Липсваше конкретен мотив. Никакви улики. Никакви свидетелства за разправии или за нападение отвън. Бях шокирана — повтори мисис Оливър, — а после забравих. Веднъж или два пъти се питах какво ли е довело нещата дотам, но тъй като не бях в страната — по това време бях на обиколка в Америка, както казах — цялата история ми излетя от съзнанието. Години по-късно те видях пак, но естествено не заговорих пред теб за това.

— Така беше — потвърди Силия. — Благодаря ви за това.

— През целия си живот — продължи мисис Оливър — човек се сблъсква с различни любопитни неща, които се случват на негови приятели или познати. Когато е свързано с приятели, разбира се, много

често имаш свое обяснение за причините — каквото и да е станало. Но когато дълго време не си чувал нищо за тях, не сте поддържали връзка, оставаш на тъмно и няма пред кого да любопитстваш за произшествието.

— Винаги сте била много мила към мен — каза Силия. — Изпращахте ми хубави подаръци, особено този за двадесет и първия ми рожден ден. Не съм забравила.

— Тъкмо това е възрастта, когато момичетата се нуждаят от малко допълнително пари на ръка — каза мис Оливър. — Точно тогава има толкова много неща, които им се иска непременно да направят или да си купят.

— Да, винаги съм ви смятала за човек, който проявява разбиране и не е... нали знаете какви хора има. Непрекъснато разпитват, искат винаги всичко да научат. Вие никога не ми задавахте въпроси. Водехте ме на представления, угощавахте ме чудесно. И така разговаряхте с мен, сякаш всичко е нормално, сякаш сте просто далечна роднина на семейството. Много съм ви признателна за вниманието. Доста хора са си пъхали носа в живота ми.

— Да, всеки се сблъсква с това, рано или късно — каза мисис Оливър. — Сега можеш да разбереш какво ме разстрои толкова на писателското събиране. Стори ми се съвсем необяснимо това, което мисис Бъртън-Кокс поиска от мен да направя. Не мога и да си представя за какво ѝ е да знае. Във всеки случай, миналото на твоите родители никак не я засяга. Освен ако...

— Мислите, че се интересува заради моята женитба с Дезмънд? Дезмънд е нейният син.

— Да, допускам това да е поводът, но не виждам каква е връзката и защо ще я вълнува една лична драма.

— Нея всичко я вълнува. Тя е клюкарка. Всъщност, както и вие го казахте, тя е направо отблъскваща.

— Но мисля, че Дезмънд не е отблъскващ?

— Не, не. Аз харесвам Дезмънд и той ми отвърща със същото. Но не харесвам майка му.

— А той обича ли майка си?

— Наистина не знам — каза Силия. — Предполагам, че я обича — всичко е възможно, нали? Така или иначе, засега не смятам да се женя. Просто нямам желание за това. А има и много, как да кажа,

препятствия, много „за“ и „против“... Сигурно доста ви е заинтригувало — подпита Силия. — Това, че мисис Любопит-Кокс ви е помолила да измъкнете подробности за мен и после да ѝ ги поднесете. Между другото, искате ли да ми зададете прословутия въпрос?

— Имаш предвид въпросът дали баща ти е убил майка ти, дали майка ти го е застреляла, или е било двойно самоубийство? За това ли говориш?

— Общо взето, да. Но трябва да зная, в случай че ми задавате този въпрос, имате ли намерение да предадете на мисис Бъртън-Кокс информацията, получена от мен — ако има такава, разбира се?

— Не — заяви мисис Оливър. — Определено не. И през ум не би ми минало да съобщавам на тази отблъскваща жена неща от такъв характер. Ще ѝ кажа най-категорично, че това не е нито нейна, нито моя работа и че нямам никакво намерение да удовлетворявам любопитството ѝ.

— Така си и мислех — каза Силия. — Вярвах, че мога да ви имам доверие. Нямам нищо против да ви разкажа каквото зная. Колкото зная.

— Няма нужда. Не те питам за това.

— Да, виждам. Но все пак ще ви отговоря. И отговорът е — не зная нищо.

— Нищо — повтори мисис Оливър замислено.

— Да. Тогава не бях там. Не бях в къщата, искам да кажа. Сега не мога да си спомня точно къде съм била. По това време бях на пансион в Швейцария, а може да съм била и на гости у съученичка през ваканцията. С времето доста ми се объркаха спомените.

— Предполагам, — каза колебливо мисис Оливър — че едва ли помниш нещо, като се има предвид на каква възраст си била.

— Интересна ми е вашата гледна точка — каза Силил. — Дали намирате за нормално да зная всичко? Или да не зная нищо?

— Както спомена, по това време ти си отсъствала. Ако тогава си била в къщата, бих отговорила — да. В такъв случай бих предположила, че ще знаеш повече. Децата са впечатлителни. Особено тринайсет петнайсетгодишните. На тази възраст те обичат да наблюдават, забелязват много, макар често да премълчават видяното. Обръщат внимание на подробности, които възрастните подминават. Но

макар и да знаят много, нямат желание, как да кажа, да го разкриват пред разни разпитващи полицаи.

— Така е. Това, което казахте, е напълно разумно. Няма начин да не зная. Или да съм знаела. Не мисля, че съм имала реална представа за случилото се. А какво реши полицията? Надявам се, че не възразявате да ви питам, все пак нормално е да се интересувам. Никога не са ми попадали резултатите от разследването, полицейското заключение или други официални документи.

— Изглежда са го приели за двойно самоубийство, но не са изказали и най-бегла догадка по отношение на причината.

— Искате ли да знаете какво мисля аз?

— Не, ако ти не искаш да зная — каза мисис Оливър.

— Предполагам, че все пак ви е интересно. В края на краищата, съчинявате истории за престъпления, за хора, които се самоубиват или се убиват едни други и които трябва да имат мотиви за това. — Нормално е да се интересувате.

— Признавам, че е така — каза мисис Оливър. — Но последното, което бих направила е да те оскърбя с любопитството си за нещо, което изобщо не ми е работа.

— Наистина, — каза Силия — неведнъж съм се питала, чудила съм се как и защо е станало, но тогава малко познавах живота. Почти не знаех как вървят нещата у дома. Ваканциите прекарвах на разменни начала на Континента, така че всъщност твърде рядко виждах баща си и майка си. Вярно, идвах един-два пъти до Швейцария, вземаха ме от училището, но това беше всичко. Изглеждаха ми както обикновено, само дето ми се виждаха поостарели. Баща ми, мисля, леко боледуваше. Беше един такъв отслабнал. Не знам дали го безпокоеше сърцето или нещо друго. Не съм се замисляла за това. Майка ми също беше неспокойна. Не беше хипохондричка, но имаше склонност да се тревожи повечко за здравето си. Бяха в чудесни отношения, съвсем приятелски. Нищо особено не съм забелязала. Само понякога, как да кажа, въобразявах си едно друго. Не че го вярвах или нещо ми даваше основание, но просто се питах...

— Най-добре да не говорим повече за това — прекъсна я мисис Оливър. — Не ни е нужно да знаем, нито да търсим. Цялата тази история е отминала и забравена. Заключениеето е напълно задоволително. Наистина, липсват следи, мотив или улики. Обаче и

дума не може да става баща ти да е застрелял предумишлено майка ти, или пък майка ти предумишлено да убила баща ти.

— Ако ме питате кое ми изглежда най-правдоподобно, — каза Силия — бих предположила, че баща ми е убил майка ми. Защото за един мъж е по-естествено да застреля някого, нали? Да застреля жена, каквато и да е причината. Не мога да си представя, че жена, или поне майка ми, би могла да застреля баща ми. Ако е искала той да умре, допускам, че би избрала друг метод. Но просто не вярвам някой от тях двамата да е желал смъртта на другия.

— Значи би могло убиецът да е външно лице?

— Да, но какво значи външно лице? — попита Силия.

— Кой още е живеел в къщата?

— Икономката, възрастна жена, доста сляпа и възглуха, едно момиче, чужденка, възпитателка — тя някога ми беше гувернантка. Много беше мила. Върна се специално да се грижи за мама, след като тя лежа в болница. И имаше една леля, която никога не съм обичала. Не ми се вярва някой от тях да е имал причина да отмъщава на родителите ми. Никой не бе облагодетелстван от тяхната смърт, освен аз и брат ми Едуард, който е четири години по-малък от мен. Наследихме парите им, но те не бяха много. Баща ми получаваше пенсия, разбира се. Мама имаше някакъв свой малък доход. Не, нямаше нищо особено примамливо.

— Съжалявам — каза мисис Оливър. — Съжалявам, ако съм те разстроила с всички тези въпроси.

— Не ме разстроихте. Върнахте ме към миналото и събудихте интереса ми. Тъкмо сега съм на възраст, когато, знаете ли, ми се иска да разбера. Познавах ги и ги обичах, както всеки обича родителите си. Не страстно, просто нормално. Сега разбирам, че всъщност не съм знаела какви хора са били в действителност. Как са живели? Какво е било важно за тях? Нищо не зная, а ми се иска да зная. Нещо сякаш ме бодеше отвътре, постоянно ме човърка, не ме оставя на мира. Да, искам да узная. Защото тогава най-сетне ще се успокоя и ще забравя.

— Значи все още те измъчва това?

Силия я погледна за момент. Имаше вид, сякаш събира сили за важно решение.

— Да — каза тя. — Мисля и то почти непрекъснато. Просто започвам да развивам комплекс на тази тема, ако разбирате какво

искам да кажа. И с Дезмънд е същото.

ГЛАВА ПЕТА

СТАРИТЕ ГРЕХОВЕ ХВЪРЛЯТ ДЪЛГИ СЕНКИ

Еркюл Поаро се остави на въртящата се врата да го понесе. После спря с ръка порива ѝ и пристъпи в малкия ресторант. Нямаше много хора. Не беше предпочитаният час на деня от посетителите, но погледът му скоро улови човека, когото беше дошъл да види. Набитата, внушителна фигура на старши инспектор Спенс се надигна от масата в единия ъгъл.

— Чудесно — каза той. — Ето ви и вас. Лесно ли ни намерихте?

— Без никакво затруднение. Инструкциите, които ми дадохте, бяха напълно изчерпателни.

— Позволете ми да ви представя. Това е главен инспектор Гароуей. Мосьо Еркюл Поаро.

Гароуей беше висок, слаб мъж с източено, аскетично лице и сива коса, която оставяше гола малка кръгла част от темето, подобна на тонзура, като му придаваше по този начин далечна прилика на свещеник.

— Много ми е приятно — каза Поаро.

— Аз, разбира се, вече съм в пенсия — каза Гароуей, — но човек си спомня. Да, има неща, които всеки от нас си спомня, макар отдавна да са минали и заминали, и обществото почти напълно да ги е забравило.

Еркюл Поаро за малко щеше да вметне „Слоновете помнят“, но се спря навреме. Тази фраза сега така здраво се свързваше с мисис Оливър, че му беше трудно да я удържи от езика си в очевидно неподходящи за прилагането ѝ случаи.

— Надявам се, че не изгаряте от нетърпение — каза старши инспектор Спенс.

Той издърпа напред един стол и тримата мъже седнаха край масата. Донесено беше менюто. Старши инспектор Спенс, очевидно почитател на това заведение, услужливо предложи възможности за избор. Гароуей и Поаро дадоха поръчката си. После, облегнати леко на

столовете си и отпивайки от чашите с шери, те се наблюдаваха мълчаливо няколко минути, преди да заговорят.

— Дълга ви извинение — започна Поаро. — Наистина трябва да ви се извиня, задето се обръщам към вас с тези въпроси по една история, която отдавна е приключена.

— Това, което за мен е интересно, — каза Спенс — е с какво тя интересува вас? Отначало си помислих, че никак не ви е присъщо желанието да се ровите в миналото. Значи е свързано с нещо, което се е случило сега, или пък е внезапно разпалено любопитство към една необяснима трагедия? Какво ще кажете?

Той хвърли поглед през масата.

— Инспектор Гароуей, тогава още само инспектор, беше натоварен с разследването на случая Рейвънскрофт. Той е мой стар приятел и затова не представляваше никаква трудност да се свържа с него.

— А той беше така любезен да дойде тук днес, — каза Поаро — само за да удовлетвори моето любопитство, на което едва ли имам право, след като случаят е отдавна приключен.

— Е, не бих казал — възрази Гароуей. — Всеки от нас проявява интерес към някои по-специални произшествия от миналото. Наистина ли Лизи Бордън уби с брадва майка си и баща си? И досега има хора, които не са убедени в това. Кой уби Чарлз Браво и защо? Има различни предположения, повечето не особено основателни. И все пак някои продължават да търсят алтернативни обяснения.

Острият му, проницателен поглед се спря на Поаро.

— А и мосьо Поаро, ако не се заблуждавам, неведнъж е проявявал готовност да разнищва заплетени случаи, свързани да кажем с убийство, чиито следи водят далеч назад в миналото. Два, може би три пъти.

— Три пъти, най-малко — потвърди старши инспектор Спенс. — Единият, добре си спомням, беше по молба на момичето от Канада.

— Да, наистина — подхвана предложената му тема. — Момичето беше разпалено, много темпераментно и напористо. Беше дошло тук да разследва убийството, заради което майка му била осъдена на смърт. Макар че тя починала преди присъдата да, бъде изпълнена. Дъщерята беше убедена, че майка и е невинна.

— И вие се съгласихте? — попита Гароуей.

— Не се съгласих, — призна Поаро — когато чух от нея историята за първи път. Но тя беше толкова пламенна и уверена!

— Естествено е желанието на една дъщеря да докаже невинността на майка си, даже когато всички улики сочат обратното — каза Спенс.

— Имаше и друго — прибави Поаро. — Тя успя да ме убеди какъв тип жена е била майка ѝ.

— Човек, неспособен да извърши убийство?

— Не съвсем — отговори Поаро. — Трудно е да се приеме, вярвам тук и двамата ще се съгласите с мен, че има хора, напълно неспособни да извършат убийство. Особено когато се познава характерът на човека, онова, което може да го доведе до престъпление. Но в конкретния случай майката изобщо не оспорила обвинението. Изглежда напълно доволна, че е осъдена. Като начало това беше доста любопитно. Да е била отчаяна? Не ми изглеждаше вероятно. Когато започвах да разследвам случая, стана ясно, че тя по характер не е била капитулантка. Нещо повече, бих казал, тъкмо обратното.

Гароуей изглеждаше заинтригуван. Той се наведе над масата, пръстите му неволно мачкаха парченце хляб над рулото в чинията.

— И се оказа невинна?

— Да, — заяви Поаро — оказа се невинна.

— Изненада ли ви това?

— Когато го научих, вече не бе изненада за мен. Няколко обстоятелства, особено едното от тях, показваха, че тя не би могла да бъде виновна. Един факт, който на времето никой не беше удостоил с внимание. А в трябвало само да се надникне, така да се каже, в менюто, вместо да се търси другаде.^[1]

В този момент пред тях беше поставена печената на скара пъстърва.

— Имаше и друг случай, при който надникнахте в миналото, малко по-различен — продължи Спенс. — Едно момиченце се беше похвалило на някакво тържество, че е видяло да се извършва убийство^[2].

— Там също трябваше да се върви — припомни си Поаро — как да кажа, по-скоро назад, отколкото напред. Да, интересна задача...

— И наистина ли момичето беше видяло убийство?

— Не, — отвърна Поаро — защото свидетелката беше друго момиче. Пъстървата е много вкусна — добави той одобрително.

— Тук всички рибни блюда се приготвят отлично — похвали кухнята старши инспектор Спенс.

— Прекрасен сос — допълни той, като си взе от поднесения му съд.

Следващите три минути изтекоха в мълчаливо оценяване на деликатеса.

— Когато Спенс дойде при мен, — започна главният инспектор Гароуей — и ме попита дали си спомням нещо по случая Рейвънскрофт, бях едновременно заинтригуван и зарадван.

— Значи не сте го забравили напълно?

— Не, случай като този не може да се забрави така лесно.

— Смятате, че има някакви несъответствия в него? — попита Поаро. Липса на доказателства? Алтернативни решения?

— Не, нищо такова — отвърна Гароуей. — Показанията съвпадаха напълно с видимите факти. Два смъртни случая, каквито е имало неведнъж преди — да, всичко изглеждаше съвсем просто...

— Да? — подкани го Поаро.

— И все пак не всичко беше както трябва — каза Гароуей.

— Така ли? — попита Спенс. Личеше си, че разговорът го е заинтересувал.

— Вие също веднъж изпитвахте подобни съмнения, нали? — попита Поаро, обръщайки се към него.

— В случая с мисис Макгинти^[3], да.

— Не бяхте напълно удовлетворен, когато онзи много буен млад мъж беше арестуван. Той имаше всички основания да извърши убийство, изглеждаше сякаш го е извършил, всички мислеха, че го е извършил. Но вие усещахте, че той не е убиец. Чувствахте се толкова сигурен, че дойдохте при мен и ми предложихте да се намеся и да видя какво ще открия:

— Помолих ви да помогнете — и вие помогнахте, нали? — каза Спенс.

Поаро въздъхна.

— За щастие, да. Но колко упорит излезе този млад мъж. Ако някой някога е заслужавал да бъде обесен, това беше той — не за убийството, в което беше обвинен, а защото не искаше да помогне на

никого да докаже невинността му. Да се върнем към случая с Рейвънскрофт. Казвате, старши инспектор Гароуей, че нещо не е било наред.

— Да, бях напълно уверен в това, ако ме разбирате правилно.

— Разбирам ви — каза Поаро. Спенс също ви разбира. Такива неща се случват понякога. Доказателствата са налице, мотивът, подходящият случай, уликите, мизансценът — всичко е налице. Би могло да се каже, готов сценарий. И все пак, истинските професионалисти усещат. Усещат, че нещо не е както художественият критик чувства, когато в картината нещо се губи. Чувства, че има пред себе си фалшификат, а не оригинал.

— Нищо повече не можех, да направя — каза главен инспектор Гароуей. — Оглеждах случая отгук-оттам, отгоре и отдолу, както се казва. Разпитвах хората. Нищо не изскочи. Приличаше на договорено самоубийство, имаше всички белези на самоубийство по споразумение. Оставаше, разбира се, възможности съпругът да е застрелял жена си и себе си, или пък съпругата да е застреляла мъжа си и после да се самоубила. И трите варианта са познати. Когато си изправен пред някой от тях, обикновено се досещаш какво се е случило. В повечето случаи поне си създавал някаква представа за възможните подбуди.

— А в този случай не открихте никаква предполагаема причина, така ли? — попита Поаро.

— Да. Това е проблемът. Виждате ли, когато се заровиш в един случай и по-внимателно разпитваш хората, като правило добиваш ясна представа как е изглеждал живота им. Тук имаме застаряваща двойка, съпруг с изрядна биография, съпруга — обичлива, мила; двамата са се разбирали добре. Това бързо стана ясно. Били са щастливи заедно. Разхождали са се, играли са пикет и покер на две ръце вечер, имали са деца, които не са им създавали особени главоболия. Момчето ходело на училище в Англия, момичето било в пансион в Швейцария. Нищо сериозно не е смущавало живота им. Медицинските данни, доколкото можеше да се съди по тях, не даваха основания да се предполагат никакви проблеми със здравето. Съпругът понякога се е оплаквал от високо кръвно, но е бил в добро състояние. Правилно лечение с нужните медикаменти го е поддържало в добра форма. Съпругата е била леко глуха и е имала незначителни сърдечни оплаквания, но нищо

сериозно. Разбира се, допустимо е в един или друг момент у някой от тях да възникне страх от болести. Често хора, които са здрави, си внушават, че имат рак и са убедени, че няма да изкарат повече от година. Понякога това ги тласка дори дотам да посегнат на живота си. Но семейство Рейвънскрофт не изглежда да са били от тях. Правели са впечатление на умерени и спокойни хора.

— Тогава какво беше вашето обяснение? — интересува се Поаро.

— Бедата е, че не успях да дам никакво обяснение. Сега, като поглеждам назад, си казвам, че е самоубийство. Няма какво друго да е, освен самоубийство. По някаква причина са решили, че животът е станал непоносим за тях. Не от финансови злополуки, не и заради проблеми със здравето, не ги е сполетяло нещастие. И тук стигнах до задънена улица. Има всички белези на самоубийство. Не виждам какво друго би могло да е, освен самоубийство. Двамата са излезли на разходка. И са взели със себе си револвер. Револверът беше намерен между телата им. По него имаше размазани отпечатьци от пръстите на двамата. И двамата са го държали, но нищо не подсказваше кой точно е стрелял последен. Склонен съм да мисля, че съпругът е застрелял жена си и после се е самоубил. Просто ми изглежда по-правдоподобно. Но остава въпросът — защо? Много години оттогава минаха. Но когато нещо ме подсети, когато прочета във вестника за мъж и жена, намерени мъртви, вероятно извършили самоубийство, спомените ми изплуват и отново се питам, какво всъщност се случи със семейство Рейвънскрофт? Дванадесет или четиринадесет години вече, а още се връщам към този случай и си задавам все същия въпрос: защо, защо, защо? Възможно ли е съпругът толкова силно и дълго да е мразил жена си? Възможно ли е съпругата така отчаяно да е мразила мъжа си и да е искала да го премахне? Възможно ли е омразата им да е стигнала дотам, че да не са могли да се понасят повече?

Гароуей отчупи още едно парче хляб и го сдъвка бавно.

— Да не би вие да сте попаднали на следа, мосьо Поаро? Може би някой ви се е обадил и ви е споделил нещо, а то е събудило специалния ви интерес? Имате ли представа къде да се търси отговорът на това дяволско „защо“?

— Не — разочарова го Поаро. — И все пак, след цялото разследване, вие не може да нямате никакво ваше обяснение. Хайде,

признайте си, че имате теория!

— Напълно сте прав. Човек неминуемо си изгражда теории. Надява се поне една от тях да се окаже вярна, но обикновено не става така. Моята теория накрая се сведе до убеждението, че е безполезно да търся причината, защото просто информацията ми не е достатъчна. Какво, всъщност, знаех за тях? Генерал Рейвънскрофт приближаваше шейсетте, съпругата му беше на тридесет и пет. Строго погледнато, всичко, което ми беше известно за тях, засягаше последните пет-шест години от живота им. Генералът беше минал в запаса и живееше от пенсията си. Бяха се върнали в Англия от чужбина и данните, достигнали до мен, цялата ми информация, беше от този, кратък период, през който те отначало са живели в една къща в Бърнмът, а после са се преместили в дома, където стана трагедията. Живели са мирно, щастливо, децата са им гостували през ваканциите. На пръв поглед — мирен завършек на един мирен живот. Но всъщност, помислих си аз, какво точно знаех за този мирен живот? Знаех за пребиваването им в Англия, за семейството им. Нямах финансов мотив, нито подбуда, свързана с омраза, със сексуални проблеми, с разрушителна любовна страст. Всичко това липсваше. Но има един период преди това. Какво знаех за него? Знаех, че са живели предимно в чужбина с кратки завръщания в родината. Отлична биография за мъжа, хубави спомени за съпругата от приятелките ѝ. Никаква потресаваща трагедия или остър спор. Нищо, за което да се заловя. Но ако просто не бях го открил? Знае ли човек? Губеше се период от двадесет-тридесет години — интервалът от детството до сватбата, а също и времето, прекарано в чужбина, в Малая и другаде. Може би там беше коренът на трагедията? Баба ми обичаше да повтаря една поговорка: старите грехове хвърлят дълги сенки. Дали причината за смъртта им не е някаква дълга сянка, сянка от миналото? Тогава тайната трудно ще се разкрие. Можеш да проучиш биографията на един човек, да изслушаш приятелите и познатите му, но как ще разбереш какво е таял вътре в душата си? Малко по малко у мен се затвърди теорията, че именно там трябва да търся, ако това, разбира се, е възможно. Да търся нещо, случило се отдавна, в онези далечни страни. Нещо смятано за забравено, за изчезнало, но може би продължило да съществува. Някаква стара обида. Нещо, за което никой не е подозирал по време на живота им в Англия, но което е оставило

отпечатък върху съдбата им. И този отпечатък може да е стоял пред очите ни, но ние да не сме осъзнали значението му.

— Имате предвид — уточни Поаро — обстоятелства, които хората обикновено не запомнят? Искам да кажа, за които не биха си спомнили сега? Или нещо напълно неизвестно на техните приятели от Англия?

— Приятелите им в Англия са били главно хора, с които са се запознали след пристигането си тук. Допускам и някои стари познати да са ги навествявали от време на време. Но кой ще седне да ти разказва отминали истории? Хората забравят.

— Да, — повтори умислено Поаро — хората забравят.

— Не са като слоновете — подхвърли главен инспектор Гароуей с лека усмивка. — Нали така се казва — слонска памет.

— Вашите думи ми се виждат доста странни — отбеляза Поаро.

— Онова, което казах за отдавнашните грехове?

— Не толкова това. Повече ме заинтригува споменаването на слоновете.

Главен инспектор Гароуей изгледа Поаро с лека изненада, сякаш очакваше допълнително пояснение. Спенс също хвърли бърз поглед към стария си приятел.

— Може би намекувате за връзката им с Изтока, — предположи той — нали слоновете живеят там? Или в Африка. Както и да е, кой още ви е говорил за слонове? — допълни той.

— Една моя близка случайно ги спомена — каза Поаро. Личност, която и вие познавате — кимна той към старши инспектор Спенс. — Мисис Оливър.

— Охо, мисис Ариадна Оливър. Я виж ти! — той направи кратка пауза.

— Какво да видя? — попита Поаро.

— Да не би тогава и тя да знае нещо по случая Рейвънскрофт? — попита приятелят му.

Засега мисля, че не — отговори Поаро. — Но много скоро може и да научи. — И добави замислено. — Тя е просто неуморна, вечно се рови навсякъде, ако мога така да се изразя.

— Вярно — съгласи се Спенс. — И стигнала ли е донякъде?

— Говорите за мисис Ариадна Оливър, писателката, нали? — прояви интерес Гароуей.

— Същата — каза Спенс.

— Тя разбира ли от престъпления? Знам, че пише криминални разкази. Но се чудя откъде взема идеите и фактите си.

— Идеите — обясни Поаро — идват от главата ѝ. Що се отнася до фактите... е, това е малко по-трудно.

Той се умълча за момент.

— Какво се замислихте, Поаро? За нещо конкретно ли се сетихте?

— Да — отвърна Поаро. — Веднъж ѝ провалих един от разказите или поне тя така твърди. Била ѝ хрумнала някаква много добра идея, нещо свързано с вълнена жилетка с дълги ръкави. Точно тогава съм позвънил по телефона и идеята за разказа отлетяла от главата ѝ. Всеки път, когато си спомни, ме упреква за това.

— Боже, боже — поклати глава Спенс. — Звучи ми като онзи магданоз, дето потънал в маслото през един горещ ден. Нали си спомняте, Шерлок Холмс и кучето, което нищо не правело нощем.

— А те имали ли са куче? — попита Поаро.

— Моля?

— Попитах дали генералът и лейди Рейвънскрофт са имали куче. И дали е било с тях на разходката в деня, когато са били застреляни?

— Имаха куче, да — каза Гароуей. — Струва ми се, че в повечето дни са го извеждали с тях.

— Ако беше в разказ на мисис Оливър, — каза Спенс — непременно щяха да намерят кучето, виещо над мъртвите тела. Но, разбира се, не е имало нищо такова.

Гароуей поклати глава.

— Чудя се къде ли е кучето сега? — каза Поаро.

— Най-вероятно е погребано в някоя градина — отвърна Гароуей. — Минаха четиринадесет години.

— Значи не можем да открием и да разпитаме кучето, нали? — каза Поаро. И добави замислено. — Жалко. Удивително е наистина колко много знаят кучетата. А кой точно е бил в къщата? Искам да кажа, в деня на убийството?

— Донесох ви списък — отзова се старши инспектор Гароуей. — В случай че желаете такава справка. Мисис Уитакър, възрастната готвачка и икономка. Използвала е почивния си ден, така че не успяхме да научим от нея нищо особено ценно. Имали са и гостенка, някогашна

гувернантка на децата. Мисис Уитакър беше възглуха и леко недомисляше. Не можа да ни съобщи нищо интересно, освен че напоследък лейди Рейвънскрофт била в болница или в санаториум — нещо с нервите, но очевидно не е имала сериозно заболяване. В къщата е бил и градинарят.

— Някой външен човек може да ги е посетил. Някой непознат, свързан с миналото. Нали това беше вашата идея, главен инспектор Гароуей?

— Не бих я нарекъл идея, просто една теория.

Поаро замълча. Замисли се за случая, когато го бяха помолили да се върне назад във времето. Беше се наложило да проучи миналото на петима души, които му напомняха детското стихче „Пет малки прасенца“. Разследването се беше оказало интересно, а краят беше възнаградил усилията му. Защото се беше добрал до истината.

[1] — „Пет малки прасенца“. — Б.пр. ↑

[2] — „Празникът Все Светии“. — Б.пр. ↑

[3] — „Смъртта на Мисис Макгинти“. — Б.а. ↑

ГЛАВА ШЕСТА

ЕДНА СТАРА ПРИЯТЕЛКА СИ СПОМНЯ

Когато мисис Оливър се прибра у дома на другата сутрин, завари мис Ливингстоун в очакване.

— Два пъти ви търсиха по телефона, мисис Оливър.

— Да? — каза мисис Оливър.

— Първият път от „Кричтън и Смит“. Искаха да знаят дали сте се спрели на тревистозеления брокат или на светло синия.

— Още не съм решила — отговори мисис Оливър. — Не забравяйте да ми напомните утре сутринта! Искам да го видя на нощна светлина.

— Другият беше един чужденец. Някой си Еркюл Поаро, ако не греша.

— О, да — откликна мисис Оливър. — И какво искаше?

— Попита дали ще е удобно да ви види днес следобед.

— Няма да е възможно — отсече мисис Оливър. — Позвънете му, моля ви се, и му предайте, че ми се налага да изляза веднага. Той остави ли телефонния си номер?

— Да, остави го.

— Тогава всичко е наред. Няма нужда отново да издирваме. Чудесно. Само му се обадете. Кажете, че съжалявам за пропуснатото удоволствие, но съм по следите на един слон.

— Моля? — премигна мис Ливингстоун.

— Кажете му, че съм по следите на един слон.

— Разбирам — мис Ливингстоун се вгледа изпитателно в своята работодателка. Питаше се дали наистина не беше права, когато понякога я обземаше усещането, че мисис Оливър, макар и преуспяваща писателка, бе същевременно малко нещо мръднала.

— Никога досега не съм ходила на лов за слонове, — продължи ентузиазирано мисис Оливър, — обаче се оказва доста интересно занимание.

Тя влезе във всекидневната и отвори най-горната от натрупаните на дивана книги. Повечето от тях изглеждаха доста намачкани, след

като ги беше преровила предишната вечер, изписвайки цял лист с различни адреси.

— Човек трябва все отнякъде да започне — промърмори си тя. — Ако Джулия досега не е изкуфяла напълно, бих могла да се видя първо с нея. Тя винаги е имала интересни идеи и познава онзи край добре, защото живееше там, близо до тях. Да, предлагам да започна с Джулия.

— Имате тук четири писма за подпис — напомни ѝ мис Ливингстоун.

— Не мога да се занимавам с тях сега — отрязва я мисис Оливър. — Нямам нито минутка свободна. Трябва да отида до Хамптън Корт, а това е доста далеч.

Почетната дама Джулия Карстеърз се измъкна с леко затруднение от креслото си. Това затруднение, познато на всички, достигнали възрастта от седемдесет години, беше свързано с усилието да се изправиш на крака след продължителна почивка или даже кратка дрямка. Тя пристъпи напред и сви леко очи, за да разпознае току-що обявения гост в апартамента, който заемаше в качеството си на член на „Заслужен дом“. Малко недочуваше и името ѝ се беше изплъзнало. Мисис Гъливър? Това ли беше? Но тя не си спомняше никаква мисис Гъливър. Все още с присвити очи, тя направи няколко крачки напред. Колената ѝ леко потрепераха.

— Едва ли ще ме познаеш, толкова отдавна беше, когато се срещнахме.

Както повечето възрастни хора, мисис Карстеърз помнеше гласове по-добре от лица.

— Гледай ти! — възкликна тя. — Ама това е, я да видя, това е Ариадна! — Господи, колко ми е приятно!

Размениха си обичайните поздравления.

— Случайно се озовах в този край на света обясни мисис Оливър. — Трябваше да посетя един човек недалеч оттук. А снощи докато разглеждах адресите в бележника си, забелязах, че твоето жилище е много близо. Чудесно си се устроила — добави тя, оглеждайки се.

— Доста прилично — съгласи се мисис Карстеърз. — Макар да не е съвсем така, както официално го представят. Но има много удобства. Можеш да си внесеш свои мебели и други неща. Има централен ресторант, където можеш да се храниш, но ако желаеш можеш да си готвиш и вкъщи. Да, наистина, никак не е лошо. Градинките наоколо са хубави и добре поддържани. Заповядай, Ариадна, моля те, седни. Отлично изглеждаш. Разбрах, че си била на литературен обяд онзи ден. Не е ли странно, да зърна името ти във вестника и само след ден-два да те видя лично. Много интересно.

— Наистина — съгласи се мисис Оливър, настанявайки се в предложения ѝ стол. — Случват се понякога такива неща.

— Още ли живееш в Лондон?

Мисис Оливър потвърди, че още живее в Лондон, а после подхвана разговор, който, по смътните си детски спомени от уроците по танци, оприличи на първата фигура от кадрила. Стъпка напред, стъпка назад, ръцете горе, две обръщания, завъртане и така нататък.

Тя разпита за дъщерята на мисис Карстеърз и за двете ѝ внучета, после се осведоми за другата ѝ дъщеря, каква прави, как е. Оказа се, че тя се бе озовала чак в Нова Зеландия. С какво точно се занимаваше там, мисис Карстеърз не беше съвсем наясно. Някакви социални изследвания. Мисис Карстеърз натисна електрическия звънец, разположен отстрани на креслото и поръча на Ема да донесе чай. Мисис Оливър настоя да не си прави труда.

— Разбира се, че Ариадна ще пие чай — каза Джулия Карстеърз.

Двете дами се облегнаха в креслата си. Втора и трета част от кадрила. Стари познати. Децата на другите. Смъртта на приятели.

— Кой знае колко години не съм те виждала — каза мисис Карстеърз.

— Мисля, за последен път се срещнахме на сватбата на Люблин — припомни си мисис Оливър.

— Да, май че там беше. Мойра изглеждаше ужасно като шаферка. С този страшно неприятен кайсиев цвят на тоалетите им.

— Спомням си. Никак не им отиваше.

— Днес вече сватбите не са така хубави, както бяха по наше време. Някои се обличат така необичайно. Онзи ден една моя приятелка беше на сватба и ми разказа, че младоженецът носел дреха от нещо като ватиран бял сатен, с волан около врата. Валенсианска

дантела, доколкото разбрах. Съвсем екстравагантно. А момичето било с някакъв особен костюм с панталон. Също бял, но целия щампован със зелени детелини. Каж ми, скъпа Ариадна, можеш ли да си представиш такова нещо. Каква е тази мода! И при това в църква. Ако бях на мястото на свещеника, сигурно щях да откажа да ги бракосъчетая.

Дойде чаят. Разговорът продължи.

— Онзи ден срещнах кръщелницата си, Силия Рейвънскрофт — подхвана мисис Оливър. — Помниш ли ги Рейвънскрофт? Вярно, беше много отдавна...

— Семейство Рейвънскрофт? Чакай, чакай. Онова тъжно произшествие, нали? Двойно самоубийство, като че ли така го представиха. Близко до къщата им в Оувърклиф.

— Каква прекрасна памет имаш, Джулия — похвали я мисис Оливър.

— Никога не съм се оплаквала. Само имената понякога ме затрудняват. Да, много печална история, наистина.

— Истинска трагедия.

— Един мой племенник ги познаваше много добре от Малая, Роди Фостър се казваше. Генерал Рейвънскрофт направил там безукорна кариера. Когато се върнаха в Англия, недочуваше. Понякога не долавяше съвсем ясно какво му казват.

— Ти спомняш ли си ги добре?

— О, да. Как бих могла да ги забравя? Ами че те живяха в Оувърклиф има-няма пет-шест години.

— Забравила съм вече малкото име на лейди Рейвънскрофт...

— Маргарет, ако не се лъжа. Но всички ѝ викаха Моли. Да, Маргарет се казваше. Много жени носеха това име тогава, нали? Тя ходеше с перука, помниш ли?

— О, да — каза мисис Оливър. — Аз самата не си я спомням ясно, но ми струва, че така беше.

— Веднъж дори се опита да ме убеди и аз да си купя. Казваше, че е много удобно, когато пътуваш в чужбина. Имаше четири различни перуки. Една вечерна, една за пътуване и една много странна, такава. Можеше да си сложи шапка отгоре, без да развали прическата.

— Е, аз не ги познавах толкова отблизо. А по време на смъртта им бях в Америка, имах лекторска обиколка. Така и не научих

подробностите.

— То си беше голяма мистерия — каза Джулия Карстеърз. — Направо не знаех какво да мисля. Разказвах се най-различни неща.

— Какво установиха при разследването, предполагам, че е имало разследване?

— Разбира се, че имаше. Полицията се зае със случая, но заключението им беше доста неопределено. Казваше се, че смъртта е настъпила вследствие на револверни изстрели. Така и не успяха точно да установят какво се е случило. Допускаха генерал Рейвънскрофт да е застрелял жена си и после себе си, но очевидно съществуваше и възможността лейди Рейвънскрофт да е застреляла съпруга си, а сетне себе си. Най-вероятно, мисля аз, е било договорено самоубийство, но беше изключено да се узнае как точно е станало.

— Не е ставало дума за убийство?

— Не, не. Беше казано съвсем ясно, че няма никакви подозрения за нещо нечестно. Не откриха следи от стъпки или нещо друго, което да подсказва, че някой се е приближил до тях. Излезли на разходка след чая, както обикновено. Но не се прибрали за вечеря и прислужникът, или градинарят, не знам кой е бил, излязъл да ги търси и ги намерил мъртви. Револверът лежал до тях.

— Револверът е бил на генерала, нали?

— Да. Той е държал два револвера вкъщи. Нали знаеш, бившите военни често правят така. Сигурно се чувстват по-спокойни, знаеш какво става в тези наши времена. Единият револвер си стоял кротко в чекмеджето на бюрото му, така че те, или по-скоро той трябва умишлено да е взел другия, така излиза. Не ми изглежда правдоподобно тя да тръгне на разходка с револвер.

— Не. За нея не е така просто, нали?

— Все едно, нищо в показанията след това не подсказва да ги е сполетяло нещастие, да са имали разправии помежду си, или някаква друга причина да посегнат на живота си. Разбира се, знае ли човек какви тъжни неща могат да споходят всеки от нас в един момент.

— Да, да — кимна мисис Оливър. — Знае ли човек. Каква истина има в тези думи, Джулия. А ти самата имаш ли свое обяснение?

— Е, човек не може да не се пита, мила.

— Така е, — съгласи се мисис Оливър. — Човек винаги се пита.

— Може, например, да е страдал от някакво заболяване. Да допуснем, узнал е, че ще умре от рак. Но медицинските данни не го потвърждават. Бил си е съвсем здрав. Е, имал е... как му казват на това, нещо коронарно, ако не бъркам думата. Звучи като корона, но всъщност си е сърдечен удар, нали? Генералът бил прекарал нещо такова, но се бил оправил, а тя била доста нервна. Тя си беше невротичка от край време.

— И аз имах подобно впечатление — сподели мисис Оливър. — Разбира се, не ги познавах добре, но... — после изведнъж вметна — а тя носела ли е перука?

— Виж, това точно не мога да си спомня. Тя винаги носеше перука. Някоя от перуките си.

— Просто си помислих — каза мисис Оливър. — Защото ми се струва, че ако тръгнеш да се самоубиваш или да застрелваш мъжа си, надали ще си сложиш перука, нали?

Двете дами обсъдиха този въпрос с интерес.

— Последно, как все пак си го обясняваш, Джулия?

— Преди малко ти споменах, човек не може да не си зададе някои въпроси. Вървяха разни приказки, те, хората, винаги говорят.

— За него или за нея?

— Разправяха, за някаква млада жена. Била му нещо като секретарка. Подготвял спомени за работата си в чужбина — май че имал договор с издател или нещо такова. Тя пишела, той диктувал. Обаче някои разправяха, знаеш какви са хората, че той доста хлътнал по това момиче. Всъщност, не е била много млада. Над трийсет и не някаква красавица, да кажеш. Нито пък нещо скандално имало около нея, но знае ли човек? Ключкарстваха, че може би е застрелял жена си, за да няма пречки, нали, ако е искал да се ожени за момичето. Никой, обаче, не говореше открито за нещо такова и аз лично не го вярвам.

— А какво беше твоето обяснение?

— Е, аз повече си мислех за нея.

— Намекваш, че е замесен някакъв мъж?

— Май се е случило нещо там, в Малая. Бях дочула за една история, свързана с нея. Била се забъркала с някакъв мъж, доста по-млад от нея. Съпругът ѝ бил много разгневен и ѝ вдигнал скандал. Забравих къде е станало. От друга страна, това е било твърде отдавна, не вярвам тази история да е продължила.

— Не си спомняш да се е коментирал животът им тук, в Англия? Да са поддържали по-близка връзка с някой съсед? Или пък да е имало разправии между тях?

— Не, не ми се вярва. Изчетох всичко навремето. Много се интересувах, наистина. Защото все не можех да се отърва от усещането, че сигурно е имало някаква тъжна, трагична любовна история, за да се стигне дотам.

— Но сега вече не мислиш така? А какво ще кажеш за децата им? Момичето беше моя кръщелница, разбира се.

— Да, имаха и син. Мисля, че тогава беше малко момче, в някакво училище. Момичето беше само на дванайсет — или малко по-голяма. Гостуваше на едно семейство в Швейцария.

— Предполагам, че не си чувала някой в семейството им да е бил... да е страдал психически, искам да кажа.

— О, имаш предвид момчето? Е, и това е възможно, разбира се. Какви ли не странни неща стават. Помня, едно момче беше застреляло баща си — мисля, че се случи някъде край Нюкасъл. Няколко години преди смъртта на Рейвънскрофт. Ужасна история. Било много потиснато, разправяха, и първо се опитало да се обеси, още докато било в университета. Както и да е, нищо подобно няма при семейство Рейвънскрофт. Смятам, че няма, направо съм сигурна. Обаче все ми се струва...

— Да, Джулия?

— Все ми се струва, че най-вероятно някой мъж е замесен там.

— Мислиш си, че тя...?

— Да, защото изглежда доста възможно нали? — Да вземем само перуките.

— Не ми е ясно какво общо могат да имат с трагедията тези перуки?

— Е, искала е да изглежда по-привлекателна.

— Тя беше на трийсет и пет, нали?

— Повече, повече. На трийсет и шест, мисля. Спомням си, че веднъж ми показа перуките и наистина една-две от тях я правеха много симпатична. Слагаше си и много грим. И всички тези грижи започнаха скоро след като се установиха да живеят там. Тя беше доста хубава жена.

— Искаш да кажеш, че може да се е запознала с някой мъж?

— Винаги съм го допускала — каза мисис Карстеърз. — Нали знаеш. Когато един мъж излиза с някое момиче, хората обикновено забелязват, защото мъжете не умеят добре да заличават следите си. Но една жена знае как... мисълта ми е, че може да е имала някаква връзка и никой нищо да не е усетил.

— И да е останала в пълна тайна, Джулия?

— Не съвсем, защото хората все пак рано или късно научават по нещо, нали? Имам предвид прислужниците, градинарите, шофьорите на автобуси. Или съседите. Все някой научава нещо. И тръгват клюките. Ако наистина е имало такава връзка и да кажем съпругът е дочул нещо...

— Намекваш за убийство от ревност?

— Възможно е.

— Значи смяташ за по-вероятно той да я е застрелял и после да се е самоубил, отколкото тя да е стреляла в него и след това в себе си?

— Да, не бих се учудила. Защото ако една жена си науми да се отърве от мъжа си — надали ще тръгне с него на разходка и ще мушне револвер в ръчната си чанта — просто ще й трябва и по-голяма чанта тогава. Нека да гледаме нещата и откъм практическата страна.

— Разбирам — каза мисис Оливър. — Действително е така. Много интересна идея.

— Сигурно ти е интересно, скъпа, защото пишеш криминални истории. Така че по-скоро ти можеш да дадеш някакво любопитно обяснение. Навярно по-добре от мен знаеш какво би могло да се е случило.

— Нямам ни най-малка представа, за съжаление — призна мисис Оливър. — Виждаш ли, всички тези престъпления, които съм описала, аз самата съм ги съчинила. В моите разкази решавам аз. Каквото пожелае да стане, това и става. Всички събития са измислени, не са неща, които наистина са се случили или биха могли да се случат. Така че всъщност аз съм най-неподходящият човек за обсъждането на истински загадки. Интересно ми е ти какво мислиш, Джулия, защото познаваш много добре хората, а познаваше и тях отблизо. Допускам тя да ти е споменала нещо или пък той да ти се е доверил.

— Да, да. Сега, когато заговори за това, сякаш си припомням едни нейни думи.

Мисис Карстеърз се облегна в креслото си, поклати глава замислено и потъна в унес, подобен на кома. Мисис Оливър я загледа мълчаливо с онова изражение, което обикновено се чете по лицето на жените, когато очакват всеки момент млякото да кипне.

— Тя наистина веднъж сподели нещо с мен, спомням си, че се чудих какво ли има предвид. Беше, в смисъл че започва нов живот — каза мисис Карстеърз. — И беше свързано със Света Тереза. Света Тереза от Авила.

Мисис Оливър изглеждаше доста стресната.

— От къде на къде Света Тереза от Авила ще има нещо общо с нея?

— Не мога да кажа със сигурност. Мисля, че по това време четеше някакво нейно житие. Така или иначе, спомена, че е прекрасно, когато жените преживяват нещо като второ раждане. Не бяха точно тези думите ѝ, но бяха, в смисъл че когато станеш на четирийсет или на петдесет, някъде на тази възраст, внезапно ти се приисква да започнеш нов живот. Така се е случило с Тереза от Авила. Дотогава нищо особено не е била направила, била си е обикновена монахиня, а после изведнъж се развихря, реформира манастири, развива голяма дейност и става велика светица.

— Да, но това не ми се струва съвсем същото.

— Вярно, по-друго е, но нали знаеш колко глупаво понякога се изразяват жените, — каза мисис Карстеърз — когато заговорят за любовни истории, а самите те вече не са в първа младост. Колко обичат да казват, че никога не е прекалено късно.

ГЛАВА СЕДМА

ЗАВРЪЩАНЕ КЪМ ДЕТСКАТА СТАЯ

Мисис Оливър изгледа доста колебливо трите стъпала и входната врата на малката, занемарена къщица, разположена в една странична уличка. Под прозорците ѝ бяха напъпили цветя, предимно лалета.

Мисис Оливър спря, отвори малкото бележниче с адресите в ръката си, увери се, че е на мястото, което търси и потропа леко с чукчето, след като беше натиснала някакъв наподобяващ звънец бутон, без да успее да изтръгне от него задоволителен звук в къщата. След малко, като не получи отговор, почука отново. Този път отвътре се разнесе шум. Нечии провлачени стъпки, измъчено астматично дишане, ръце, които очевидно се опитваха да се справят с отварянето на вратата. Този шум беше придружен и от неколккратно слабо отекване откъм пощенската кутия на вратата.

— Ой, да му се не види макар! Пак заяде нещо, дявол да я вземе тази брава!

Най-после усилията отвътре се увенчаха с успех, вратата бавно и с някакво доста съмнително скърцане се поддаде. Иззад нея стара жена със сбръчкано лице, превити рамена и артритна външност се взря в своята посетителка. Лицето ѝ не излъчваше гостоприемство. По него нямаше и следа от страх, само неудоволствие от това, че някой е дошъл и смутил покоя на дома, който очевидно беше нейният замък. Изглеждаше на седемдесет или дори на осемдесет, но все така храбро бранеше своето огнище.

— Не зная за какво сте дошли и... — започна тя, но изведнъж спря. — Гледай ти — възкликна — мис Ариадна! Каква изненада. Това е мис Ариадна.

Много вода беше изтекла, откакто за последен път някой се беше обръщал към нея с „мис Ариадна“, помисли си мисис Оливър. Но в интонацията на гласа, макар и напукан от времето, звънтеше позната нотка.

— Влез, скъпа, — каза старата дама — заповядай вътре. Много добре изглеждаш. Не зная вече от колко години не сме се виждали,

поне петнайсет.

Всъщност, бяха доста повече от петнадесет, но мисис Оливър влезе, без да се впуска в поправки.

— Каква възхитителна памет имате, така да ме разпознаете — каза тя. — Как сте, мисис Мачъм?

Ръцете на мисис Мачъм трепереха и упорито отказваха да се подчиняват на господарката си. Тя успя да затвори вратата и, като влачеше крака и накуцваше, влезе в малката стая, очевидно определена за онези очаквани или неочаквани гости, които мисис Мачъм беше готова да допусне в своя дом. Имаше множество снимки, някои на бебета, други на възрастни. Някои в хубави кожени рамки, които започваха бавно да се провисват, но още не бяха се разпаднали съвсем. Една фотография във вече доста потъмняла сребърна рамка беше запечатала млада жена в церемониална придворна рокля с пера, стърчащи на главата ѝ. До нея можеха да се видят двама морски офицери, двама военни и няколко голи бебета, проснати на килимчета. В стаята имаше кушетка и два стола. Мисис Оливър, както ѝ беше указано, седна на един от тях. Мисис Мачъм се намести на кушетката, като придърпа с известно затруднение една възглавничка зад гърба си.

— Е, мила, радвам се да те видя. Още пишеш онези хубави истории, нали?

— Да — съгласи се мисис Оливър, макар да изпитваше леко съмнение доколко детективските разкази, описанията на престъпления и изобщо на криминално поведение могат да бъдат окачествени като „хубави истории“. Но, помисли си тя, такива бяха просто навиците на мисис Мачъм.

— Сега съм сама — каза мисис Мачъм. — Помниш ли Грейси, сестра ми? Спомина се миналата есен. Имаше рак. Оперираха я, но беше вече късно.

— О, боже, моите съболезнования — каза мисис Оливър.

През следващите десет минути гостенката беше осведомена как си бяха отишли от този свят, един по един последните останали роднини на мисис Мачъм.

— А ти си добре, нали? Всичко е наред? Имаш си мъж? О, да, спомних си, той почина преди много години. И какво те води насам, в Литъл Солтърн Майнър?

— Просто минавам през този край — обясни мисис Оливър — и понеже имам адреса ти в малкия бележник, дето си го нося, реших да се отбия, да те видя как си, ей така.

— И да си поговорим за старите времена. Колко е приятно, когато човек има случай да го стори, нали?

— Да, наистина — мисис Оливър почувства известно облекчение от последната реплика, тъй като горе-долу това беше и причината за посещението ѝ. — Колко много фотографии имате! — посочи тя.

— Ах, да, пазя си ги. Знаеш ли, по-рано бях в един дом, „Щастлив залез“ се казваше, какво глупаво име само. Изкарах там година и три месеца, повече не можах да издържа — много лоши бяха порядките. Не ми разрешаваха да си държа нещата в стаята, казваха, че всичко вътре трябва да е собственост на дома. Иначе се чувствах удобно, обаче аз съм си такава, обичам да виждам наоколо моите си неща. Снимките, мебелите. После дойде една много мила дама, от някакъв съвет, или дружество, и каза, че на друго място предлагат собствени жилища, където можеш да си вземеш всичко, което искаш. И всеки ден минава една любезна помощничка да те види как си. Тук се чувствам много добре. Наистина ми е удобно. Всичките ми неща са при мен.

— По нещичко отвсякъде — подхвърли мисис Оливър, докато обикаляше с поглед стаята.

— Да, тази маса — бронзовата, ми я изпрати капитан Уилсън, от Сингапур или от там някъде. А месинговото украшение е от Бенарес, хубаво е нали? Тук, на пепелника, има нещо интересно. Египетско е. Казва се скарабей. Звучи като име на сърбежна болестка, ама не е. Всъщност е някакъв бръмбар и е направен от камък. Казват, че е скъпоценен. Яркосин. Викат му лази-пази или лапи-плези или нещо подобно.

— Лапис лазули — подсказа мисис Оливър.

— Точно така, това е. И е много хубав. Изпрати ми го моето момче, дето отиде там на археологически разкопки, от него ми е спомен.

— Цялото ви прекрасно минало е събрано тук — възкликна мисис Оливър.

— Да, всичките ми момчета и момичета. Някои още бебета ги поех, само по на месец, някои бяха по-големички. За едни се грижех,

когато бях в Индия, за други после, в Сиам. Да. Това е мис Моя в придворния си тоалет. Ах, каква хубавица беше. С двама съпрузи успя да се разведе. Да, първо с негова светлост имаше неприятности, после взе един поппевец и, разбира се, с него също не й провървя. Най-накрая се омъжи за богаташ от Калифорния. Имаха яхта, пътуваха по света. Умря преди две-три години, а беше само на шейсет и две. Жалко, че си отиде толкова младичка.

— Вие също сте били на най-различни места, нали? — попита мисис Оливър. — Индия, Хонконг, а после Египет и Южна Америка, ако не греша?

— О, да, доста попътувах.

— Помня, когато аз самата бях в Малая — подхвана мисис Оливър — ви срещнах у едно семейство, бяха на служба там. Някакъв генерал, ама как се казваше, чакай сега, не мога да си спомня... генерал и лейди Рейвънскрофт, нали?

— Не, не, грешиш името. Ти говориш за семейство Барнаби. Аз работех у тях, а ти им погостува за известно време. Спомняш ли си? Правеше някаква обиколка и остана у тях. Бяхте стари приятелки с госпожата. Той беше съдия.

— Ах, да — каза мисис Оливър. — Малко ми е трудно с имената. Понякога ги бъркам.

— Те имаха две хубави дечица — продължи мисис Мачъм. — Разбира се, пратиха ги на училище в Англия. Момчето отиде в Харвард, а момичето мисля, че в Роудийн. Ех, нещата сега много се промениха. Няма вече толкова бавачки, както някога. Вярно, бавачките създаваха от време на време и неприятности. Аз чудесно се разбирах с нашата, докато бях при семейство Барнаби? А ти за кого говореше? Рейвънскрофт? А, спомням си ги. Само че съм забравила точно къде живееха. Не беше далеч от нас. Семействата им бяха близки. Да, много отдавна беше, но си спомням всичко. Аз всъщност още бях в семейство Барнаби. Останах известно време и след като децата тръгнаха на училище, за да помагам на мисис Барнаби. Да се грижа за вещите й, да ги поправам и така нататък. И бях там, когато се случи това ужасно нещастие. Нямам предвид Барнаби, а Рейвънскрофт. Никога няма да го забравя. Вестта за това ме потресе. Аз, естествено не бях замесена лично, но колко ужасно е нещо такова да се случи, нали?

— Трябва да е било ужасно — съгласи се мисис Оливър.

— Стана доста след като ти се върна в Англия, сигурно бяха минали години. Каква хубава двойка бяха! Много мили хора, за тях беше направо шок.

— Вече трудно си спомням — изпусна нишката мисис Оливър.

— Разбирам. Хората забравят. Но не и аз. За нея казваха, че винаги си е била малко странна. Още от дете. Имало някаква отдавнашна история. Извадила едно бебе от количката и го хвърлила в реката. Някои казваха, от ревност. Други обясняваха, че искала бебето по-скоро да отиде в рая.

— Говорите за кого — за лейди Рейвънскрофт?

— Не, разбира се, не за нея. Аз май наистина си спомням по-добре от тебе. За сестрата говоря.

— Каква сестра?

— Не съм сигурна сега дали беше нейна или негова сестра. Разправяха, че дълго време била в заведение за душевноболни. Май още от единайсет-дванайсет годишна възраст. Държали я там, после решили, че се е оправила и я пуснали. Оженила се за някакъв военен. Но тогава станала белята. И както подочух след това я пратили в едно от тези заведения, нали знаеш, за откачени. Много добре се държат там с тях. Имат си самостоятелна, хубава стая и всичко необходимо. Те и ходели на свиждане, генералът или жена му. Децата ги отгледал някой друг, защото те май се страхували от нея. Така или иначе, накрая приели, че вече се е възстановила. Тя се върнала да живее с мъжа си. И после той умрял — високо кръвно ли имал, или нещо сърцето, не знам. Тя била ужасно разстроена и отишла да живее с брат си, или сестра си — там каквато им се пада. Изглеждала щастлива, много била привързана към децата и уж всичко било наред. Момченцето не пострадало, тогава мисля, че било на училище. Момиченцето било там заедно с едно друго момиченце, което било дошло да си играят този следобед. Е, вече не си спомням всички подробности. Толкова отдавна беше. Много се говори тогава за случая. Имаше хора, дето даже казваха, че изобщо не била тя. Твърдяха, че бавачката го направила, но бавачката толкова обичаше децата и беше страшно разстроена. Тя отдавна искаше да ги отведе от къщата, смяташе, че там не са в безопасност. И всякакви такива неща говореше. Но другите не повярваха и тогава стана това. Май все пак решиха, че го е сторила

тази, как ѝ беше името, забравих го сега. Така или иначе, вече нищо не можеше да се направи.

— А какво стана със сестрата, на генерала или на лейди Рейвънскрофт?

— Ами, мисля, че знаеш, някакъв лекар я отвел, затворили я, и в края на краищата се върнала в Англия. Не знам дали е била в същото заведение, където по-рано са я лекували, но се грижели добре за нея. Защото имали много пари, доколкото съм чувала. Много пари по линия на съпруга. Може и да се е излекувала отново. От години не бях си спомняла за това. Едва сега, като дойде и ме пита за генерал и лейди Рейвънскрофт, стана дума. Чудя се къде ли са сега. Трябва отдавна да са се пенсионирали.

— Уви, имаше с тях една тъжна история — подхвана мисис Оливър. — Сигурно сте чели във вестниците.

— Какво да съм чела?

— Ами, те купиха къща в Англия и после...

— Чакай, чакай, сега се сецам. Спомням си, че четох във вестника. Да, тогава си казах, че името Рейвънскрофт ми е познато отнякъде, но не можах да си спомня откъде точно. Паднали от една скала, така ли беше? Нещо от този род?

— Да, — кимна мисис Оливър — нещо от този род.

— Ах, мила моя, толкова се радвам, че те виждам. Непременно ще пийнеш чашка чай, нали?

— Благодаря, опита се да я възпре мисис Оливър — не ми се пие чай. Наистина не ми се пие.

— Моля ти се, няма да ми откажеш! Хайде да се прехвърлим в кухнята, ако нямаш нищо против. Аз повечето време си го прекарвам там. Там всичко ми е подръка. Гостите обаче ги отмъквам тук, защото се гордея с моите неща. Обичам да се хваля с подаръците си, а също и с децата, дете съм ги гледала.

— Сигурно хора като вас — каза мисис Оливър — могат да се гордеят със своя прекрасно осмислен живот. Колко много малчугани са минали при вас.

— Да. Спомням си, когато беше малко момиченце, обичаше да слушаш приказките, дете ти ги разправях.

Имаше една за тигъра. А също за маймунките, маймунките на дървото...

— Да, спомням си ги — каза мисис Оливър. — А колко отдавна беше!

Мисълта ѝ се впусна далеч назад. Видя се момиченце на шест-седем години, вървеше по някакъв път в Англия със стегнато закопчани обувки и слушаше приказка за Индия и Египет, която леличката до нея ѝ разказваше. Ето я тогавашната леличка. Следвайки домакинята тя хвърли на излизане прощален поглед наоколо. Взря се още веднъж в снимките на всички тези момиченца и ученици, които мисис Мачъм беше отгледала. Бяха се снимали обикновено в най-хубавите си дрехи, като деца или пък вече като големи, зрели хора и бяха изпратили фотографиите в хубави рамки, грижливо оформени. Не бяха забравили леличката си. Вероятно на тях тя дължеше средствата, които ѝ позволяваха да се радва на сравнително спокойна старост. Мисис Оливър внезапно усети нещо да я хваща за гърлото. Сълзите бяха толкова чужди на характера ѝ, че трябваше да направи усилие на волята, за да се овладее. Последва мисис Мачъм в кухнята и там ѝ поднесе скромния подарък, който ѝ беше приготвила.

— Колко мило! Кутия „Топхоул Татъмз“. Точно този е любимият ми чай: Как си го запомнила! Много рядко го намирам вече. А това са най-хубавите чаени бисквити. Ах ти, нищичко не забравяш! А помниш ли двете момченца, дето идваха да си играете? Едното ти викаше лейди Слон, а другото лейди Лебед. Това, дето ти казваше лейди Слон обичаше да се качва на гърба ти, а ти обикаляше на четири крака и се преструваше, че имаш хобот, с който събираш разни неща.

— Каква завидна памет имате, леличко! — възхити се мисис Оливър.

— Ех, — въздъхна мисис Мачъм — нали си чувала да казват, слонска памет.

ГЛАВА ОСМА

МИСИС ОЛИВЪР СЕ ЗАЕМА С РАБОТА

Мисис Оливър влезе в заведението на „Уилиъмз & Барнет“, добре снабдена аптека, която търгуваше и с различни козметични изделия. Тя се спря до невзрачен поднос, който съдържаше зърнени целебни храни, поколеба се покрай купчината гумени гъби, поразходи се в посока към гишето за рецепти и накрая стигна до щедро изложените средства за разкрасяване, плод на въображението на Елизабет Арден, Хелена Рубинстайн, Макс Фактор и други грижовни благодетели на женското съществуване.

Спря се до едричко момиче, подпита го за някакви червила, после възкликна изненадано:

— Я виж ти, Марлийн, нали сте Марлийн?

— Каква изненада! Мисис Оливър, много се радвам да ви видя. Колко ми е приятно! И момичетата ще бъдат страшно доволни, че сте се отбили да купите нещо при нас.

— Няма нужда да им казвате — възпря я мисис Оливър.

— О, всички ще дойдат с бележници да ви искат автограф, ще видите!

— По-добре да не идват — настоя мисис Оливър. — А вие, Марлийн, как я карате?

— Е, справям се някак, вървят нещата — отвърна Марлийн.

— Не бях съвсем сигурна дали още работите тук.

— Навсякъде е едно и също, а и тук се отнасят много добре с нас, да ви кажа. Миналата година ми повишиха заплатата, сега отговарям за целия козметичен щанд.

— А майка ви, добре ли е?

— О, да. Мама много ще се зарадва, като ѝ кажа, че съм ви срещнала.

— Още ли живеете в онази къща, там долу, по пътя край болницата.

— Да, там сме си. Татко не е добре напоследък. Изкара известно време в болница. Но мама се държи, не се предава. Много ще се

зарадва, като разбере, че съм ви видяла. Вие да не сте отседнали тук по някакъв повод?

— Всъщност не, — каза мисис Оливър — просто минавах насам случайно. Дойдох да навестя една стара приятелка и сега се чудя — тя погледна часовника си — дали майка ви, Марлийн, няма да си е вкъщи по това време? Бих могла да се отбия за малко да я видя. Да разменим по някоя приказка, преди да си продължа по пътя.

— О, непременно идете! — каза Марлийн. — Мама много ще се зарадва. Съжалявам, че не мога да ви придружа дотам, но мисля, че нали разбирате, няма да направи добро впечатление, ако изляза сега. Още час и половина имам да стоя тук и просто няма как да се измъкна.

— Е, ще го оставим за друг път — каза мисис Оливър. — Само още нещо — не си спомням точно, номер 17 ли беше или имаше някакво име къщата ви?

— Казва се Лоръл Котадж.

— Ами да, разбира се. Колко съм недосетлива! Е, драго ми беше да се видим.

Мушнала в чантата си едно ненужно червило, тя забърза навън, спусна се с колата по главната улица на Чипинг Бартърм и като подмина гаража и сградата на болницата зави по тясна уличка с приятни малки къщи от едната страна.

Паркира колата пред Лоръл Котидж и влезе в двора. Слаба, енергична жена със сива коса, на около петдесет години, отвори вратата и веднага я позна.

— Та това сте вие, мисис Оливър. Гледай ти! От толкова години не сме се виждали.

— От доста дълго време, наистина.

— Е, влезте, заповядайте, влезте! Да ви предложи чаша хубав чай?

— Ще трябва да откажа — извини се мисис Оливър, — току-що пих с една моя приятелка, а и бързам да се прибера в Лондон. Случайно влязох в аптеката, за да потърся нещо, и там срещнах Марлийн.

— Да. Добре се устрои тя на тази работа, доволни са от нея. Казват, че е много прилежна.

— Това е чудесно. А вие как сте, мисис Бакъл? Изглеждате прекрасно. Почти не сте се променили от последния път, когато ви

видях.

— Е, хайде, какво да говорим. Имам вече сиви коси, а и доста поотслабнах.

— Днес е особен ден, върви ми да срещам стари познати — подхвана мисис Оливър, докато влизаше в къщата. Домакинята я въведе в тясна, претрупана всекидневна. — Не зная дали си спомняте мисис Карстеърз, Джулия Карстеърз.

— Разбира се, че я помня. Как не. Тя трябва вече да е на възраст.

— Е, да; личат й годините. Но си побъбрихме хубаво за старите времена. Стигнахме чак до онази трагедия... Тогава аз бях в Америка, така че не зная подробностите. За семейство Рейвънскрофт.

— О, спомням си ги добре!

— Известно време работихте у тях, нали мисис Бакъл?

— Да, ходех у тях три сутрини в седмицата. Чудесни хора бяха. Дамата и джентълменът — истинско военно семейство, както се казва. От старата школа.

— Каква трагедия само ги сполетя!

— Да, наистина, тъжна история.

— По това време вие, още ли работехте у тях?

— Не, бях вече прекъснала. Старата ми леля Ем дойде да живее при мен, а тя беше полусляпа и често боледуваше, така че не ми оставаше време да ходя други хора. Но месец-два преди нещастieto все още ги посещавах.

— Наистина потресаващо — продължи мисис Оливър. — Доколкото разбрах, сами са сложили край на живота си?

— Не ми се вярва — възрази мисис Бакъл. — Сигурна съм, че никога не биха се самоубили. Просто не бяха такива хора. И чудесно се разбираха. Вярно, живееха там отскоро...

— И аз така научих — намеси се мисис Оливър. Когато пристигнали в Англия, отначало са живели някъде близо до Бърнмът, нали?

— Да, обаче им се видяло малко далеч да пътуват до Лондон и затова се преместили в Чипинг Бартръм. Много хубава къща си имаха, с прекрасна градина.

— Когато още работехте за тях, бяха ли в добро здраве?

— Е, малко му тежаха годините на генерала, както е с повечето хора на неговата възраст. Имаше проблеми със сърцето. Беше прекарал

лек удар или нещо от този род. Трябваше редовно да взема хапчета и да си полягва от време на време.

— А лейди Рейвънскрофт?

— Струва ми се, че ѝ липсваше животът, който бе имала в чужбина. Тук не познаваха толкова много хора. Макар че се сближиха с доста семейства, бяха хора от обществото, все пак. Но, естествено, в Малая е било по-различно, дума да няма. Там са били заобиколени от слуги. Сигурно са давали шумни увеселения, имали са повече развлечения.

— Значи мислите, че са ѝ липсвали веселите събирания?

— Е, не мога да знам със сигурност.

— Някой ми каза, че е обичала да носи перука.

— Да, имаше няколко перуки — усмихна се леко мисис Бакъл. — Бяха много елегантни, и много скъпи. От време на време връщаше някоя от тях в Лондон, в ателието, откъдето ги беше купила, за да оформят отново фризура. Бяха най-различни. Например, имаше една сламено руса. Помня и друга, с малки сиви къдрици. Тя наистина много ѝ отиваше. И две други, не толкова привлекателни, но пък подходящи за ветровити дни, когато е добре човек да има нещо на главата си, в случай че завали. Тя изобщо държеше на външността си и даваше доста пари за дрехи.

— А каква, мислите, е била тогава причината за смъртта им? — попита мисис Оливър. — Аз не бях тук, нали разбирате, не съм се виждала с никого. Бях на обиколка в Америка и пропуснах да науча подробностите, а и темата е деликатна, не е удобно да разпитваш или да питаш с писма. Струва ми се, че все пак трябва да има някаква причина. Бях чула, че е стреляно с личния револвер на генерала.

— Да, той държеше два пистолета в къщата. Обичаше да казва, че без оръжие никой дом не в безопасност. И може би беше прав. Не че са имали някакви произшествия по-рано, доколкото ми е известно. Но един следобед на вратата се появи някакъв крайно неприятен тип. Никак не ми хареса физиономията му. Търсеше генерал Рейвънскрофт. Каза, че бил служил в неговия полк на млади години. Генералът разговаря с него, зададе му няколко въпроса и мисля, че той му се видя, как да кажа, доста съмнителен. Така че го отпрати.

— Значи някой външен човек може да ги е застрелял?

— Мисля, че тъй трябва да е било, нищо друго не мога да си представя. Никак не ми харесваше и мъжът, който идваше да се грижи за градината им. Нямахме добра репутация, бях чувала, че по-рано бил лежал няколко пъти в затвора. Но генералът проучи препоръчителните му писма и реши да му даде възможност.

— Възможно ли е градинарят да ги е убил?

— Винаги съм си го мислела. Може и да греша. Но ми се струва пълна глупост това, дето хората говореха, че е имало някакъв скандал, свързан с нея или с него, и че затова той я е убил, или тя него. Не ми се вярва. Трябва да е бил някой отвън. Някой от тези хора, които... е, то сега вече всички почнаха да говорят само за насилие... Вижте какво пише във вестниците всеки ден. Млади мъже, почти момчета, вземат наркотици, подлудяват, скитат насам-натам и застрелват, когото срещнат, ей-така, за нищо. Поканят някое момиче ѝ кръчмата да пийне с тях, уж го изпрацат после до вкъщи и — на другия ден намират тялото ѝ в някоя канавка. Крадат деца от количките, водят момичета на танци и после ги убиват или удушват на връщане. Сега всеки прави каквото си иска. Но и тогава... Една прекрасна двойка, генералът и жена му, излизат на приятна разходка вечерта и ето ги — простреляни, в главата.

— В главата ли са били застреляни?

— Вече не си спомням точно, а и тогава нищо не видях с очите си. Както и да е, просто са излезли на разходка, както често правеха.

— И бяха в добри отношения помежду си?

— Е, случваше се да си разменят по някоя по-остра приказка, но с кого не се случва?

— Дали не е замесен неин приятел, или нейна приятелка?

— Не знам, дори не бих се изразила така за почтени хора на тяхната възраст. Говореше се малко тук-там, ама това си бяха просто глупости. Хората винаги търсят да открият нещо скандално.

— Да не би някой от двамата да е бил неизлечимо болен?

— Лейди Рейвънскрофт наистина ходи в Лондон един-два пъти да се консултира с лекар. Мисля, че се канеше да влиза в болница за някаква операция, но каква точно така и не ми каза. Изглежда успя да се оправи, макар че лежа известно време в болница. Размина се без операция, струва ми се. Когато се върна, изглеждаше невероятно подмладена. Беше се погрижила доста за лицето си, а тези перуки с

къдриците я правеха страшно симпатична. Сякаш нещо ѝ беше вдъхнало изведнъж нов живот.

— А генерал Рейвънскрофт?

— Той беше много мил джентълмен. Никога не съм чувала нещо скандално около него и не вярвам да е имало. Хората говорят, но това е само защото трагедията вдигна голям шум и всеки иска да покаже колко знае. От друга страна, понякога се питах, дали докато е бил в Малая генералът не е бил ударен по главата или да е получил някакъв шок. Например, един мой вуйчо преди години беше паднал от коня си. Блъснал се в някакво оръдие или нещо подобно. И оттогава се държеше много странно. Шест месеца беше съвсем в ред, а после се налагаше да го затворят — искаше да убие жена си, обвиняваше я, че го тормозела, следяла го и била шпионка в полза на чужда държава. Знае ли човек какво може да се случи в едно семейство.

— Значи, смятате, че няма много истина в тези версии, които дочувам оттук-оттам. Подхвърлях, че е имало някаква вражда помежду им, че генералът е застрелял жена си, а после и себе си. Или обратното?

— Не, не. Не вярвам.

— А децата бяха ли тогава в къщата?

— Не. Мис... как ѝ беше името, Роза? Не, Пенелопи?

— Силия — каза мисис Оливър. — Тя ми е кръщелница.

— О, да, вярно. Сега се сетих. Спомням си как веднъж дойдохте да я изведете. Беше буйно момиче, малко своенравно, но много обичаше майка си и баща си. Не, тя беше в някакво училище в Швейцария, когато това се случи. И добре, че беше така, защото щеше да е ужасен шок за нея, ако си беше у дома и ги беше видяла.

— Те имаха и син, нали?

— Да, мастър Едуард. Баща му понякога се тревожеше за него. Той като че ли беше на нож с баща си.

— Е, това е нормално. Всички момчета минават през такава възраст. А беше ли привързан към майка си?

— Тя малко прекаляваше с наставленията и това му досаждаше. Нали знаете, момчетата никак не обичат майките им да се суетят около тях, да им казват да се обличат по-дебело, да си сложат още един пуловер. Баща му пък не харесваше дългата му коса. Младежите тогава още не се носеха така, както сега, тази мода едва започваше.

— Но момчето също не е било у дома по време на трагедията, нали?

— Не.

— Трябва да е преживяло истински кошмар.

— Сигурно, мога да си представя как се е чувствало. Но по това време вече не ходех в дома им, само дочувах това-онова. Ако питате мен, не ми харесваше този градинар. Как му беше името — Фред? Фред Уизъл май се казваше. Допускам, че може да е сторил нещо нередно, някакво мошеничество и генералът да го е разкрил, да се е канил да го уволни. Не бих го изключила от сметката.

— Да застреля и двамата?

— Е, вероятно първо е посегнал само на генерала. Но ако го е застрелял и ненадейно се е появила съпругата, очевидно е решил да премахне и нея. Чела съм подобни истории.

— Да — промълви замислено мисис Оливър. — Какво ли не може да срещне човек в книгите.

— Да вземем и учителя. Той също не ми се нравеше.

— Какъв учител?

— По-рано имаха учител за момчето. Не можа да вземе някакъв изпит — в първи клас, или в забавачницата. Така че му взеха учител. Изкара около година у тях. Лейди Рейвънскрофт много го одобряваше. Тя беше доста музикална, и той разбираше от музика, този... мистър Едмъндс май се казваше. Намирах го за доста мекушав млад мъж, струва ми се, че и генерал Рейвънскрофт нямаше високо мнение за него.

— Но лейди Рейвънскрофт?

— Е, имаха общи интереси. Мисля, че тя го беше избрала, а не генералът. Вярно, беше много възпитан, с всички говореше любезно.

— А синът, как му беше името...

— Едуард? О, той беше във възторг от учителя си. Гледаше го със зяпнала уста. Почти го боготвореше. Обаче не вярвайте на клюките за скандал в семейството. Че госпожата кръшкала с някой си или пък генерал Рейвънскрофт с онова момиче с намусената физиономия, дето му вършеше секретарската работа. Нищо такова нямаше. Който и да е бил злосторникът, дошъл е отвън. Полицията тъй и не го откри. Някаква кола била забелязана наблизко, но нищо повече не се чу за нея. Не стигнаха доникъде, с една дума. Аз обаче все си мисля, че трябва да

се търси някой, който ги е познавал още в Малая, някъде в чужбина или пък когато са живели в Бърнмът. Нищо не се знае.

— А какво мисли съпругът ви за тази история? — попита мисис Оливър. — Той, разбира се, не е познавал семейството така добре, както вие, но все пак може би е дочул нещо да се говори?

— Как няма да чуе, вечер като заседне в „Джордж енд флаг“. Хората приказвали какво ли не. Че уж тя пиела и че цели каси празни бутилки били изнесени от къщата. Това е абсолютно невярно, зная го съвсем сигурно. Имаха племенник, който им идваше на гости понякога. Беше се забъркал с полицията, но не вярвам да е имал нещо общо с убийството. Полицията също не го заподозря. Пък и неговата история е била по-отдавна.

— Всъщност, освен генерала и лейди Рейвънскрофт, никой друг не живееше в къщата, така ли?

— Тя имаше сестра, която понякога ги посещаваше. Говоря за лейди Рейвънскрофт. Беше ѝ всъщност наполовина сестра, доколкото зная, двете много си приличаха. Щом се появеше, винаги създаваше кавги между съпрузите. Просто беше от тези хора, които обичат караниците, нали знаете. Говорят още, само за да дразнят околните.

— Лейди Рейвънскрофт обичаше ли сестра си?

— Ако питате мен, не особено. Имах чувството, че сестра ѝ направо им се натрапваше понякога и тя хем не искаше да я отпрати, хем ѝ беше доста трудно, струва ми се, да я понася. Генералът я харесваше, защото тя беше майсторка на картите. Играеше шах и други игри с него и това го забавляваше. Изобщо, тя беше весел човек. Името ѝ беше Джерибори или нещо подобно. Мисля, че беше вдовица. И често заемаше пари от тях.

— А вие харесвахте ли я?

— Ако ми бъде простено, госпожо, ще кажа, не.

Никак не я възприемах. За мен бе от хората, които вечно създават неприятности. Но тя от доста време не беше идвала, когато стана трагедията. Не си я спомням много как изглеждаше. Имаше син, който дойде с нея един-два пъти. И той не ми стана симпатичен. Един такъв хитрец.

— Е, — каза мисис Оливър — струва ми се, че никой няма да узнае истината. Сега вече е твърде късно. Минало е толкова време. Онзи ден срещнах кръщелницата си.

— Наистина ли? Любопитна съм да чуя за мис Силия. Как е тя? Добре, надявам се?

— Да, изглежда добре. Мисля, че скоро ще се омъжи. Във всеки случай има...

— Сериозен приятел, така ли? — попита мисис Бакъл. — Е, всички сме минали по този път. Не че винаги се женим за първия, на когото се спрем. И най-често излизаме прави.

— Случайно да познавате някоя си мисис Бъртън-Кокс? — подхвърли Оливър.

— Бъртън-Кокс? Като че ли ми е познато това име. Не, всъщност не. Да е живяла тук или да ги е посещавала? Не, не си спомням. Ама сякаш ми се върти в главата. Да не е от старите приятели на генерал Рейвънскрофт, с които се е познавал в Малая? Не съм сигурна. — Тя поклати глава.

— Е, — каза мисис Оливър — хубаво си поклоукарствахме, но вече е време да си вървя. Много ми беше приятно да видя вас и Марлийн.

ГЛАВА ДЕВЕТА

РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ПРОУЧВАНЕТО ВЪРХУ СЛОНОВЕТЕ

— Търсиха ви по телефона — обяви Джордж, прислужникът на Еркюл Поаро. — Мисис Оливър.

— О, да, Джордж. И какво има да ни каже тя?

— Попита дали би могла да ви види тази вечер, сър. След вечеря.

— Това е чудесно — каза Поаро. — Чудесно. Имах напрегнат ден. Една среща с мисис Оливър ще бъде ободряващо преживяване. Тя е винаги много забавна, а освен това умее да поднесе изненади. Не спомена ли нещо за слонове, между другото?

— Слонове ли, сър? Не, мисля, че не.

— Е, значи, по всяка вероятност, слоновете са я разочаровали.

Джордж погледна господаря си озадачено. Имаше моменти, в които не схващаше докрай смисъла на забележките му.

— Обадете ѝ се — заръча Еркюл Поаро — и ѝ предайте, че ще ми бъде особено приятно да я посрещна.

Джордж отиде да изпълни нареждането и се върна със съобщението, че мисис Оливър ще пристигне към девет без четвърт.

— Кафе — инструктира го Поаро. — Погрижете се да има кафе и малко петифури. Помня, че поръчах наскоро от „Фортнъм и Мейсън“.

— А някакъв ликьор, сър?

— Не, няма нужда. Аз самият ще пийна само сироп от касис.

— Да, сър.

Мисис Оливър пристигна точно навреме. Поаро я посрещна с подчертано удоволствие.

— И как сте, *chère madame*^[1]?

— Изтощена — отговори мисис Оливър.

Тя се отпусна в креслото, което Поаро ѝ предложи. — Напълно изтощена.

— Ах, *qui va à la chasse...* — не мога да си спомня как беше понататък поговорката.

— Аз си я спомням — каза мисис Оливър. — Научих я като бях малка. *Qui va à la chasse, perd sa place.*^[2]

— Това сигурно не се отнася за вашата експедиция. Имам предвид търсенето на слонове, освен ако думите ви не бяха само метафора.

— Съвсем не — отвърна мисис Оливър. — Преследвах слонове като луда. Тук, там — навсякъде! Колко бензин изхабих, колко влакове гоних, колко писма написах и колко телеграми изпратих — няма да повярвате. Беше ужасно изтощително.

— Тогава отдъхнете си. Пийнете малко кафе.

— Хубаво, силно, черно кафе — да! Тъкмо от това имам нужда.

— Ако мога да попитам, постигнахте ли някакви резултати?

— Резултати колкото искате — каза мисис Оливър. — Бедата е, че не зная кои от тях ще се окажат полезни.

— Все пак научихте ли някои факти?

— Не, не точно факти. Хората ми ги поднасяха като чиста монета, но аз дълбоко се съмнявам в тяхната достоверност.

— Само дочуто оттук-оттам?

— Не, намерих това, което очаквах. Спомени. Много хора с техните спомени. Работата е там, че когато човек си спомня, невинаги спомените му са верни.

— Да. Но и това би могло да се нарече резултат. Не мислите ли?

— А вие какво направихте?

— Колко сте строга, мадам. Изисквате от мен да се впусна нанякъде, също да търся.

— Е, открихте ли нещо?

— Не съм търчал много, но проведох консултации с хора от моята професия.

— Звучи далеч по-спокойно, от онова, което аз върших — каза мисис Оливър. — Ах, това кафе е чудесно. Наистина силно. Няма да повярвате колко съм изморена. И колко съм объркана.

— Успокойте се. Да погледнем нещата откъм хубавата им страна. Добрали сте се до някакви следи. Искам да кажа, имате конкретни находки.

— Само най-различни истории и предположения. Обаче не зная колко истина има в тях.

— Може да не са верни, и пак да са от полза — отбеляза кротко Поаро.

— Разбирам ви — каза мисис Оливър. — Аз също си го помислих.

Именно с тази надежда тръгнах да разпитвам. Когато хората си спомнят и ти разкажат нещо, то често не е самата случка, така, както е била, а по-скоро тяхната представа за нея.

— Но и представите им сигурно се опират на нещо — предположи Поаро.

— Нося ви един малък списък — започна мисис Оливър. — Няма да влизам в подробности къде съм ходила, какво съм казала или защо. Съзнавах, че търся сведения, които сега едва ли някой в тази страна би могъл да ми даде. Но всичко, което съм събрала, е от хора, познавали семейство Рейвънскрофт, дори да не са били близки с тях.

— Новини от чужбина, може би?

— Доста от събеседниците ми бяха техни познати от чужбина, които тук почти не са общували с тях, или хора, чиито лели, братовчеди и приятели са ги познавали отдавна.

— И всеки от вашия списък имаше какво да ви разкаже — нещичко свързано с трагедията, или с лицата, замесени в нея?

— Това беше идеята ми — потвърди мисис Оливър. — Нека да ви разкажа най-общо, може ли?

— Да. Вземете си петифура.

— Благодаря каза мисис Оливър.

Тя взе един, който изглеждаше особено сладък и съблазнителен и го схруска с видимо удоволствие.

— Сладките неща — обясни убедено тя — зареждат човек с енергия. Минавам към събраните предположения. Все идеи, подхвърлени ми след встъпления от рода на: „Да, разбира се“, „Колко тъжна беше цялата тази история!“, „Естествено, всички знаят какво се случи“. В този дух.

— Да?

— Тези хора си вярваха, че знаят истината. Но всъщност не разполагаха с убедителни доводи. Просто повтаряха, каквото някой им е казал, или пък са чули от приятели, от прислужници и от роднини на семейството. Предположенията, разбира се, не излизат извън кръга на очакванията. Първо. Генерал Рейвънскрофт е пишел мемоари за дните

си в Малая. Млада жена, която му е била секретарка и на която той е диктувал, е пишела на машина и му е помагала. Била е хубавичко момиче и между тях, казват, без съмнение е имало нещо. Развързката е — всъщност, тук мненията се разделят. Според едната теория, той е застрелял жена си, защото се е надявал да се ожени за момичето, но когато го е направил е бил потресен от деянието си и на място се е самоубил...

— Ясно — кимна Поаро. — Романтично обяснение.

— Другата идея включва някакъв учител, който давал частни уроци на сина им, понеже момчето било болно и отсъствало от предучилищни занимания за шест месеца. Доста симпатичен млад мъж.

— Ах, да. И дамата се е влюбила в младия мъж. Може би е имала и роман с него?

— Така се предполага — потвърди мисис Оливър. — Но отново без доказателства. Просто пикантни догадки.

— Които водят до?

— До идеята, че генералът вероятно е застрелял жена си и после, в пристъп на разкаяние, е прострелял себе си. Има и друга версия — че генералът се е впуснал в някакво приключение, жена му е разбрала за това, застреляла го е и после застреляла себе си. Всеки път ми го предаваха малко по-различно. Но никой не знаеше нищо достоверно. Просто чувах по една правдоподобна история. Нищо не пречи генералът да е имал връзка с момиче, с много момичета, или с омъжена жена, а може и съпругата му да е имала връзка с някого. В различните истории третият е различен. Но няма нищо определено, никакви свидетелства. Само клюки, разнасяни преди дванадесет-тринадесет години и вече почти забравени. Хората ги помнят, колкото да подхвърлят няколко имена и да преразкажат, не съвсем вярно, известните на всички факти. Един буен градинар е живял в къщата, някаква мила готвачка-икономка, почти сляпа и доста глуха, която никой и не подозира в нищо. И така нататък. Описала съм тук всички имена и възможности. Някои имена може да са грешни, други правилни. Много е трудно. Жена му изглежда е боледувала за, кратко време. Май хванала някаква треска. Трябва да ѝ е опадала косата, защото си е купила четири перуки. Във всеки случай, четири нови перуки са били намерени сред вещите ѝ.

— Да, аз също чух за това — каза Поаро.

— От кого?

— Един мой приятел от полицията се разрови сред материалите от разследването и описа на предметите в къщата. Четири перуки! Бих искал да чуя вашето мнение, мадам. Не намирате ли, че са малко в повече?

— Честно казано, да — каза мисис Оливър. — Една моя леля носеше перука. Тя наистина имаше и втора, но я слагаше, само когато пращаше първата да ѝ сменят прическата. Никога не съм чувала някой да има цели четири перуки.

Мисис Оливър измъкна от чантата си малко бележничке и прелисти страниците му, търсейки някакви данни.

— Мисис Карстеърз, на седемдесет и седем, малко изкуфяла. Цитирам от нея: „Прекрасно си спомням тези Рейвънскрофт. Да, да, много мила двойка. Наистина, ужасно тъжно. Да, от рак.“ Попитах я, кой от двамата е имал рак, — продължи мисис Оливър — но мисис Карстеърз беше забравила. Спомена, че според нея съпругата ходила в Лондон, на консултации с лекар, направила си операция и после се прибрала у дома си. Изглеждаше много нещастна, а и мъжът ѝ бил доста разстроен. Очевидно, той я е застрелял и се е самоубил.

— Това само предположение ли е или тя има и някакви точни данни?

— Мисля, че беше изцяло предположение. Както успях да се убедя в хода на моето разследване — мисис Оливър наблегна на последната дума — щом човек чуе, че негов близък, когото отдавна не е виждал, внезапно се е разболял или ходи на лекар, неминуемо прави извода, че става дума за рак. Същото си вгълпяват и самите болни. Друга дама — не мога да разчета името ѝ тук, вече съм го забравила, започваше с Т — твърди, че съпругът е този, който е имал рак. Бил много нещастен, жена му също. Обсъдили са въпроса, разбрали са, че не могат повече да живеят с тази мисъл и са се решили на самоубийство.

— Тъжно и романтично — каза Поаро.

— Да, и едва ли е близко до истината — допълни мисис Оливър. — Смуцаващо е, нали? Толкова много неща си спомнят хората, а изглежда, всъщност повечето са си го измислили сами.

— Измислили са само обяснението на фактите, които знаят — уточни Поаро. — Знаят, например че някой е ходил в Лондон, очевидно на лекар, или че е прекарал месец-два в болница. Това е факт, който се нуждае от обяснение.

— Да — съгласи се мисис Оливър — и когато заговорят за него след дълго време, предлагат разрешение, което са си съставили сами. Но предположенията им едва ли ни помагат особено, нали?

— Помагат ни — възрази Поаро. — Знаете ли, вие бяхте съвсем права.

— За слоновете ли? — попита мисис Оливър, доста колебливо.

— За слоновете — потвърди Поаро. — Важно е да, се доберем до онези факти, които са се утаили в спомените на хората, дори ако те не съзнават точно защо дадено събитие се е случило, какво го е причинило. Напълно е възможно това да са факти, които ние не знаем и няма от къде да научим. И така, спомените водят до теории — теории за изневяра, болест, уговорено самоубийство, ревност — всички тези възможности са ви били предложени. Допълнително разследване може да се проведе по някои точки, ако те изглеждат правдоподобни.

— Хората обичат да разказват за миналото — продължи мисис Оливър. — Всъщност, повече обичат да говорят за миналото, отколкото за това, което става сега, или се е случило преди година. Сякаш спомените по някакъв начин възкресяват преживяното. Разбира се, първо ми разказваха за други хора, които не ме интересуват, после преразказваха чужди впечатления, защото те самите нищо не знаят, а само са чували едно друго. Така че генералът и лейди Рейвънскрофт, които накрая опознах, бяха нещо като далечни роднини на истинските — както се разклонява една фамилия: първи братовчеди, втори братовчеди... Не мисля, обаче, че успех кой знае колко да постигна.

— Не сте права — възрази Поаро. — Аз съм съвсем сигурен, а и вие ще се убедите, че някои записки във вашето прелестно лилаво бележниче ще се окажат свързани с трагедията от миналото. Мога да ви кажа, от собствените ми проучвания в официалните документи по тези два смъртни случая, че те са останали загадка и за полицията. Двамата съпрузи са били привързани един към друг, няма данни за сексуални проблеми около тях, не са регистрирани заболявания, или поне не такива, които биха ги накарали да посегнат на живота си.

Говоря, както разбирате, само за времето, непосредствено преди трагедията. Но какво знаем за живота им далеч, далеч по-рано?

— Разбирам ви — взе отново думата мисис Оливър. — В тази насока научих нещо от една стара детегледачка. Някогашната ми леличка, която сега трябва да е — за малко да кажа стогодишна, но всъщност е само на около осемдесет. Помня я от детските си дни. Тя често ми разказваше истории за хора, които служат в чужбина — в Индия, Египет, Сиам, Хонконг — по целия свят.

— А сега с какво ви интересува?

— Спомена за някаква ужасна трагедия — отговори мисис Оливър. — Но подробностите очевидно ѝ се губеха. Не съм сигурна и дали се отнасяше за Рейвънскрофт или ги бъркаше с други хора, защото тя не помни добре имена и места. Става дума за душевно заболяване в едно семейство, за нечия доведена сестра. На не знам кой генерал сестра му, или пък на мисис не знам коя си сестра ѝ. И тази жена била затворена в психиатрия за доста време, защото, както разбрах, преди много години убила собствените си деца, или се опитала да ги убие. После изглежда била излекувана, изписана условно или нещо такова, и отишла в Египет или може би в Малая. Отишла да живее у това семейство. И тогава, изглежда, трагедията се повторила. Пак била свързана с нечии деца, обаче всичко било потулено. Но аз си помислих. Ако е имало нещо подобно в семейството на лейди Рейвънскрофт, или на генерала? Не е задължително тази жена да е точно сестра на някой от тях. Възможно е да е братовчедка или друга роднина. Видя ми се следа, която заслужава внимание.

— Да, — каза Поаро — винаги съществува възможността нещо да се спотайва с години и после изневиделица да изскочи от миналото... Както ми каза един човек: Старите грехове хвърлят дълги сенки.

— Самата история не ми изглежда вероятна — продължи мисис Оливър. — Надали старата леля Мачъм си спомня добре, а може и да се отнася за съвсем други хора. Но ми се стори възможно разказаното от нея да има връзка с думите на онази дама от литературния обяд.

— Имате предвид желанието ѝ да научи...

— Да, нали настояваше да разбере от моята кръщелница как точно са загинали родителите ѝ.

— Тя смята, че момичето може да знае?

— Нормално е да се допусне. Разбира се, случилото се може да е било укрито от нея на времето. Но впоследствие е възможно да е осмислила фактите, да се е ориентирала в живота им и да се е досетила кой е вероятният убиец. Макар че навярно никога не би споменала нищо за това, би избягвала всякакви разговори на тази тема.

— И казвате, че тази дама, мисис...

— Забравих й името... мисис Бъртън и още нещо. Такова двойно име. Тя започна с това, че синът ѝ и приятелката му смятали да се женят. Сега мога да си обясня, защо, в такъв случай, тя иска да узнае дали майка ѝ или баща ѝ имат някакви престъпни наклонности в рода си, или нещо налудничаво. Може би си мисли, че ако майката е убийца, ще е неразумно синът ѝ да се жени за такова момиче, а ако генералът е застрелял лейди Рейвънскрофт, то тогава не би се притеснявала толкова — предположи мисис Оливър.

— Искате да кажете, че тя се опасява от предаване на заложите по женска линия?

— Е, не изглежда особено интелигентна. По-скоро самоуверена — отвърна мисис Оливър. — Мисли се за всезнаеща, но не е. Допускам, че би могла така да разсъждава.

— Интересна гледна точка, и възможна — каза Поаро. — Да, разбирам ви. — Той въздъхна. — Но ние вас имаме още много работа.

— Попаднах и на друга нишка, малко странична. От извора, ама не съвсем, както се казва. Някой си спомня: „Рейвънскрофт ли? Не осиновиха ли те някога едно дете? Всичко беше уредено, те силно се бяха запалили, много го искаха, едно от децата им беше умряло май че в Малая. Така или иначе, бяха вече осиновили детето, когато истинската му майка си го поиска обратно. Имаше някакво дело, но съдът даде родителските права на тях и тогава майката се опита да го отвлече.“

— Съзрях няколко по-прости момента — вметна Поаро — във връзка с вашата информация. Моменти, които аз предпочитам.

— Например?

— Перуките. Четири перуки.

— Забелязах, че това ви заинтересува — каза мисис Оливър. — Но не разбрах защо. Просто не виждате какво може да се крие зад това. Според друга история е замесена някаква луда. Има психично

болни хора, затваряни в разни заведения, защото са убили децата си, или чужди деца, по някаква безумна причина, просто ей така. Но не виждам как това ще накара генерал и лейди Рейвънскрофт да се самоубият.

— Освен ако някой от тях не е засегнат — подхвърли Поаро.

— Допускате ли генерал Рейвънскрофт да е убил някого, някое дете, може би незаконно — на жена му или пък негово? Не, мисля, че ставаме прекалено мелодраматични. Или тя да е убила детето на съпруга си, или своето собствено?

— Обикновено — каза Поаро — хората са такива, каквито изглеждат.

— Тоест?

— Те са изглеждали щастливи, двама души, които живеят в обич и разбирателство. Очевидно не са били обременени с тежко заболяване, като се изключи споменатата от вас операция, ходенето в Лондон на консултация при медицинско светило. Внушението за рак, левкемия или нещо подобно, за трагично бъдеще, което не са могли да понесат. И все пак, ние някак си не можем да се доберем до нещо, което да е не само възможно, но и вероятно. Дори и да е имало някой друг в къщата, полицията, тоест моите приятели, които са запознати с разследването, казват, че нищо в показанията не се разминава с фактите. По неизвестна причина двама души не са искали повече да живеят. Защо?

— Познавах едно семейство — каза мисис Оливър — по време на войната, втората война, имам предвид. Те си бяха внушили, че германците ще дебаркират в Англия и бяха решили, ако това стане, да се самоубият. Казах им, че това е глупаво. Те твърдяха, че щяло да им бъде невъзможно да живеят. И сега го намирам за глупаво. Трябва да си смел и да преодоляваш всичко. Защото твоята смърт няма с нищо да помогне на другите, нали? Но ми дойде наум...

— Да, кажете?

— Изведнъж си помислих дали смъртта на генерал и лейди Рейвънскрофт би могла да се окаже изгодна за някого?

— Искате да кажете, някой да е очаквал наследство от тях?

— Е, не така грубо. Например, някой да е получил по-добър шанс за успех в живота. Или да е имало нещо в тяхното минало, което те да са искали да скрият завинаги от децата си?

Поаро въздъхна.

— Бедата при вас е, — каза той, — че вие давате препалено голям простор на въображението си — какво би могло да се случи, кой би могъл да го извърши... Давайте ми идеи. Възможни идеи. Де да бяха обаче и вероятни идеи! Защо? Кому е била нужна тяхната смърт? Защо са я избрали — не са страдали, не са боледували, не са били дълбоко нещастни. Тогава защо, в края на един прекрасен ден, те са решили да излязат на разходка до скалата, взели са кучето със себе си...

— Какво общо може да има кучето със сполетялото ги нещастие? — изрази недоумението си мисис Оливър.

— Е, помислих си за момент. Взели ли са кучето или то ги е последвало? Каква точно е ролята на кучето?

— Предполагам, каквато и на перуките — каза мисис Оливър. — Просто още един детайл, който не можем да си обясним и който изглежда няма никакъв смисъл. Една от моите слоници твърдеше, че кучето било силно привързано към лейди Рейвънскрофт, но друга пък си спомни как то веднъж ухапало господарката си.

— Пак се връщаме към началото — заключи Поаро. — Нужно ни е да знаем повече. — Той въздъхна. — Трябват ни повече подробности, а как да научим нещо за хора, от които ни дели море от години?

— Нали сте го правили вече няколко пъти? — каза мисис Оливър. — Например, при онзи случай, когато един художник беше застрелян или отровен, близо до морето, край някаква крепост. И вие открихте кой го е извършил, без лично да познавате хората.

— Да, не познавах никого, но научих нужното за тях от други, които са били там^[3].

— Тъкмо това се опитвам да направя и аз, — каза мисис Оливър — само че никак не напредвам. Не мога да стигна до човек, който наистина да знае нещо или реално да е замесен. Дали не е по-добре да се откажем?

— Мисля, че ще е разумно да се откажем — съгласи се Поаро. — Но идва момент, когато човек не желае да бъде разумен. Държи да узнае истината. И мен сега ме интересува това мило семейство с двете сладки дечица. Доколкото разбирам, те са добри деца, нали?

— Не познавам момчето — каза мисис Оливър. — Мисля, че никога не съм го виждала. Но ако желаете да разговаряте с моята кръщелница, мога да ви уредя среща.

— Да, добре би било да я видя, да се запозная с нея, без да се натрапвам. Не зная тя ще желае ли да ме посети, но навярно среща може да се уреди. Това би могло да се окаже интересно. И още един човек бих искал да видя.

— Така ли? Кой?

— Жената от тържеството. Самоуверената. Вашата властна приятелка.

— Тя не ми е приятелка — отсече мисис Оливър. — Просто дойде и ме заговори, това е всичко.

— Но бихте могли да продължите запознанството си?

— О, да, много лесно. Предполагам, че веднага ще се лепне за мен.

— Бих искал да се срещна с нея. Да разбере защо толкова разпитва за тази стара история.

— Да, това би могло да бъде полезно. Както да е, — въздъхна мисис Оливър — сега искам да си почина от слоновете. Моята стара леличка, за която ви споменах, и тя отвори дума за слоновете, които не забравят. Това глупаво изречение започва да ме преследва. Е, сега вие потърсете още слонове. Ваш ред е. — А вие?

— Аз може би ще потърся лебеди.

— Mon dieu^[4], откъде пък се появиха сега лебеди?

— От детските дни, които тя ми припомни. Имаше едни момченца, с които си играех, едното ме наричаше лейди Слон, а другото лейди Лебед. Когато бях лебед се преструвах, че плавам по пода. А когато бях слон, те се возеха на гърба ми... Но вече няма лебеди.

— Слава богу — каза Поаро. — Слоновете са ни напълно достатъчни.

[1] скъпа госпожо (фр.). — Б.п ↑

[2] — който ходи на лов, загубва мястото си (фр.). — Б.п. ↑

[3] — „Пет малки прасенца“. — Б.п. ↑

[4] — боже мой (фр.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА ДЕСЕТА ДЕЗМЪНД

Два дни по-късно Еркюл Поаро пиеше сутрешния си шоколад и в същото време четеше писмо, което получи с кореспонденцията си тази сутрин. Той го четеше за втори път. Почеркът беше сравнително добър, въпреки че му липсваше зрелост.

„Драги господин Поаро,

Страхувам се, че ще намерите писмото ми странно, но вярвам, че би било от полза да спомена една Ваша приятелка. Опитах да се свържа с нея, за да попитам дали е възможно да ми уреди среща с Вас, но тя очевидно отсъства. Нейната секретарка — става въпрос за мисис Ариадна Оливър, писателката — та нейната секретарка спомена, че е отишла на сафари в Източна Африка. Ако това е така, тя няма да се върне скоро. Сигурен съм, че тя би ми помогнала. Аз наистина бих желал да се срещна с Вас. Ужасно много се нуждая от един съвет.

Мисис Оливър, както разбирам, познава майка ми, с която са се срещнали на един литературен обяд. Ако Вие склоните да ме приемете, ще Ви бъда особено благодарен. Ще мога да съобrazia времето си с Вашето. Не зная дали би било от полза, но секретарката на мисис Оливър спомена думата «слонове». Предполагам, че това има връзка с пътуванията на мисис Оливър в Източна Африка. Секретарката го спомена като че ли беше някаква парола. Аз наистина не го разбрах, но може би Вие ще успеете. Намирам се в състояние на голяма тревога и безпокойство и ще Ви бъда много благодарен ако се срещна с Вас.

Искрено Ваш: Дезмънд Бъртън-Кокс“

— Nom d'un petit bonhomme^[1] — промълви Еркюл Поаро.

— Да, сър? — попита Джордж.

— Нищо, нищо — каза Еркюл Поаро. — Има такива неща, след като веднъж са нахлули в живота ти, много трудно можеш да се отървеш от тях. При мене това се оказаха слоновете.

Той се отдалечи от масата за закуска, повика вярната си секретарка г-ца Лемън, подаде ѝ писмото от Дезмънд-Кокс и ѝ поръча да уговори среща с подателя на писмото.

— Понастоящем не съм зает — каза той. — Утре ще бъде доста удобно.

Г-ца Лемън му напомни за двете срещи, които вече беше насрочил, но се съгласи, че остава достатъчно свободно време и тя ще уреди нещо щом той го желае.

— Във връзка със зоологическата градина ли е? — поинтересува се тя.

— Едва ли — отвърна Поаро. — Не, не споменавайте слонове в писмото си. Да не пресилваме нещата. Слоновете са големи животни. Те заемат голяма част от хоризонта. Да, можем да оставим слоновете. Безсъмнено ще се появят в хода на разговора, който възнамерявам да проведа с Дезмънд Бъртън-Кокс.

— Г-н Дезмънд Бъртън-Кокс — съобщи Джордж, въвеждайки очаквания гост.

Поаро се беше изправил до камината. В продължение на миг, два той не каза нищо, но след първоначалната бърза преценка пристъпи напред. Посетителят му се стори някак нервен и енергичен. Съвсем естествено, помисли си Поаро. Чувствува се малко неудобно, но успява успешно да го прикрие. Протягайки ръка гостът попита:

— Мосю Еркюл Поаро?

— Точно така — отговори Поаро. — А Вие сте Дезмънд Бъртън-Кокс. Моля седнете и ми кажете какво мога да направя за вас.

— Ще ми бъде трудно да обясня — каза Дезмънд Бъртън-Кокс.

— Има много неща, които трудно се обясняват — забеляза Еркюл Поаро. — Но ние разполагаме с време. Седнете.

Дезмънд погледна със съмнение човека срещу него. Наистина комична личност, помисли той. Яйцевидна глава, големи мустаци.

Някак си не много внушителна. Всъщност не бе това, което очакваше да срещне.

— Вие — вие сте детектив, нали? — попита той. — Искам да кажа — откривате разни неща. Хората идват при вас, за да научат нещо или да ви помолят да откриете някои неща вместо тях.

— Да — каза Поаро — Това е една от задачите ми в този живот.

— Предполагам, че не ви е известно за какво съм дошъл и едва ли знаете много за мене.

— Известно ми е нещичко — каза Поаро.

— Имате предвид мисис Оливър, вашата приятелка мисис Оливър? Тя ви е споменала нещо?

— Тя ми каза, че се е срещнала с една своя кръщелница, някоя си г-ца Силия Рейвънскрофт. Това е така, нали?

— Да. Да, Силия ми каза. Чудя се също дали мисис Оливър познава моята майка — познава ли я добре, искам да кажа?

— Не, не мисля, че се познават добре. Според мисис Оливър тя я срещнала наскоро на един литературен обяд и е разменила няколко думи с нея. Разбрах, че майка ви е отправила известна молба към мисис Оливър.

— Не е трябвало да го прави — заяви момчето.

Веждите му се събраха над очите и изражението му изведнъж стана гневно, дори заплашително.

— Наистина — продължи то — майките... искам да кажа...

— Разбираем — прекъсна го Поаро — твърде чувствителни сме станали в днешно време. Всъщност може би винаги е било така. Майките непрестанно вършат неща, които техните деца биха предпочели да не правят. Прав ли съм?

— Да, твърде сте прав. Но моята майка — искам да кажа — се намесва в неща, които наистина не я засягат:

— Разбирам, че Вие и Силия Рейвънскрофт сте близки приятели. Мисис Оливър научила от майка ви, че става дума за женитба. Може би предстояща?

— Да, но майка ми наистина няма нужда да задава въпроси и се тревожи за неща, които, хм, не я засягат.

— Всички майки са такива — каза Поаро.

Той едва забележимо се усмихна и добави:

— Вие вероятно сте много привързан към майка си?

— Не бих казал — отвърна Дезмънд. — Не, със сигурност не е така. Видите ли — е, по-добре да ви кажа направо. — Тя всъщност не е моя майка.

— Наистина ли? Не знаех.

— Аз съм осиновен — обясни Дезмънд. — Тя е имала син. Малкото момче починало. След това поискала да осинови дете и така ме отгледа като свой син. Тя винаги говори за мен като за свой син и ме мисли за такъв, но в действителност аз не съм. Ние изобщо не си приличаме. Имаме различен поглед върху нещата.

Твърде разбираемо — промълви Поаро.

— Трудно ми е да достигна до това, за което съм дошъл да ви помоля.

— Очаквате от мене да направя нещо, да открия нещо, да набавя липсващата информация?

— Считам, че с това вече е приключено. Не зная доколко сте запознат с подробностите и въобще за какво става дума.

— Зная нещичко — каза Поаро. Не в подробности. Не зная много за вас, а също и за госпожица Рейвънскрофт, с която все още не съм се срещал. Бих желал да я видя.

— Да, разбирате ли, аз мислех да я доведа, но после реших, че е по-добре първо да се срещна насаме с вас.

— Звучи доста разумно — каза Поаро. — И така, какво ви води при мен? Нещо, което ви прави нещастен? Угрижен? Имате трудности?

— Не съвсем. Не. Не би трябвало да е така. Нямам, Това, за което става въпрос, се е случило преди години, когато Силия е била още дете, или ученичка. Една трагедия, подобна драма може да се преживее всеки ден, по всяко време. Познавал си двама души, които са били така силно обезпокоени от нещо, че са посегнали на живота си. Сключили са нещо като споразумение за самоубийство. Никой не е успял да научи защо са го направили или каквито и да било подробности. В края на краищата не виждам причина децата на тези хора да се чувствуват потърпевши. Искам да кажа, достатъчно е, че са запознати с фактите. А и това въобще не е работа на майка ми.

— Когато човек се позамисли за живота, разбира, че все повече хора се интересуват от неща, които въобще не ги засягат. Те заместват в съзнанието им част от личните им проблеми.

— С тази трагедия е приключено. Никой не успя да научи кой знае колко за нея. Но, видите ли, майка ми продължава да задава въпроси. Иска да я разнищи докрай и се е захванала със Силия. Докара я до такова състояние, че тя самата вече се колебае дали иска да се омъжи за мен.

— А вие? Все още ли сте убеден, че искате да се ожените за нея?

— Да, разбира се, сигурен съм в това. Имам намерение да се ожена за нея. Твърдо съм решен да го направя. Но тя е загрижела. Копнее да научи истината, иска да разбере защо се е случило всичко това. Убеден съм, че греша, но тя все пак счита, че майка ми знае нещо определено по случая. Че е дочула нещо.

— Да, съчувствувам ви много — каза Поаро. — Струва ми се обаче, че ако вие сте разумни млади хора и единственото ви желание е да се ожените, няма причина, която да ви спре. Ще спомена, че по моя молба получих известна информация за тази тъжна трагедия. Както вие споменахте, това се е случило преди години. Няма обяснение на събитието и никога не е имало. Но в живота се случва и така — не всички тъжни неща могат да бъдат обяснени.

— Било е взаимно споразумение за самоубийство — каза момчето. — Невъзможно е да предположа друго. Но — е...

— Искате да разберете причината, нали?

— Е, да. Ето кое тревожи Силия, а покрай нея и мен самия. Майка ми със сигурност се безпокои за същото, въпреки че това не е нейна работа. Не мисля, че вината трябва да се хвърли върху когото и да било. Искам да кажа, че не е имало някаква разправа или въобще нещо такова. Бедата, разбира се е, че ние не знаем достатъчно. Аз самия по никакъв начин не бих могъл да знам, защото не съм бил там.

— Не сте познавали Генерала, лейди Рейвънскрофт или Силия?

— През целия си живот съм познавал Силия. Виждате ли, хората, при които ходех през, ваканцията и нейните родители бяха съседни. Тогава бяхме ужасно малки. Разбирате ли — просто деца. Винаги сме се харесвали и сме били заедно. След това, в продължение на много години не се виждахме, и детските спомени сякаш поизбледнях. Не бях срещал Силия от дълго време. Нейните родители бяха в Малая, както и моите. Мисля, че там са се срещнали отново — имам предвид родителите ни. Междувременно баща ми почина. Но мисля, че когато майка ми беше в Малая, обезателно е чула нещо и сега си го е

припомнила. Предполагам, че това е причината да си е въобразила нещо, което не е възможно да е истина. Сигурен съм, че е така. Но тя е решила да разтревожи и Силия със своите подозрения. Искам да знам какво реално се е случило. Силия също иска да го научи. За какво е била цялата тази работа? И защо? И как? Не ме интересуват глупавите клюки.

— Да — обади се Поаро, — съвсем естествено е вие двамата да се чувствувате неловко. Предполагам, че Силия се притеснява повече от вас. Навярно се тревожи повече. Но, ако мога да се изразя така, наистина има ли значение? От значение е настоящето. Момичето, за което искате да се ожените, момичето, което иска да се омъжи за вас — каква връзка има вашето взаимно желание с миналото? Какво значение има дали родителите ѝ са се самоубили, дали са загинали при самолетна катастрофа или един от тях е загинал при катастрофа, а другият се е самоубил след това? Дали драмата е плод на някаква любовна история?

— Да — отвърна Дезмънд Бъртън-Кокс, — убеден съм, че думите ви са разумни и верни, но — нещата помежду ни така се сложиха, че просто трябва да съм сигурен, че Силия е удовлетворена. Тя е притеснителен човек, който обръща внимание на тези неща, въпреки че не говори много за това.

— Не ви ли е минавало през ум — каза Поаро, — че може да е трудно, да не кажа невъзможно, да открием какво действително се е случило?

— Искате да кажете кой кого е убил или защо, или че единият е убил другия, а после и себе си. Освен ако — освен ако не е имало нещо друго.

— Да, но това нещо е в миналото и трябва ли тогава да го намесваме в настоящето?

— Не трябва да го намесваме, нямаше да има значение ако не беше майка ми, нейното любопитство и непрестанното ѝ желание да рови в тези неща. Предполагам, че и Силия едва ли някога се е замисляла твърде много за това. Тя е била в някакво училище в Швейцария по времето, когато се е случила трагедията и никой не е разказал подробности. Все пак, когато си млад просто приемаш, че около теб се случват разни неща, но това в действителност не те засяга.

Тогава не считате ли, че искате невъзможното?

— Желая да разкриете истината — каза Дезмънд — Възможно е все пак тя да се окаже нещо, което човек не може да открие или просто не желае да го стори.

— Ще се опитам — каза Поаро. — Вярно е, че в известна степен всеки човек е любопитен, така да се каже. Постоянните драми, всичко, което произтича от изживяна печал, изненада, шок и болест причисляваме към човешките трагедии, човешките емоции и е съвсем естествено вниманието ни да е привлечено от тях, да провокира любопитството ни. Необходимо е, обаче, да изясним дали е достатъчно разумно и нужно да раздухваме нещата отново?

— Може и да не е — обади се Дезмънд, — но нали разбирате...

— А също така — прекъсна го Поаро и продължи — ще се съгласите с мен, че това е една почти непосилна задача след всичкото протекло време.

— Не — отговори Дезмънд — тук именно не съм съгласен с вас. Считаю, че все пак ще е съвсем възможно.

— Много интересно — каза Поаро. — И кое ви кара да мислите така?

— Ами...

— Какво? Имате нещо предвид?

— Вярвам, че има хора, които знаят достатъчно и биха ви разказали ако имат желание да го направят. Хора, които може би не биха споделили с мен, със Силия, но вие бихте могли да научите необходимото от тях.

— Интересно — промърмори Поаро.

— В миналото са заровени няколко интересни неща, — продължи Дезмънд — Аз така да се каже, съм чувал съвсем бегло за тях. Носеха се слухове за душевното заболяване на... Не зная кой точно, но мисля, че лейди Рейвънскрофт е прекарала няколко години в психиатрична клиника. Доста дълго време. Някаква трагедия я е сполетяла, когато е била съвсем млада. Чувал съм за дете, което е починало вероятно при нещастен случай. Нещо, което очевидно я е засегнало по някакъв начин.

— Допускам, че това е информация, до която едва ли сте достигнал сам?

— Не, моята майка ми го разказа. Мисля, че тя на свой ред го е чула в Малая, клюка, която хората са разнасяли. Известно ви е, че в колониите хората се сближават, а жените непрекъснато клюкарствуват. Споделят се неща, които може и да не са истина.

— А вие искате да узнаете дали са верни или не?

— Да, аз не зная как сам да се добера до тях. Изминало е толкова много време и просто не зная кого да попитам, при кого да отида. Но докато не разберам какво наистина се е случило и защо...

— Искате да кажете — прекъсна го Поаро, — или поне това, което аз мисля, че искате да кажете, е, че Силия Рейвънскрофт не желае да се омъжи за вас докато не е напълно сигурна, че няма някакъв умствен дефект, унаследен вероятно от нейната майка. Така ли е?

— Мисля, че точно това някак си си е втълпила и майка ми има определена вина. Навярно мама желае истината да се окаже такава, но не считам, че разполага с доказателства като изключим клюките и недобронамерените хули.

— Няма да е лесно да се докаже противното — каза Поаро.

— Да, но за вас съм чувал невероятни неща. Твърдят, че проявявате изключителни умствени качества, когато трябва да откриете истината. Просто задавате подходящи въпроси и принуждавате хората да ви кажат каквото трябва.

— Към кого считате, че трябва да се обърна най-напред? Споменахте за Малая, убеден съм, че нямате предвид местните хора. Става дума за онова минало, което можем да наречем господарско време, тоест периодът, през който в Малая е имало колониално общество. Предполагам, че намеквате за англичаните и ония клюки, които са се разпространявали сред обитателите на някой военен гарнизон?

— Наистина не вярвам, че подобно разследване би имало реална полза сега. Мисля си, че тези, които тогава са разпространявали клюките... толкова е отдавна, че те трябва да са забравили всичко или пък самите отдавна не са между живите. Предполагам също, че майка ми е подразбрала погрешно много от подробностите подочула е това-онова, после го е доукрасила...

— И въпреки всичко вие считате, че аз бих могъл...

— Е, не смея да твърдя, че трябва да заминете за Малая и да разпитате хората там, тъй като едва ли ще намерите някой от тях.

— И така, можете ли да ми дадете някои имена?

— Не тези, които ви трябват — каза Дезмънд.

— И все пак?

— Ще ви обясня какво имам предвид. Мисля, че има двама души, които знаят какво и защо се е случило. Навярно знаят, наистина предполагам, че знаят, защото по това време са били там!

— Бихте могли сам да ги откриете.

— Е, в известен смисъл, но не мисля... Не бих желал да ги попитам това, което трябва да ги питам. Не вярвам, че и Силия го желае. Те са достатъчно благородни. Те биха направили всичко, което е по силите им, за да оправят нещата и може би са се опитали да го сторят, но не са успели. О, толкова неясно се изразявам.

— Не — окуражи го Поаро — правите го отлично, всичко това ме интересува и мисля, че вие имате нещо конкретно на ум. Кажете ми, Силия Рейвънскрофт съгласна ли е с вас?

— Не съм споделял с нея почти нищо. Тя, видите ли, обичаше много Мади и Зели.

— Мади и Зели?

— Така де, това са имената им. О, трябва да ви обясня. Не го направих много добре. Разбирате ли, когато Силия беше още дете — по времето, когато се запознах с нея, тогава живеехме врата до врата в провинцията, тя имаше една французойка — е, в днешно време мисля, че се нарича компаньонка, но тогава се наричаше гувернантка. Разбирате ли гувернантка французойка. Една мадмоазел. И тя беше великолепа, играеше с нас, с всички деца, а Силия я наричаше за по-кратко Мади. Цялото семейство я наричаше Мади.

— А, да. Мадмоазел.

— Да, виждате ли, тъй като тя е французойка, помислех си, че може би тя ще ви каже нещо, което знае и за което не би желала да разговаря с други хора.

— Аха. А другото име, което споменахте?

— Зели. Същото, нали разбирате? Една мадмоазел. Мади беше там, мисля, в продължение на две или три години, но по-късно се върна във Франция или Швейцария, тогава я замести другата. Тя беше по-млада от Мади и ние не ѝ викахме Мади. Силия я кръсти Зели. Цялото семейство ѝ казваше така. Беше удивително млада, красива и много забавна. Всички ние ужасно я харесвахме. Тя също играеше с

нас на разни детски игри и ние я обичахме. Семейството се привърза към нея, а особено генерал Рейвънскрофт. Тя му правеше компания в игрите на пикет, нали разбирате, и в другите забавления.

— А лейди Рейвънскрофт?

— О, тя й беше всецяло предана и Зели на нея. Ето защо тя се върна отново, скоро след като беше напуснала.

— Върнала се е отново?

— Да, когато лейди Рейвънскрофт се разболя и прекара известно време в болница, Зели се грижеше за нея и й беше нещо като компаньонка. Вярвам, почти съм сигурен, че тя е била там, когато се е разиграла трагедията. Следователно тя би трябвало да знае — какво наистина се е случило.

— Знаете ли нейния адрес? Известно ли ви е къде се намира тя сега?

— Да, имам адреса ѝ. Пазя адресите и на двете. Помислих си, че вие бихте могли да се срещнете с нея, дори и с двете. Зная, че искам много — той спря.

В продължение на цяла минута Поаро остана загледан в него.

После каза:

— Да, това е възможност — със сигурност води до някаква следа.

[1] име на един млад господин (фр.). — Б.пр. ↑

КНИГА ВТОРА
ДЪЛГИТЕ СЕНКИ

ГЛАВА ЕДИНАДЕСЕТА

ГЛАВЕН ПОЛИЦЕЙСКИ ИНСПЕКТОР ГАРОУЕЙ И ПОАРО РАЗМЕНЯТ МНЕНИЯ

Полицейският инспектор Гароуей погледна Поаро, който седеше на масата срещу него. Той премигна. От неговата страна Джордж постави уиски и сода, после продължи към Поаро и сложи на масата пред него чаша, пълна с тъмновиолетова течност.

— Какво е твоето питие? — поинтересува се полицейският инспектор Гароуей.

— Сироп от касис — осведоми го Поаро.

— Е, въпрос на вкус. Та Спенс ми беше разказал, че преди си пиел някаква отвара, наречена чай от билки, ако не се лъжа? Той пък какво представлява — особен вариант на френска настойка, или нещо друго?

— Не, — отвърна Поаро — помага за смъкване на температурата.

— Аха, нещо като наркотик, но не съвсем.

Той отпи от чашата си.

— Е, да прием за самоубийството.

— Сигурен ли си, че е било самоубийство? — попита Поаро.

— Какво друго може да е било? — учуди се полицейският инспектор, поклати глава и усмивката му стана още по-изразителна.

— Съжалявам, — каза Поаро — не те обезпокоих толкова много. Аз съм като животинчето или детето в една от приказките на г-н Киплинг. Страдам от незадоволено любопитство.

— Незадоволено любопитство? — повтори инспектор Гароуей.
— Хубави приказки е написал Киплинг. Разбирал си е от работата. Разказвах ми, че този човек е бил в състояние да направи една кратка обиколка на разрушител и да научи много повече за него и от най-първокласния инженер в кралската флота.

— Тъй като — рече Поаро — аз не зная всичко разбираш ли, трябва да задавам въпроси. Боя се, че списъка, който ти изпратих, е твърде дълъг.

— Това, което ме заинтригува, — каза инспектор Гароуей — е начинът, по който прескачаш от един факт на друг. Психиатри, лекарски рапорти, питаш как са оставени парите, кой е имал пари, кой е получил пари. Интересуваш се кой е очаквал и не е получил пари, за подробности от дамското облекло, за перуки, името на този, който е направил перуките, за очарователните розови кутии, в които са пристигали.

— И ти си знаел всички тези неща? — учуди се Поаро. — Това ме изненадва, мога да те уверя.

— Е, беше едно объркано следствие и ние, разбира се, изготвихме подробни бележки по него. Нищо от това не ни влезе в работа, но запазихме папките и те са на разположение ако някой пожелае да ги използва.

Той побутна лист хартия през масата.

— Ето — фризьори. „Бон стрийт“, скъпа фирма. Името — Юджийн и Розентел. По-късно те се преместиха. Запазиха името на фирмата, само че започнаха бизнес на „Слоунстрийт“. Ето и адреса, но сега там е магазин за домашни животни. Двама от служителите се пенсионираха преди няколко години, но те бяха най-добрите, професионално обслужваха клиентите, и лейди Рейвънскрофт беше в списъка им. Розентел вече живее в Челтенхам. Все още е в този бизнес — но сега се нарича стилист. Така е модерно днес, прибави към фризьорския салон и козметичка. Шапката друга, човекът същия, както казвахме на младини.

— Аха, — промълви Поаро.

— Защо аха? — не скри своята изненада Гароуей.

— Безкрайно съм ти задължен — каза Еркюл Поаро. — Ти ми подсказа едно предложение. Как странно се раждат понякога идеите в главата на човек?

— Ти вече имаш твърде много идеи в главата си — каза полицейския инспектор. — Това е една от твоите беди. И тъй проверих, доколкото ми беше възможно, и семейната история. Там не открих нищо особено. Алистър Рейвънскрофт по произход е шотландец. Баща му е бил свещеник, има двама чичовци в армията — и двамата доста издигнати. Оженил се е за Маргарет Престън-Грей — момиче от добро семейство, представена в двореца и всичко останало както си му е редът. Няма сведения за семейни скандали. Ти беше

съвсем прав, тя наистина е имала сестра близначка. Не зная как си попаднал на този любопитен факт — Доротей и Маргарет Престън-Грей — известни повече като Доли и Моли. Сестри Престън-Грей са живели в Хатърс Грийни в Съсекс и са идентични близначки. Историята им е като на всяка друга подобна двойка. В един и същи ден са им поникнали първите зъби. И двете са боледували от скарлатина в един и същи месец. Обличали са се в еднакви дрехи — влюбвали са се в мъже, които си приличат. Омъжили са се по едно и също време и двамата съпрузи са били в армията. Лекарят, който се е грижил за тях, когато са били малки, почина преди няколко години, така че нищо интересно не е възможно да научим от него. Говори се обаче за някаква неясна трагедия в по-ранните им години, която е сполетяла едната от тях.

— Лейди Рейвънскрофт?

— Не, другата, Доли — тя се е омъжила за капитан Джароу — и родила две деца; по-малкото, момченце на четири години, го е ударила някаква градинска играчка, ръчна количка, лопата или детска мотичка. Ударила го е по главата, то е паднало в изкуствено езерце или нещо такова и се е удавило. Най-вероятно по-голямата му сестричка, момиче на 9 години да го е бутнало. Играели са заедно и са се скарали, както правят децата обикновено. По всичко изглежда, че нещастieto е било обяснено така, но е съществувала и друга версия. Някой подхвърлил, че го е направила майка им. Ядосала се е и безразсъдно го ударила. Друг пък споменал, че е била някаква жена, която живеела в съседна къща. Не мисля, че това представлява интерес за теб — не виждам връзката със самоубийството на семейство Райвънскрофт години след това.

— Да, — каза Поаро — изглежда, че няма. Добре е да знаеш малко предистория.

— Правилно — продължи Гароуей, — човек трябва да се порови и в миналото. Нямах намерение да се връщаме толкова назад. Още повече изровеното от мен събитие е станало няколко години преди самоубийството.

— Предприето ли е някакво съдопроизводство по онова време?

— Да. Успях да погледна делото, да надникна в описанието на случая във вестник, в различни други неща. Появили са се някакви съмнения. Нали разбираш. Майката го е преживяла тежко. Тя просто

се е съсипала психически и е постъпила в болница. Казват, че след това не е успяла да се възстанови напълно и че не е била същия човек.

— А имали ли са основание да считат, че тя го е направила?

— Да, това е, над което лекарите са мислили. Не е съществувало пряко доказателство, нали разбираш. Тя самата е твърдяла, че е наблюдавала нещастieto от един прозорец, че е видяла по-голямата си дъщеря, да удря момченцето и да го бутне в езерото. Не считам, че са й повярвали навремето, говорела, е така объркано, като обезумяла.

— Предполагам, че е имало някакво доказателство, от по-друг характер?

— Да, тя е посещавала частни клиники и определено е била душевно болна. Прекарала е твърде дълго време в едно, две от тези заведения, където е била лекувана, сигурен съм в това, под грижите на специалист от лондонската болница „Сеинт Андрюз“. Накрая лекарите са се произнесли, че е излекувана. Изписали са я след около три години и са я върнали въщи, за да води нормален живот в семейна среда.

— Била ли е съвсем нормална тогава?

— Винаги е била прекалено нервна, уверен съм.

— Дали по време на самоубийството не е гостувала на семейство Рейвънскрофт?

— Наистина е била в Оувърклиф, но е починала около три седмици преди да се случи нещастieto със семейство Рейвънскрофт. Отново всичко изглеждало като илюстрация на съвпаденията в съдбите на близнаците. Тя е била сомнамбул — изглежда е страдала от това доста отдавна. Един, два пъти е пострадала при нощните си разходки. Понякога е поемала твърде много успокоителни, и под въздействието им нощем на сън е бродела из цялата къща, а понякога и извън нея. Тръгнала е по една пътека по ръба на скалата, подхлъзнала се е и е паднала долу. Моментална смърт. Открили са я едва на другия ден. Сестра ѝ, лейди Рейвънскрофт ужасно се е разстроила. Били са твърде привързани една към друга и госпожата е трябвало да бъде отведена в болница, тъй като е получила нервен шок.

— Възможно ли е този трагичен инцидент да е довел до самоубийството на семейство Рейвънскрофт след няколко седмици?

— Подобно предположение никога не е било изказвано.

— Странни неща се случват с тези близначки — както сам казваш. Лейди Рейвънскрофт трябва да се самоубила по причина на тази фатална връзка, която съществува между нея и нейната сестра близначка. След това и съпругът може да се е застрелял, защото вероятно и той се е почувствал виновен по някакъв начин.

Полицейският инспектор Гароуей каза:

— Ти имаш твърде много идеи, Поаро. Едва ли Алистър Рейвънскрофт е могъл да поддържа незаконна връзка със сестрата на своята съпруга без това да стане достояние на обществото. Не е имало нищо такова, ако си го въобразяваш.

Телефонът иззвъня. Поаро вдигна слушалката и се обади. Беше мисис Оливър.

— Мосю Поаро, бихте ли могли утре да дойдете на чаша чай или шери? Силия също е поканена, а по-късно ще пристигне и надутата госпожа. Това е, което искахте от мен, нали?

Поаро потвърди, че тя е направила необходимото.

— А сега трябва да бързам — каза мисис Оливър. — Ще се срещна с един СТАР БОЕН КОН, който ми бе осигурен от моя „слон № I“ Джулия Карстеърз. Мисля, че е сбъркала името — винаги го прави — но се надявам поне адресът да е запомнила правилно.

ГЛАВА ДВАНАДЕСЕТА

СИЛИЯ СЕ СРЕЩА С ЕРКЮЛ ПОАРО

— Е, мадам, — каза Поаро — как прекарахте със сър Хюго Фостър?

— Най-напред името му не беше Фостър, а Фодъргил. Ако разчиташ на Джулия за имената, все ще объркаш нещо.

— Следователно невинаги можеш да разчиташ на паметта на „слоновете“, когато се отнася до имената?

— Не говорете за „слонове“, приключих с тях.

— Ами СТАРИЯ БОЕН КОН?

— Твърде остаряло, домашно животно, но и безполезно като източник на информация. Преследвано от спомена за някакви хора на име Барнет, чието дете е било убито при нещастен случай в Малая. Няма нищо общо със семейство Рейвънскрофт. Повтарям ви, че приключих със „слоновете“.

— Мадам, вие проявихте невероятна упоритост, изключително благородство.

— Силия ще дойде след около половин час. Искате да се срещнете с нея, нали? Осведомих я, че така да се каже, вие ми помагате в тази работа. Или ако предпочитате да ѝ кажа, защо сте тук?

— Не — каза Поаро. — Мисля, че е по-добре да спазите уговорката с нея.

— Предполагам, че няма да остане дълго. Ако я изпратим до половин час, ще бъде чудесно, защото ще имаме време да поразмислим преди мисис Бъртън-Кокс да пристигне.

— О, да. Ще бъде интересно. Навярно ще бъде много интересно.

— О, боже, и все пак е жалко! — въздъхна Мисис Оливър, — а след това продължи. — Разполагаме с твърде обемист материал, нали?

— Да, каза Поаро. — Но ние все още не знаем какво търсим. Това, което знаем, е, че по всяка вероятност става дума за двойното самоубийство на едно семейство, живяло спокоен и щастлив съвместен живот. Ала какво можем да изтъкнем като причина, повод? Тръгнахме напред и назад, надясно и наляво, на Запад и на Изток...

— Съвсем правилно — съгласи се мисис Оливър. — Отидохме навсякъде, но не сме стигнали още до Северния полюс — добави тя.

— Нито до Южния — уточни Поаро.

— И какво ли ще намерим там?

— Различни неща, — отговори Поаро. — Ето тук съм приготвил един списък. Искате ли да го прочетете?

Мисис Оливър се приближи, седна до него и погледна през рамото му.

— Перуки? — попита тя, — сочейки първия предмет в списъка. — Защо първо сте записали перуките?

— Четири перуки — каза Поаро, — изглежда ми интересно. Интересно и доста трудно за обяснение.

— Уверена съм, че магазинът, от който ги е купувала едва ли вече съществува. Хората поръчват перуките си на съвсем различни места и не ги носят толкова често. На времето, перуките бяха незаменими при пътуванията в чужбина, нали разбирате, това спестяваше известни неудобства.

— Да, да — намеси се Поаро, — ще направим каквото можем с перуките; това наистина ме интересува. А после, после има и други странни истории. Говори се за душевно болни в семейството. Появи се сестра близначка, която е прекарала доста години от своя живот в клиники за душевно болни.

— По всичко изглежда, че от тази трънка няма да излезе заек — каза мисис Оливър. — Предполагам, че тя би могла и да ги е застреляла, но в действителност не виждам, причина, за да го стори.

— Едва ли — отсече Поаро. — Отпечатъците по револвера определено принадлежат на генерал Рейвънскрофт и съпругата му. Освен това се разпространяват слухове за някакво дете в Малая, което е било убито или нападнато, най-вероятно от сестрата близначка на лейди Рейвънскрофт. Може да го е направила друга съвсем различна жена — дойка или прислужница. Точка втора. Да сте научили нещо повече за парите?

— А къде е мястото на парите в тази история — учуди се мисис Оливър.

— Интересно е, че парите винаги се намесват в играта. Интересуват ме парите, които някой е получил или изгубил в резултат на това самоубийство. Пари, които са причинили трудности,

неприятности, алчност, желаниа. Това е доста трудно. Трудно е да се забележи, защото на пръв поглед няма намесени огромно количество пари. После — явяват се различни любовни истории — жени, които може би са били привлекателни за съпруга, мъже, които навярно са били привлекателни за съпругата. Една такава извънбрачна връзка би могла да доведе до самоубийство или до убийство. Често става точно така. А сетне идва ред на нещо, което в момента представлява най-голям интерес за мен. Затова съм така нетърпелив да се срещна с мисис Бъртън-Кокс.

— О, тази ужасна жена. Не разбирам защо я считате за толкова важна. Всичко, което прави, е да си пъха носа в чуждите работи и да изисква от мен същото.

— Да, но защо тя иска от вас, да разберете тези неща? Това именно ми изглежда твърде странно. Струва ми се, че трябва първо това да разберем. Тя е връзката, нали разбирате.

— Връзката?

— Да. Ние не знаем точно каква е връзката, между Бъртън Кокс и протеклите събития, но тя е очевидна. Всичко, което знаем, е, че тя отчаяно иска да научи повече за това самоубийство. Тя е брънката, която ни свързва от една страна с вашата кръщелница Силия Рейвънскрофт, а от друга — с нейния син, който фактически не ѝ е син.

— Какво искате да кажете с това не ѝ е син?

— Той е осиновено дете — поясни Поаро. — Син, който тя е осиновила след смъртта на своето собствено дете.

— Как е починало то? Защо? Кога?

— Всички тези въпроси си зададох аз самият. Тя би могла да бъде емоционалната връзка — желание за отмъщение чрез омраза, чрез някаква любовна история. Трябва да я видя на всяка цена, нужно ми е да си съставя мнение за нея. Мисля, че това е много важно.

Звънецът извън и мисис Оливър се отправи към вратата.

— Това, мисля, би трябвало да е Силия — каза тя. — Сигурен ли сте, че всичко е наред?

— Що се отнася до мене, да — отговори Поаро. — Що се отнася до нея — надявам се също.

След няколко минути мисис Оливър се върна и въведе Силия Рейвънскрофт. Изражението ѝ беше изпълнено с подозрение.

— Не зная дали... — погледът ѝ се спря на Еркюл Поаро.

— Искам да те запозная — намеси се мисис Оливър, — с човека, който ми помага, а надявам се ще помогне и на теб, да откриеш това, което те интересува. Това е мосю Еркюл Поаро. Той притежава гениалната способност да разнищва разни заплетени неща.

— О, о... — промълви Силия.

Тя изгледа със съмнение яйцевидната глава, огромните мустаци и дребната му фигура.

— Мисля, — започна тя твърде колебливо, — че съм чувала за него.

С известно усилие Еркюл Поаро се възпря да не отсече твърдо: „Повечето хора са чували за мене“. Днес това не беше толкова общовалидно, защото много от хората, които бяха слушали за Еркюл Поаро, вече почиваха в гробищата със съответните надгробни камъни върху тях. Той каза:

— Седнете мадмоазел. За себе ще кажа само, че когато започна разследването, аз преследвам целта си докрай. Ще открия истината. И ако точно това, в действителност искате, тогава аз ще ви осведомя, ще я доведа до вашето знание. Възможно е обаче, да се нуждаете и от увереност. То не е същото като истината. Възможно е да открия различни аспекти, които ще ви вдъхнат увереност. Не зная дали ще бъде достатъчно за вас? Не искайте от мен повече.

Силия седна на стола, който той ѝ поднесе и го погледна съвсем сериозно. После каза:

— Вие мислите, че не се интересувам от истината, така ли?

— Мисля си — каза Поаро, — че тази истина може да се окаже шокираща, тъжна или просто да ви накара да си кажете „Защо не оставих всичко назад в миналото? Защо поисках да узная? Научих нещо болезнено, сега съм още по-безпомощна и нямаше никаква надежда, че мога да поправа стореното.“ В миналото е заровено двойното самоубийство на баща ви и майка ви, които, — трябва да го признаем сте обичали. Не е недостатък да обичаш майка си и баща си, нали?

— В днешно време това чувство се приема като непознат вид стока, намеси се мисис Оливър.

Аз живея — заразказва Силия, — в непрестанна почуда. Хващам се за отломки, които хората в случайни разговори са изпусkali пред мен. Хора, които ме гледаха твърде съжалително, но също и с

любопитство. Човек започва да открива, някои странни неща за хората, с които се е срещал, които е познавал, които са познавали семейството му. Този начин на живот омърсява. Аз искам, безкрайно го желая... истината. В състояние съм да се справя с нея. Само ми я кажете.

Това не беше просто продължение на разговора. Силия се беше обърнала към Поаро с определен въпрос, който очевидно изпълваше съзнанието ѝ.

— Вие, видяхте Дезмънд, нали? — попита тя. — Той се е срещал с вас. Той самият ми го каза.

— Да, той идва при мене. Но вие може би сте била против?

— Дори не ме е питал.

— А ако ви беше попитал.

— Не зная. Не зная дали бих му попречила или бих го насърчила.

— Искам да ви задам един въпрос, мадмоазел. Дали в съзнанието ви изплува нещо съдбовно, което да означава за вас повече от всичко друго.

— За какво става дума?

— Както казахте, Дезмънд Бъртън-Кокс идва при мен. Той е привлекателен, приятен млад човек и с твърде сериозно отношение към онова, което бе дошъл да ми съобщи. Сега, това е страшно важно, важно е за мен дали вие наистина възнамерявате да се ожените — става въпрос за нещо сериозно. Вие, младите в днешно време невинаги мислите така, но бракът е трайно свързване в бъдещия съвместен живот. Убедени ли сте, че желаете да поделите живота си? Това единствено е от значение. Ще повлияе ли на вашето решение факта, ако се окаже, че смъртта на двамата ви родители не е двойно самоубийство, а съвсем различно нещо?

— Мислите ли, че е нещо различно?

— Все още не зная — каза Поаро. Но имам основание да мисля, че е било така. Някои неща обаче, не доказват версията за двойното самоубийство. Ако се спрем на мнението на полицията, а на нея може да се разчита, там са събрали всички доказателства, данни и факти и съвсем определено са счели, че най-вероятно това е било двойно самоубийство.

— Те просто не са се добрали до причината, която е довела до него? Това ли имате предвид.

— Да, — отговори Поаро — това е, което имам предвид.

— А вие също ли не знаете причината? Искам да кажа като проучвате нещата или размишлявате върху тях?

— Не, не съм сигурен — каза Поаро. — Предполагам, че ще изникне нещо мъчително, което ще научите и затова ви питам, ще проявите ли достатъчно мъдрост, за да си кажете: „Миналото си е минало. Ето един млад човек, когото обичам и който ме обича. Това е бъдещето и нека го изживеем заедно. Не миналото.“

— Той спомена ли ви, че е осиновено дете? — попита Силия.

— Да.

— Какво по дяволите я интересува нея? Защо ще безпокои мисис Оливър, защо опитва да я принуди да ми задава въпроси, да се рови в живота ми. Тя дори не му е истинска майка.

— Дезмънд обича ли я?

— Не — отсече Силия, — бих казала, че не я харесва. Никога не я е харесвал.

— Тя е похарчила доста средства за него, за образованието му, за дрехите и всичко останало. Мислите ли, че тя го обича?

— Не зная. Не вярвам. Предполагам, че се е нуждаела просто от заместител на собственото ѝ дете, което е загинало при нещастен случай. Затова е редила да осинови някого, чувствувала се е сама, съпругът ѝ също бил починал наскоро.

— Зная, зная. Но, ако това е възможно бих желал да ми кажете още нещо.

— За Дезмънд или за нея?

— Той осигурен ли е финансово?

— Не зная какво точно имате предвид. Но той ще е в състояние да ме издържа. Да издържа съпругата си. Подразбирам, че му е била прехвърлена известна сума, когато са го осиновили. Прилична сума и толкова. Не става въпрос за голямо състояние.

— Има ли нещо, от което тя би могла да го лиши?

— Какво! Искате да кажете, че би спряла издръжката му, ако той се ожени за мен? Не мисля, че го е заплашвала с това? Едва ли е в състояние наистина да го направи. Предполагам, че всичко е било предварително уредено от адвокатите, а напоследък се вдига много шум от дружествата за осиновяване, когато някой нарушава подписаните с тях договори.

— Ще ви попитам нещо, което вие бихте могли да знаете, а най-вероятно и мисис Бъртън-Кокс го знае. Та, известно ли ви е, коя е истинската му майка?

— Считате, че това може да е причина за любопитството на мисис Бъртън-Кокс и всичко останало? Нещо във връзка с — както вие се изразявате — неговата истинска самоличност? Не зная. Предполагам, че може навярно да е бил извънбрачно дете. Тях обикновено ги дават за осиновяване. Ако мисис Бъртън-Кокс е знаела нещо за истинската му майка или баща, то тя му е казала. Разбрах, само че му е наговорила куп глупости от рода, че да си осиновен е прекрасно, защото показва колко в действителност си желан. Има и други измишльотини, подобни на тази.

— В някои кръгове на обществото предполагат, че това е начинът, по който трябва да се съобщи подобна новина. Случайно вие и Дезмънд да имате някаква — кръвна връзка?

— Не зная, но считам, че това не го притеснява ни най-малко. Той не е от тези, които се тревожат за подобни неща.

— Известно ли ви е дали мисис Бъртън-Кокс е била приятелка на вашето семейство, на майка ви или на баща ви? Да сте я срещали, доколкото можете да си спомните в бащиния си дом, в детските си години?

— Мисля, че майката на Дезмънд, искам да кажа мисис Бъртън-Кокс, не е била в Малая. Вероятно съпругът ѝ е починал там, а Дезмънд е бил изпратен на училище в Англия — при свои братовчеди или хора, които приемат деца през ваканцията. Всъщност ние с него се сприятелихме в онези дни. И до сега си спомням. Аз бях голяма почитателка на героите, а той чудесно се катереше по дървета и ме научи да разпознавам гнездата и яйцата на птиците. Така че беше съвсем естествено, когато отново го срещнах в Университета ние двамата да се опрем на миналото. Тогава най-неочаквано Дезмънд ме попита как се казвам. Той каза „Зная само собственото ти име“. Всъщност там ние се запознахме отново. Не знаех всичко за него. Сега разбирам, че не зная НИЩО за него. Искам да науча как човек би могъл да уреди живота си и да е наясно какво възнамерява да направи, ако не знае истината за неща, които го засягат, които наистина са се случили?

— И така, доколкото разбирам, вие ме насърчавате да продължа разследването си?

— Да, ако вашите издирвания доведат до някакви резултати. Ще ви бъде много трудно, ние с Дезмънд също сме се опитвали да открием някои неща, но безуспешно. Изглежда, всичко се свежда до простичкия факт, че това всъщност не е историята на един живот. Това е историята на една смърт, нали така? Или по-точно казано — самоубийството на двама души се счита за една смърт. От Шекспир ли беше този цитат; „И смъртта не ги раздели.“

Тя се обърна отново към Поаро:

— Да, разбира се, продължавайте да търсите и моля ви, съобщавайте за издирванията си на мисис Оливър или на мен. Предпочитам да се обръщате директно към мене. — Тя се извърна към мисис Оливър.

— Не искам това да ви прозвучи грозно, кръстнице; вие винаги сте била много добра с мен — но бих искала да узнавам истината направо от първоизточника. Страхувам се, че прозвуча твърде грубо, мою Поаро, но точно това исках да кажа.

— Не — обади се Поаро. — Приятно ми е да съм този първоизточник.

— И надявам се, че ще останете такъв и в бъдеще?

— Вярвам, че бих могъл.

— А това, което казвате, винаги е истината, нали?

— Обикновено е истина — каза Поаро. — Нямам да прибавя нищо повече.

ГЛАВА ТРИНАДЕСЕТА

МИСИС БЪРТЪН-КОКС

— Е, — каза мисис Оливър, след като изпратя Силия до вратата, — какво ви е мнението за нея?

— Тя е личност — каза Поаро. — Интересно момиче. Определено, ако мога така да се изразя, тя е НЯКОИ, не кой да е.

— Да, това е доста вярно — съгласи се мисис Оливър.

— Бих желал да ми кажете нещо.

— За нея? Аз в действителност не я познавам много добре. Човек трудно опознава кръщелниците си. Искам да кажа, че ги вижда само на определени интервали и то твърде големи.

— Нямах предвид нея. Разкажете ми за майка ѝ.

— О, разбирам.

— Познавахте ли майка ѝ?

— Да. Ние бяхме заедно в нещо като пансион в Париж. Хората тогава изпращаха момичетата си в Париж, за да довършат образованието си. Това звучи повече като въвеждане в гробище, отколкото въвеждане в обществото. Какво искате да научите за нея?

— Помните ли я? Помните ли каква беше?

— Да, нали ви казвам, човек не забравя напълно нещата или хората, само защото са останали в миналото.

— Какво впечатление ви правеше?

— Тя беше прекрасна — каза мисис Оливър. — Наистина добре си спомням това. Не когато беше 13-14-годишна. Тогава тя изглеждаше по детски пълничка. Мисля, че всички бяхме такива — добави замислено.

— Беше ли изявена личност, човек с характер?

— Трудно ми е да определя, защото, разбирате ли, тя не беше единствената ми приятелка нито пък най-добрата. Искам да кажа, бяхме заедно няколко момичета, една сплотена малка група, както бихте се изразили вие. Хора с почти еднакъв вкус. Обичахме тениса, обожавахме операта и се отегчавахме до смърт, когато ни водеха в

картинни галерии. Наистина, мога да ви дам една съвсем обща представа.

— Моли Престън-Грей. Така се е казвала, нали? И двете сте имали младежки увлечения?

— Преживяхме едно, две. Но не по естрадни звезди, разбира се. Още не бяха се появили. Обикновено по актьори. Едно от момичетата си беше окачило снимката на известен вариететен артист. Над леглото, а мадмоазел Жиран, нашата директорка, французойка, не разрешаваше това. „Ce n'est pas convenable“^[1], казваше тя. Момичето не й призна, че това беше нейният баща! Всички ние се смяхме — добави мисис Оливър. — Хубавичко се посмяхме.

— Е, разкажете ми повечко за Моли или Маргарет Престън-Грей. Това момиче напомня ли ви за нея?

— Не, не мисля. Не. Те не си приличат. Мисля, че Моли беше по-..., по-емоционална от Силия.

— Разбрах, че е имала и сестра близначка. Тя в същия пансион ли беше настанена?

— Не. Макар че бяха на една и съща възраст, тя беше настанена някъде в Англия. Не съм сигурна, но с тази сестра близначка, наричаха я, Доли, се срещнах един-два пъти съвсем случайно. По това време тя, приличаше ужасно на Моли — искам да кажа, че все още не се опитваха да изглеждат различно, да си правят различни прически и всичко останало. Така обикновено става при близначките, когато пораснат. Мисля, че Моли беше всецяло предана на сестра си Доли, но не говореше много за нея. В онези дни изпитвах чувството, че нещо не бе съвсем наред с тази сестра. Още тогава, може би. Макар и рядко се споменаваше, че е болна, или че е заминала някъде на лечение. Нещо такова. Дори си задавах въпроса дали не е инвалид. Спомням си, една нейна леля я заведе на морско пътешествие, за да подобри здравето ѝ, — тя поклати глава. — Въпреки това имах чувството, че Моли ѝ е предана и би желала да я защитава по всякакъв начин. Глупаво ли ви се струва?

— Никак даже — отговори ѝ Еркюл Поаро.

— Спомням си и друго, времето, когато Моли не искаше да говори за сестра си. Тогава с удоволствие дърдореше за майка си и баща си. Тя ги обичаше, мисля, което е нормално. Веднъж майка ѝ дойде в Париж и я отведе от пансиона. Приятна жена. Не беше човек,

който да те развълнува, не бе особено красива или нещо такова. Приятна, тиха, любезна.

— Разбирам. И така — не виждам нищо, с което бихте могли да ми помогнете? А срещахте ли се с момчета?

— Тогава почти нямахме приятели момчета — каза мисис Оливър. — Не беше като в днешно време. Сега това наистина е от значение. По-късно, когато се върнахме обратно въкъщи, ние повече или по-малко се отчуждихме. Мисля, че Моли замина в чужбина с родителите си. Не беше Индия, някъде другаде беше. Може би Египет. Предполагам, че те бяха на дипломатическа служба. По едно време попаднаха в Швеция, а след това ги преместиха в Бермуда или Западна Индия. Баща ѝ беше там губернатор или нещо такова. Точно тези подробности човек трудно си спомня. Това, което си спомням, са всички глупави неща, които сме си дрънкали. Увеличах се, например, в учителя си по цигулка. Моли пък предпочиташе учителя по музика, което ни задоволяваше и двете. Бяхме ужасно невинни. Искам да кажа, обожавахме, копнеехме за деня, когато те отново ще влязат в клас. Безсъмнено те останаха безразлични към нас. Но, ние си мечтаехме през нощта, дори си представях как ще се грижа за моята любов мосю Адолф, когато той се разболее от холера, как ще дам от моята кръв, за да му направят преливане и така ще му спася живота. Колко наивен може да бъде човек! По едно време бях твърдо решена да стана монахиня, а по-късно реших и се заклек, че ще бъда болнична сестра... Е, предполагам, че мисис Бъртън Кокс ще пристигне тук всеки миг. Чудя се, как ще реагира като ни види?

Поаро погледна часовника си.

— Ще го узнаем доста скоро.

— Има ли нещо друго, което трябва да си кажем между нас?

— Мисля, че бихме могли да разменим мнение по следния проблем. Вие ще трябва да разследвате няколко „слона“, успоредно с вас, аз ще се заема с един друг „слон“.

— Колко необикновено звучи това, — възкликна мисис Оливър. — Вече заявих, че окончателно приключих със „слоновете“.

— Да, — каза Поаро, — но „слоновете“ може би не са приключили с вас.

Звънецът на входната врата отново иззвъня. Поаро и мисис Оливър се спогледаха.

— Е, — каза мисис Оливър, — ето че пристигаме.

Тя излезе от стаята, до Поаро достигна обичайната размяна на поздрав и след миг, два, мисис Оливър въведе някак масивната фигура на мисис Бъртън-Кокс.

— Какъв очарователен апартамент имате! — каза мисис Бъртън-Кокс. — Толкова мило от ваша страна, че ми отделихте от вашето време, от така безценното си време. Благодарна съм ви, че ме поканихте да дойда и да ви видя.

Очите ѝ се стрелнаха встрани към Поаро. Едва доловим израз на учудване премина през лицето ѝ. За момент погледът ѝ се премести от него върху малкия роял, който беше поставен във витрина. На мисис Оливър ѝ мина през ум, че мисис Бъртън-Кокс, навярно е възприела Еркюл Поаро за акордьор. Тя побърза да разсее тази илюзия.

— Искам да ви представя — обърна се тя към мисис Бъртън-Кокс — мосю Еркюл Поаро.

Поаро пристъпи напред и се наведе над ръката ѝ.

— Мисля, че той е единственият човек, който е в състояние да ви помогне. Нали разбирате? Става въпрос за това, за което ме помолихте онзи ден, относно моята кръщелница, Силия Рейвънскрофт.

— О, да. Колко любезно от ваша страна, че си спомняте. Наистина се надявам да ме запознаете малко повече със събитията, които са се случили тогава.

— Страхувам се, че не успях в усилията си и затова помолих мосю Поаро да се срещне с вас. Той е един прекрасен човек, разбирате ли, и това е най-малкото, което мога да кажа за него. В действителност той е ненадминат в професията си. Не мога да ви изброя на колко мои приятели е помогнал и колко много мистерии — наистина мога да ги нарека така — е разкрил. А това, което стана, наистина, е трагично.

— Да, — въздъхна мисис Бъртън-Кокс. В погледа ѝ все още се четеше съмнение. Мисис Оливър ги покани да седнат и любезно попита:

— А сега, какво ще обичате? Чаша шери? Твърде късно е за чай, разбира се. Или ще предпочетете някакъв коктейл.

— О, чаша шери. Много сте любезна.

— Мосю Поаро?

— Аз също — обади се Поаро.

Мисис Оливър наистина му е благодарна, че не поиска Sirop de Cassis^[2] или една от неговите любими плодови напитки. Тя взе чаши и гарафа.

— Аз вече очертах на мозък Поаро в общи линии вашите намерения.

— О, да, — промълви мисис Бъртън-Кокс.

Тя изглеждаше твърде неуверена в себе си, както човек би си помислил, че това е нормалното ѝ състояние.

— Младите хора — обърна се тя към Поаро, — толкова е трудно с тях в днешно време. Ах, тази младеж. Моят син, е мило момче, на което възлагам големи надежди за блестящо бъдеще. А ето и Силия, очарователна девойка, навярно мисис Оливър ви е споменала, че е нейна кръщелница. Искам да кажа — тези приятелства възникват спонтанно и често не продължават дълго. Преди години ги наричахме младежки увлечения. И, досещате се, нали, важно е да знаеш поне малко за произхода на хората, с които се свързваш. Искам да кажа, от какво семейство са. О, разбира се, аз зная, че Силия е от добро семейство, но съществува тази трагедия с двойното самоубийство. Никой неистина не е в състояние да разясни какво обстоятелство е довело до нея или коя е причината. Аз всъщност нямам приятели, които са били близки със семейство Рейвънскрофт и затова ми е много трудно да си изградя точна представа. Зная, че Силия е очарователно момиче и всичко останало, но естествено бих желала да зная повече, да науча цялата истина.

— От моята приятелка мисис Оливър разбрах, че вие искате да узнаете нещо по-специално. Какво е то всъщност... — намеси се Поаро.

— До колкото си спомням — прекъсна го мисис Оливър, — вие искате да научите дали бащата на Силия е застрелял майка ѝ, а впоследствие и себе си, или майката на Силия е застреляла баща ѝ, а след това се е самоубила.

— Мисля, че има разлика — каза мисис Бъртън-Кокс. — Да, определено има разлика между двете ситуации...

— Много интересно мнение — каза Поаро. Тонът му не беше особено обнадеждаващ.

— О, емоционалният тон, ако мога така да се изразя, емоционалните събития, предизвикват моето любопитство. Когато

става въпрос за женитба, човек неминуемо, трябва да признаете, мисли за децата, които тепърва ще се родят. Т.е. за наследствеността. В днешно време стана ясно, че наследствеността влияе на индивида повече от заобикалящата среда. Тя определено формира характера и предвещава много сериозни рискове, които човек не би искал да поеме.

— Така е — каза Поаро. — Хората, които ще поемат риска, са тези, които трябва да вземат решение. А това неминуемо ще са вашият син и младата дама.

— О, зная, зная. Рискът не е мой. На родителите не им е разрешено да избират, или да дават съвети. Но все пак аз искам да науча истината. Ако считате за необходимо вие бихте могли да предприемете някакво... разследване, мисля, че е думата, която се употребява. Навярно прекалявам, може би съм много наивна майка, нали разбирате, прекалено загрижена за скъпия ми син. Всички майки са такива.

Тя леко наклони глава на една страна и се изсмя. Смехът ѝ странно наподобяваше цвилене.

— Може би, — каза тя, като постави на масата чашата с шери, — вие ще помислите над предложението ми. А аз също ще ви уведомя за кои точно определени моменти и неща, съм така загрижена.

Тя погледна часовника си.

— О, Господи! Закъснявам за една друга среща. Ще трябва да вървя. Така съжалявам, скъпа мисис Оливър, че трябва да тръгвам толкова скоро, но нали знаете... Много трудно ми беше да хвана такси днес следобед, шофьорите само обръщаха глави на другата страна и ме подминаваха. Върху това исках да наблегна, че всичко е много, много трудно, нали? Предполагам, че мисис Оливър знае вашия адрес?

— Ще ви дам адреса си — каза Поаро. Той извади визитна картичка от джоба си и я подаде.

— О, да, да. Разбирам. Мосю Еркюл Поаро. Вие сте французин, предполагам?

— Аз съм белгиец — поясни Поаро.

— О, да, да Belgique. Да, да. Разбирам доста добре. Доволна съм, че се срещнах с вас и се чувствам така обнадеждена. Боже, трябва да вървя много, много бързо.

Тя сърдечно стисна ръката на мисис Оливър, а после и тази на Поаро и излезе от стаята. От вестибюла долетя шума от затварянето на

входната врата.

— Е, какво ще кажете? — попита мисис Оливър.

— А вие? — отвърна й Поаро.

— Тя избяга — каза мисис Оливър. — Тя направо избяга. Вие я изплашихте по някакъв начин.

— Да — съгласи се Поаро. — Мисля, че сте преценили правилно.

— Тя искаше чрез мен да измъкне някои сведения от Силия, искаше да узнае нещо от Силия, да я притисне, за да разбере някаква тайна, която е подозирала, че съществува, но в същото време тя не желае истинско разследване, нали?

— Мисля, че сте права — каза Поаро. — Това е интересно. Много интересно. Смятате ли, че е заможна?

— Бих казала да. Дрехите й са скъпи, живее в скъп квартал тя е — трудно ми е да отгатна. Тя е енергична жена, която обича да командва. Членува в най-различни комитети. Искам да кажа — няма нищо подозрително около нея. Попитах няколко души — никой не я обича твърде много. Но тя е жена, която се занимава с обществена работа, взима участие в политиката и т.н.

— Тогава — какво не е наред с нея? — попита Поаро.

— Вярвате ли, че, ама нещо, което не е наред? Или може, би не я харесвате, както и аз самата?

— Мисля, че има нещо, което тя прикрива старателно и не иска да излезе на бял свят.

— О, и ще откриете ли какво е то?

— Естествено, ако мога — отговори Поаро. — Няма да е лесно. Тя е в отстъпление, беше в отстъпление, когато ни остави тук. Страхуваше се от въпросите, които можех да й задам. Да. Това е интересно — въздъхна той. — Ще трябва да се връщаме назад във времето, нали разбирате, дори много по-назад отколкото си въобразявахме.

— Какво? Назад в миналото?

— Да. Някъде там, в миналото, в повечето случаи се корени нещо, което трябва да узнаем, преди да се върнем отново към оная драма, която се е разиграла преди — преди 15 или 20 години, в една къща, наречена Оувърклиф. Да. Дължни сме да се върнем отново назад в миналото.

— Разбирам — каза мисис Оливър. — А сега, какво трябва да се направи? Какъв е този ваш списък?

— От полицейските протоколи събрах известна информация относно това, което е било намерено в къщата. Вие си спомнете, че между другите неща са открити и четири перуки.

— Да, — каза мисис Оливър — и вие отбелязахте, че четири перуки са твърде много.

— Виждат ми се прекалено много — потвърди Поаро. — Също така имам и няколко полезни адреса. Например адресът на един лекар, който би могъл да ни е от полза.

— Лекар? Имате предвид семейният лекар?

— Не, не семейният лекар, а този, който е дал показания при разследването на един нещастен случай. Става въпрос за дете, което е било блъснато от по-голямата си сестричка, или вероятно го е сторил някой друг.

— Искате да кажете майката?

— Възможно е да е била майката, може да допуснем, че е друг, който по същото време е бил в къщата. Познавам тази част от Англия, където е станало нещастieto, полицейският инспектор Гароуей го е издирил е помощта на източници, известни само нему, а също чрез мои приятели журналисти, които се интересуваха точно от този случай.

— И вие ще го видите..., но той трябва да е ужасно възрастен сега.

— Ще се срещна не с него, а с неговия син. Синът му е също квалифициран специалист по различните форми на душевни разстройства. Имам препоръка за него и предполагам, че ще е в състояние да ми разкаже нещо интересно. Също така е бил разследван един случай, свързан с пари.

— Какво искате да кажете „с пари“?

— Е, има някои подробности, които трябва да открием, но парите са едно от нещата, които водят до престъпление. Пари. Кой ще загуби и кой ще спечели, ако се случи нещо непредвидено? Ето кое трябва да узнаем.

— Е, в случая със семейство Рейвънскрофт сме длъжни да си изясним и това.

— Изглежда, че всичко е било съвсем нормално. И двамата са направили редовни завещания, като са оставили парите си на своя

съпруг и обратно. Никой от тях не се облагодетелствал от нещастиято, защото и двамата са починали едновременно. Така че хората, които наистина са се облагодетелствали са били дъщерята Силия и помалкият им син Едуард, за който разбрах, че сега е студент в чужбина.

— От тези съвпадения няма никаква полза. Нито едно от децата не е било там, следователно не е имало нищо общо със случилото се.

— За това наистина сте права. Човек трябва да преброди по-нататък, още по-назад, по-напред, по-встрани, за да открие дали е замесен някакъв финансов мотив, който — е от важно значение.

— Е, не искайте от мен да направя невъзможното — каза мисис Оливър. — Аз нямам истинска квалификация, макар че този проблем изникна съвсем логично при „слоновете“, с които говорих.

— Не, мисля, че най-доброто, което можете да направите е, така да се каже, да се заемете с перуките.

— Перуки?

— В прецизния полицейски доклад са отбелязани доставчиците на перуки — една много престижна фирма за фризьорство и изработка на перуки, чиито магазин е бил на „Бонд Стрийт“ в Лондон. По-късно, точно този магазин е бил затворен и бизнесът се е преместил някъде другаде. Двама от първоначалните партньори са го продължили и сега са се пенсионирали, ето тук имам адреса на една от главните фризьорки и майстори и перуки. И си помислих, че може би ще е полесно ако разследването се извърши от дама.

— Аха — каза мисис Оливър. — От мене?

— Да, от вас!

— Добре, какво искате да направя?

— Направете едно посещение до Челтенхам, на адреса, който ще ви дам и там ще намерите мадам Розентел. Една жена, която съвсем не е млада, била е много известна моделиерка и е изработвала всякакви дамски украшения за коса, и която, е била омъжена за човек от същата професия — фризьор, който се е специализирал в преодоляването проблемите на мъжката плешивост, прави малки перуки за темето и разни други неща.

— О, Боже — простена мисис Оливър. — Какви задачи ми възлагате! Мислите ли, че те ще си спомнят нещо съществено?

— „Слоновете“ помнят — каза Еркюл Поаро.

— А вие с кого ще се срещнете? С доктора, за когото говорихте?

— На първо време — да.

— И какво, мислите, ще си спомни той?

— Не много — каза Поаро, — но ми изглежда възможно да е чул за един точно определен случай. Трябва да е бил интересен случай, нали разбирате. И предполагам, са съхранени доста данни, и сведения за него.

— Искате да кажете — за сестрата близначка?

— Да. Доколкото съм информиран два нещастни случая са свързани с нея. Единият — когато е била млада майка и е живеела в провинцията, Хатърс Грийн, мисля, че беше мястото, и другия — по-късно, когато е била в Малая. И в двете произшествия става въпрос за странни събития, довели до смъртта на деца. Възможно е да науча и нещо за...

— Намеквате, че щом са били близначки, Моли, моята Моли, имам предвид — може също да е страдала от някакво душевно разстройство? Не мога да повярвам. Тя не беше такава, беше нежна, обичлива, с приятна външност, емоционална и — о, не, тя беше ужасно мил човек.

— Да, така навярно е изглеждала, погледнато отстрани. Изцяло щастлив човек, както бихме казали.

— Да, тя беше щастлива. Много щастлива. Наистина не сме се виждали често по-късно. Тя живееше в чужбина, но винаги когато съм получавала писмо, или съм се срещала с нея, ми се струваше, че тя беше щастлива.

— А близначката, която в действителност не сте познавали?

— Е, мисля, че тя... съвсем откровено тя все лежеше в някаква клиника, при редките случаи, когато се виждах с Моли. Не присъства дори и на сватбата на Моли като шаферка.

— Това само по себе си е странно.

— И все пак — все още не разбирам — какво ще извлечете вие от всичко това?

— Информация. Само информация — каза Поаро.

[1] Това не е прието (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Сироп от касис. — Б.пр. ↑

ГЛАВА ЧЕТИРИНАДЕСЕТА

ДОКТОР УИЛЪБИ

Еркюл Поаро слезе от таксито, плати сметката, добави и бакшиш и след като се увери, че адресът отговаря на този, записан в малкия му бележник, внимателно извади от джоба си писмо, адресирано до доктор Уилъби, изкачи стъпалата до къщата и натисна звънеца. Един прислужник отвори вратата. Когато чу името на посетителя той го уведоми, че докторът го очаква.

Въведоха го в малка, уютна стая с етажерки от едната страна. До камината бяха придърпани две кресла, поднос с чаши и две гарафи. Доктор Уилъби се изправи, за да го поздрави. Той бе мъж между петдесет, и шестдесет години със слабо мършаво тяло, високо чело, тъмни коси и сиви очи, които гледаха проникателно.

Двамата се здрависаха и докторът покани госта да седне. Поаро извади писмото от джоба си.

— А, да.

Докторът го взе, отвори го, прочете го, после го постави до себе си и когато отново вдигна очи в погледа му се четеше някакъв интерес.

— Вече получих известие от полицейски инспектор Гароуей, а така също и от мой приятел във Вътрешно министерство, той също ме моли да направя каквото мога за вас по въпроса, който ви интересува.

— Зная, че това е една твърде голяма и сериозна услуга — каза Поаро, — но съществуват причини, които я правят важна за мене.

— Нима? След толкова години?

— Да. Разбира се, ще проявя разбиране, ако точно тези събития са се изличили от паметта ви напълно.

— Не мисля, че е точно така. Може би сте чули, че в продължение на много години проявявам специален интерес в определена област на медицината.

Зная, че баща ви е бил голям авторитет в нея.

— Да, може да се каже, че това беше най-трайният интерес в живота му. Той разви доста теории, някои от които триумфално бяха

доказани, а други се превърнаха в разочарование. Разбирам, че това, което ви интересува впрочем, е някакъв случай на душевно заболяване.

— Една жена. Името ѝ е било Доротей Престън-Грей.

— Да. Аз бях съвсем млад тогава. Вече бях навлязъл в това, с което се занимаваше баща ми, въпреки че неговите и моите теории невинаги съвпадаха. Работата му беше интересна, а и работата, която аз вършех успоредно с него, също ме влечеше. Не зная какво точно ви интересува относно Доротей Престън-Грей, както се казваше по онова време и която по-късно стана мисис Джароу.

— Разбирам, че тя е била близначка — каза Поаро.

— Да. По онова време баща ми изучаваше точно тази област. Тогава имаше на разположение проект за проследяване живота на предварително избрани двойки, идентични близнаци. Такива, които са отгледани в една и съща среда и такива, които по волята на съдбата, са израсли в коренно различна среда. Целта беше да се наблюдава, колко еднакви са останали, колко съвпадащи се неща са им се случили. Две сестри или двама братя, които почти не са живели заедно и въпреки това, което е най-необичайното, изглежда, че едни и същи неща им се случват по едно и също време. Всичко, наистина всичко, беше изключително интересно. Разбирам, обаче, че не това ви интересува.

— Не — отговори Поаро, — това, което ме интересува, е част от една история, ако може така да се каже — една злополука, станала с дете.

— Така значи... Стучило се бе в Съри, мисля, много приятна област, в която живееха тези хора. Недалеч от Камбърли. — По онова време мисис Джароу беше млада вдовица и имаше две малки деца. Съпругът ѝ наскоро беше починал при нещастен случай. В резултат от това тя беше...

— Психически разстроена? — попита Поаро.

— Не, не считаха, че е така. Тя беше в състояние на дълбок шок след смъртта на съпруга си и не можеше да преживее чувството за голямата загуба, която я беше постигнала. По наблюденията на нейния лекар, тя се възстановяваше незадоволително. Не му харесваше твърде много начина, по който тя се справяше; нежеланието ѝ да превъзмогне своята печал, както той го желаше. Всичко това водеше в крайна сметка до твърде странни реакции от нейна страна. Както и да е, нейният лекар се нуждаеше от консултация и той помоли баща ми да

се заеме със случая. От медицинска гледна точка баща ми намери състоянието ѝ за твърде интересно, но в същото време считаше, че то крие и определени опасности. Изглежда беше убеден, че е добре тя да бъде поставена под наблюдение в някоя частна клиника, където за нея могат да се полагат по-специални грижи. Убеждението му се засили след нещастията с момченцето. Децата бяха две и според това, което мисис Джароу разказа, по-голямото от тях — момиченцето — нападнало момченцето, което беше четири, пет години по-малко от нея. Ударила го с градинско гребло или лопата, то паднало в езерото, което имали в градината, и се удавило. Е, тези неща, навярно знаете, се случват твърде често при децата. Понякога по-голямото дете изпитва ревност и е в състояние да бутне детската количка заедно с братчето или сестричето си в някое езеро само защото си мисли, че „Мама ще има толкова по-малко грижи, ако Едуард или Доналд или както ѝ да се казва там, го нямаше.“ или „Тя ще се чувства много по-добре без него!“ Всичко това е резултат от детската ревност. В нашия случай обаче нямаше определена причина или доказателство за такава ревност. Детето не беше изразявало негодувание от раждането на братчето си. От друга страна, за мисис Джароу това второ дете беше нежелано. За разлика от съпруга си, мисис Джароу не го искаше. Тя се беше опитала да направи аборт при двама лекари, но не бе успяла да ги склони, тъй като по онова време операцията се считаше за незаконна. Един от прислужниците спомена, а после същото бе потвърдено и от пощаджията, който донесъл телеграма по същото време, че някаква жена е нападнала момченцето, а не другото дете. Една от прислужничките пък определено заяви, че е наблюдавала от прозореца и извършителката е била нейната господарка. Тя каза: „Не мисля, че бедничката знаеше какво върши. Откакто господарят почина, тя е в състояние, в каквото никога досега не сме я виждали.“

И тъй, не зная какво искате да научите, но тогава следствието реши, че се касае за нещастен случай по време на игра и че без съмнение е налице инцидент с много трагичен край. Случаят беше оставен без последствие. След като се консултираха с него и в разговор с мисис Джароу, след някои изследвания и наблюдения, баща ми беше твърдо убеден, че тя е отговорна за случилото се. По негово мнение тя трябваше да бъде лекувана психически.

— Беше ли твърдо убеден, че тя го е извършила?

— Да. По онова време, имаше една школа за лечение, която беше много популярна и баща ми вярваше в нея. Според представителите ѝ след подходящ курс на лечение, който понякога продължава доста дълго, — година или повече, хората могат да се върнат към нормален живот, в тяхна полза е да го направят. Те биха могли да заживеят у дома си, ако им се оказва нужното внимание от страна на лекарите и на близките роднини, които са до тях и са в състояние да им осигурят нормален живот. Тази теория, мога да заявя, наистина се радваше на успех при определени болни, но само в началния стадий. По-късно нещата се променяха. В някои случаи те завършваха с изключително трагичен край. Пациенти, които уж бяха излекувани, се връщаха в домашна среда, при семейството, съпруга си, майките и бащите си, но постепенно настъпваше обрат. Те отново изпадаха в болестното си състояние и много често се стигаше до трагедии. Помня един случай, който дълбоко разочарова баща ми. Беше историята на някаква жена, която се върнала при своята приятелка, с която беше живяла преди. Всичко, изглежда, вървяло щастливо, докато след пет, шест месеца тя внезапно не повикала лекаря си и му казала: „Трябва да ви заведа горе, защото ще се ядосате на това, което съм направила и, боя се, ще трябва да повикате полиция. Знаех, че така ще се случи. Но, видите ли, мене ме накараха да го направя. Видях Дявола да наднича от очите на Хилда. Видях Дявола там и знаех какво трябва да сторя. Знаех, че трябва да я убия.“ Жертвата беше намерена удушена на един стол, а след смъртта ѝ убийцата беше атакувала очите ѝ. Тя почина в лудницата, без да почувствува каквато и да е вина за престъплението си, беше убедена, че то е било необходимо, защото неин дълг е да разгроми Дявола.

Поаро тъжно поклати глава.

Докторът продължи:

— Да, аз считам, че меко казано, Доротей Престън-Грей страдаше от някакво душевно разстройство, което я правеше опасна и беше наложително да живее под наблюдение. По онова време тази крайна мярка не беше общоприета и баща ми не я считаше за благоразумна. Веднага щом я изпратиха в една изпитана частна клиника, тя беше подложена на много ефикасно лечение. Излезе от болницата и заживя съвсем обикновен живот в компанията на една доста приятна сестра, която се грижеше за нея, а в домакинството

минаваше за прислужница на госпожата. Разхождаше се в околността, завързваше запознанства със съседите и не след дълго замина в чужбина.

— В Малая — уточни Поаро.

— Да. Виждам, че правилно са ви информирали. Тя наистина замина за Малая при своята сестра-близначка.

— И там се е случила друга трагедия?

— Да. Детето на един от съседите било нападнато. Първоначално са мислели, че го е сторила дойката, а по-късно е бил заподозрян един от местните слуги-носачи. Изглежда отново няма съмнение, че поради една от тези душевни причини, известни само на нея, мисис Джароу е виновна за нападението. Не е имало никакво конкретно доказателство срещу нея. Но мисля, че генерал — не си спомням в момента името му...

— Рейвънскрофт? — помогна му Поаро.

— Да, да, генерал Рейвънскрофт е уредил връщането ѝ обратно в Англия, за да бъде подложена отново на лечение. Това ли е, което искахте да знаете?

— Да, това е, което отчасти бях научил главно от слухове. Но исках да ви попитам: В случая говорим за идентични близначки. Ами другата? Маргарет? Маргарет Престън-Грей? По-късно съпруга на генерал Рейвънскрофт? Има ли някаква вероятност и тя да е засегната от същата болест?

— Изключено. Тя беше съвършено нормална. И тъй като баща ми проявяваше интерес към този случай, той я посети няколко пъти и разговаря с нея най-подробно, защото беше запознат с еднакви заболявания или душевни разстройства при идентични близначки, които първоначално са били много силно свързани помежду си.

— Казахте само първоначално?

— Да. В определени случаи на идентични близначки след първоначалната привързаност може да възникне чувство на омраза и ненавист. Тази омраза замества първоначалната силна защитна любов. Възможно е първичната обич да се изроди в нещо близко до омраза, ако се появи някакво емоционално напрежение, което да я отприщи, или остра емоционална криза да причини възникването ѝ.

Мисля, че в този случай става дума за нещо подобно. Като млад офицер капитан или каквото ѝ да е бил тогава, генерал Рейвънскрофт

се е влюбил силно, мисля в Доротея Престън-Грей, която е била много красива девойка. Всъщност по-хубавата от двете. Тя също се е влюбила в него. Официално те не са били сгодени, но доста скоро генералът прехвърлил своите чувства към другата сестра, Маргарет. Или Моли, както я наричали. Привързал се към нея и не след дълго ѝ предложил женитба. Тя също отговорила на чувствата му и те се оженили веднага щом това станало възможно в неговата кариера. Моят баща не се съмняваше ни най-малко, че другата близначка, Доли, силно е завиждала на сестра си за нейната женитба, че е продължила да обича Алистър Рейвънскрофт и да негодува срещу неговата постъпка. Впоследствие тя навярно е преодоляла кризата и когато му е дошло времето, се е омъжила за друг човек — един напълно щастлив брак, както е изглеждало. По-късно тя често е посещавала семейство Рейвънскрофт — не само в Малая, но и когато са били на друго място в чужбина, а и след като са се завърнали в Англия. По това време Доротея видимо е била възвърнала душевното си равновесие, живеела спокойно в компанията на една много надеждна сестра и домашната си прислуга. Мисля, или по-точно така е разказвал моят баща, че лейди Рейвънскрофт, Моли, завинаги е останала предана на сестра си. Тя я е покровителствувала и обичала нежно; искала често да я вижда, много по-често отколкото било възможно, но генерал Рейвънскрофт не одобрявал много това. Счита за съвсем реално психически неустойчивата Доли — мисис Джароу — да е продължила да изпитва силна привързаност към генерал Рейвънскрофт. Това навярно му е причинявало известно неудобство и затруднение, докато съпругата му е била твърдо убедена, че сестра ѝ е преодоляла чувството си на ревност и гняв.

— Научих, че мисис Джароу е била у семейство Рейвънскрофт три или повече седмици, преди да се случи трагедията, тяхното самоубийство.

— Да. Това е съвършено вярно. Тогава именно е настъпила и нейната трагична смърт. Тя е имала навика често да се разхожда на сън. Една вечер е излязла в съня си и е полетяла от канарата, до която водела една изоставена пътека. Открили са я едва на другия ден и мисля, че е починала в болницата, без да дойде в съзнание. Сестра ѝ Моли е била извънредно разстроена и ужасно нещастна, но бих искал да кажа това, което вие вероятно настоявате да чуете — не считам, че

това нещастие може да осветли напълно последвалото самоубийство на семейство Рейвънскрофт. То се е радвало на щастлив семеен живот. Скръбта, причинена от смъртта на сестра или балдъза едва ли би довела до самоубийство, със сигурност, не до двойно самоубийство.

— Освен ако... — каза замислено Поаро — Маргарет Рейвънскрофт е била отговорна за смъртта на сестра си.

— Мили Боже — възкликна доктор Уилъби — Вие едва ли намеквате...

— Че Маргарет е проследила своята сестра-сомнамбул и че ръката на Маргарет се е протегнала, за да блъсне Доротей от ръба на канарата?

— Отказвам да възприема подобна идея — възпротиви се доктор Уилъби.

— С хората никога не можеш да бъдеш напълно сигурен — замислено повтори Поаро.

ГЛАВА ПЕТНАДЕСЕТА

ЮДЖИЙН & РОЗЕНТЕЛ — ФРИЗЬОРСТВО И КОЗМЕТИКА

Мисис Оливър разглеждаше Челтнам с одобрение. По стечение на обстоятелствата, никога преди не беше идвала тук. Колко приятно е, каза си тя, да видиш къщи, които приличат на къщи — в истинския смисъл на думата. Припомни си, че в младежките години ако не тя самата, то поне нейните лели познаваха хора, които живееха в Челтнам. Това обикновено бяха пенсионери. От армията или флота. Ето мястото, помисли си тя, където човек би пожелал да се установи, ако преди това е прекарал доста време в чужбина. Тук можеш да почувствуваш английската сигурност, добрия вкус, да изпиташ удоволствието от един приятен разговор.

След като надникна в едно-две кокетни магазинчета за антики, тя се запъти към мястото, което ѝ трябваше или което по-скоро Еркюл Поаро искаше да посети. Това беше фризьорският салон „Роуз Грийн“. Тя влезе вътре и се огледа. В момента на четири-пет дами им правеха косите. Закръглена млада жена остави клиентката си и се запъти към нея с въпросително изражение.

— Мисис Розентал? — попита мисис Оливър, като погледна визитната картичка. — Разбрах, че е удобно да се срещнем тук тази сутрин. Не съм дошла — добави тя, — да си правя косата, но исках да се консултирам с нея за нещо. Предполагам, че са ѝ се обадили за мен по телефона. Тя е казала, че ако дойда в 11.30 би могла да ми отдели малко време.

— О, да — каза момичето — мадам ви очаква.

Тя поведе мисис Оливър по коридора и надолу по няколко стъпала, бутна една двукрила врата в дъното му. От фризьорския салон те неусетно бяха преминали в това, което очевидно беше домът на мисис Розентал. Закръгленото момиче почука на вратата и каза:

— Госпожата за уговорената среща пристигна — и подаде носа си през вратата. После попита малко нервно.

— Как казахте, че ви е името?

— Мисис Оливър.

Поканиха я да влезе в стаята. Тук човек се чувстваше като в изложбена зала. Имаше тънки розови пердета, а така също розови шарки на тапетите. Самата мисис Розентал, на която мисис Оливър даде приблизително собствените си години, точно привършваше това, което очевидно беше сутрешното ѝ кафе.

— Мисис Розентал? — обърна се към нея мисис Оливър.

— Да?

— Очаквате ме, нали?

— О, да. Само не успях добре да разбера за какво е цялата тази работа. Телефонните линии са толкова лоши. Но, няма значение. Всичко е наред. Имам около половин час на разположение. Желаете ли кафе?

— Не, благодаря — каза мисис Оливър. — Няма да ви задържам повече от необходимото. Отнася се до нещо, за което искам да ви попитам и което вие случайно може да си спомните. Доста отдавна сте в този бизнес, както разбирам.

— О, да. Сега съм благодарна, че мога да предам щафетата на момичетата. Самата аз не правя нищо напоследък.

— Може би все още давате съвети на клиентите си?

— Да, правя го с удоволствие — засмя се мисис Розентал.

Тя имаше приятно, интелигентно лице, а кестенявата ѝ коса беше грижливо доукрасена с няколко интересни сиви кичура.

— Не съм сигурна, че разбирам за какво става въпрос?

— Е, аз всъщност исках да ви попитам, за... за перуките най-общо.

— В днешно време почти не се занимаваме с перуки.

— Вашият бизнес е бил в Лондон, нали?

— Да. Първо на Бонд Стрийт, а след това се преместихме на Слоун Стрийт, но знаете ли много е приятно да живееш в провинцията. О, да, съпругът ми и аз сме напълно доволни тук. Работата ми сега е малко, но не се занимаваме с перуки в днешно време — каза тя, — въпреки че мъжът ми дава съвети и изработва модели на мъже, които страдат от плешивост. За някои хора, нали разбирате, е от огромно значение в техния бизнес да не изглеждат стари. Често това помага и когато търсиш работа.

— Мога твърде добре да си го представя! — съгласи се мисис Оливър.

От вълнение тя спомена още няколко незначителни дреболии под формата на обикновен разговор, чудеше се как да отвори дума по нейния въпрос. Беше извънредно изненадана, когато мисис Розентал се наведе напред и внезапно каза:

— Вие сте Ариадна Оливър — писателката, нали?

— Всъщност, да — отговори мисис Оливър. — По навик тя веднага доби обичайното си засрамено изражение — аз наистина пиша романи.

— Толкова харесвам вашите книги. Прочела съм много от тях. О, те наистина са приятни. А сега кажете по какъв начин мога да ви бъда полезна?

— Е, искаше ми се да говорим за перуките и за нещо, което се е случило преди доста години, вие вероятно няма да си го спомните.

— Доста ме заинтригувахте — интересува ви някоя модна тенденция от преди години?

— Не точно това. Става въпрос за една жена, моя приятелка, всъщност. Бяхме съученички, а сетне тя се омъжи и замина за Малая. После се завърна в Англия и по-късно с нея се случи невероятна трагедия. Хората намериха за изненадващ фактът, че тя имаше толкова много перуки. Мисля, че всичките са ѝ били доставени от вас, имам предвид от вашата фирма.

— Трагедия ли? Как се казваше тя?

— Е, моминското ѝ име беше Престън-Грей, но след това тя стана мисис Рейвънскрофт.

— О, да, тя е значи. Да, наистина си спомням лейди Рейвънскрофт и то доста добре. Тя беше толкова приятна и честно казано много, много хубава. Да, съпругът ѝ беше полковник или генерал, те се пенсионираха и заживяха в... не мога да си спомня графството сега.

— После с тях се е случила оная нелепост, за която се предполага, че е двойно самоубийство — допълни мисис Оливър.

— Да. Да, спомням си. Четох за това и си казах: „Но това е нашата лейди Рейвънскрофт“, а после имаше и снимка на двамата и се убедих, че наистина е така. Разбира се, генерала никога не бях го виждала, но за нея нямаше съмнение. Беше така тъжно, толкова много

скръб и печал. Чух, че тя е била безнадеждно болна от рак и там се корени причината за драмата. За съжаление не зная подробности или въобще нещо повече... — тя поклати глава.

Все пак? — попита мисис Оливър.

— Но какво мислите, че мога да ви кажа?

— Вие сте я снабдявали с перуките. Хората, които са правели разследването, предполагам от полицията са били шокирани, сметнали са, че е твърде много да имаш четири перуки. Може би пък, наистина е нормално да ги притежаваш и то наведнъж.

— Е, повечето от нашите клиенти имаха поне по две перуки — каза мисис Розентал. — Нали разбирате — едната е резервна, носиш я, когато изпратиш другата на поправка.

— Спомняте ли си лейди Рейвънскрофт да си е поръчвала допълнително още две перуки?

— Не лично. Мисля, че докато тя беше в болница една млада французайка — нейна компаньонка или нещо такова дойде. Изглеждаше приятна, говореше английски перфектно. Тя обясни всичко за допълнителните перуки, които поръча — размер, цвят, модел. Да, представете си, спомням си го. Предполагам, че не бих се сетила, ако — о-о, трябва да е било месец по-късно — или може би шест седмици не бях прочела за самоубийството, нали разбирате. Боя се, че са ѝ съобщили лоша новина в болницата или където ѝ да е била, така че тя просто не е могла да го понесе. А и съпругът ѝ едва ли е могъл да си представи животът си без нея.

Мисис Оливър тъжно поклати глава и продължи импровизираното си разследване.

— Перуките бяха различни, предполагам?

— Да, първата беше с красив кичур, после имаше една официална, една вечерна и друга късо подстригана с къдрици. Бяха чудесни, спокойно можете да ги носите под шапка, без да се разбъркват. Съжалявам, че не видях лейди Рейвънскрофт отново. Освен тревогите около нейната болест, тя беше много нещастна и поради смъртта на сестра си — починала наскоро. Нейната сестра — близначка.

— Да, близначките са силно привързани една към друга, нали? — подхвърли мисис Оливър.

— Преди нейната смърт, тя изглеждаше толкова щастлива — каза мисис Розентал.

И двете жени въздъхнаха. Мисис Оливър смени темата.

— Считате ли, че ще ми е от полза една перука? — попита тя.

— Не бих ви посъветвала. Вие имате великолепна коса. Все още много гъста — и струва ми се — слаба усмивка пробяга по устните ѝ — ви доставя удоволствие да правите разни неща с нея.

— Вие сте умна жена. Да, наистина е вярно. Изпитвам удоволствие да експериментирам — толкова е приятно.

— Обичате и живота, нали?

— Да. Предполагам — това е чувството за неизвестност — човек никога не знае какво може да му се случи в следващия момент.

— Но тъкмо това усещане — допълни мисис Розентал — кара хората непрекъснато да се тревожат.

ГЛАВА ШЕСТНАДЕСЕТА МИСТЪР ГОБИ ДОКЛАДВА

Мистър Гоби влезе в стаята и седна, както му посочи Поаро, на стола, който обикновено заемаше. Той се огледа, преди да разбере към коя точно вещ от мебелировката или част от стаята да се обърне. По навик погледът му се установи на електрическата камина, която не работеше през тази част от годината. За мистър Гоби се знаеше, че никога не се обръща директно към човека, за когото работи. Винаги избираше корниз, радиатора, телевизора, стенния часовник, понякога килима или някаква рогозка. От папката си той извади няколко листа.

— Е? — обърна се към него Еркюл Поаро. — Имате ли нещо за мене?

— Събрах различни подробности — каза мистър Гоби.

Мистър Гоби беше известен из цял Лондон, а вероятно и из цяла Англия, та дори и по-далеч като велик доставчик на информация. Как постигаше тези чудеса никой не успяваше да научи. Не си позволяваше да наеме прекалено голям персонал. Понякога се оплакваше, че неговите „крака“, както понякога наричаше хората си, не са толкова добри, колкото преди. Но резултатите му все още бяха в състояние да учудят хората, които му възлагаха задачите.

— Мисис Бъртън-Кокс — издекламира той, сякаш беше местният черковен настоятел, на който му е дошъл редът да чете откъс от Библията. По същия начин той би могъл да каже: „Трети стих, четвърта глава, книгата на Исай.“

— Мисис Бъртън-Кокс — повтори той. — Омъжила се е за мистър Сесил Олдбъри, известен производител на копчета. Богат човек. Започнала да се занимава с политика. Била е член на Парламента за Литъл Стансмиър. Мистър Олдбъри е загинал при автомобилна катастрофа четири години след като са се оженили. Единственото им дете починало при нещастен случай скоро след това. Имуществото на мистър Олдбъри е било наследено от неговата съпруга, но не е било толкова голямо, колкото се е очаквало, тъй като работите на фирмата не вървели добре в последните години. Мистър

Олдбъри също така оставил доста значителна сума на мис Катлийн Фен, с която изглежда е поддържал интимни връзки, очевидно без знанието на жена си. Мисис Бъртън-Кокс продължила политическата си кариера. Около три години след това тя осиновила детето, което родила мис Катлийн Фен. Последната настоявала, че детето е син на покойния мистър Олдбъри. Това, според моите разследвания, е трудно да се приеме — продължи мистър Гоби. — Мис Фен е поддържала доста връзки и то обикновено с джентълмени с големи възможности, предразположени към щедрост и великодушие, но в края на краищата хората си имат цена, нали? Страхувам се, че сметката, която ще ви изпратя е твърде солидна.

— Продължавайте — каза му Поаро.

— Мисис Олдбъри, както се е казвала тогава, се съгласила да осинови детето. Скоро след това се омъжила за майор Бъртън-Кокс. Мис Катлийн Фен пожънала, извънредно големи успехи като актриса и поппевица и натрупала едно много голямо състояние. Тогава тя писала на мисис Бъртън-Кокс, че е готова да си вземе обратно осиновеното дете. Мисис Бъртън-Кокс отказала. Както разбирам мисис Бъртън-Кокс живее твърде комфортно, откакто майор Бъртън-Кокс е бил убит в Малая. Той я оставил средно заможна. Една по-сетнешна информация, с която се сдобих, е, че мис Катлийн Фен, която починала съвсем наскоро — преди осемнадесет месеца, мисля — оставила завещание, по силата, на което цялото ѝ богатство, което тогава е възлизло на значителна сума пари, става притежание на нейния извънбрачен син Дезмънд, понастоящем известен като Дезмънд Бъртън-Кокс.

— Много великодушно — възкликна Поаро. — От какво е починала мис Фен?

— Моят информатор твърди, че е била болна от левкемия.

— И момчето е наследило парите на майка си?

— Завещани са му под попечителство — да ги получи, когато навърши двадесет и пет години.

— Така че той ще притежава значително състояние и ще бъде независим. А мисис Бъртън-Кокс?

— Не е успяла много със своите вложения, както се разбра. Притежава достатъчно, за да живее и нищо повече.

— А Дезмънд направил ли е завещание? — попита Поаро.

— Боя се, че това все още не ми е известно — отговори мистър Гоби. — Но съществуват известни начини да го разбера. Ако успея ще ви запозная незабавно с фактите, без да губя никакво време.

Мистър Гоби си взе довиждане като разсеяно се поклони на електрическата камина. Около час и половина по-късно телефонът иззвъня. Еркюл Поаро пишеше върху лист хартия. От време на време той се мръщеше, засукваше мустаците си, зачеркваше нещо, после го пишеше отново, и продължаваше напред. Когато телефонът иззвъня, той вдигна слушалката и се заслуша.

— Благодаря ви — каза той, — това вече е една бързо свършена работа. Да... да, благодарен съм. Понякога наистина не зная как успявате... Да, то изяснява положението. Вече има смисъл нещо, което преди нямаше... Да... Разбирам..., да, слушам ви... Вие сте съвсем уверен, че случаят е такъв? Той знае, че е осиновен... но, никога не му е било казано, коя е истинската му майка... да. Да, разбирам... Много добре. Ще изясните и другата точка, също? Благодаря.

Той остави слушалката и се вдълбочи в ръкописа пред себе си. След половин час телефонът отново иззвъня. Малко досаден Поаро вдигна слушалката.

— Върнах се от Челтнам — каза един глас, който Поаро разпозна без особено затруднение.

— А, *chere madame*, вие се върнахте? Срещнали сте се с мисис Розентал?

— Да, тя е приятна. Много приятна. И бяхте доста прав, знаете ли, тя също е слон.

— Какво имате предвид, *chere madame*?

— Имам предвид, че тя си спомни Моли Рейвънскрофт.

— Спомни си за нейните перуки?

— Да. — Съвсем накратко и в общи линии тя описа това, което фризьорката в пенсия ѝ беше разказала за перуките.

— Да — каза Поаро, — съвпада. Това е всичко, което полицейският инспектор Гароуей ми спомена. Четирите перуки, полицията ги е намерила. Едната с къдрици, друга за официални случаи и две по-обикновени. Общо четири.

— И така аз в действителност ви разказах нещо, което вие вече сте знаел?

— Не, вие ми разказахте нещо повече. Тя ви е споменала, че лейди Рейвънскрофт е поръчала още две перуки, които е добавила към тези, които вече е имала и че това се е случило от три до шест седмици преди трагичното самоубийство. Интересно е, нали?

— Съвсем естествено — потвърди мисис Оливър. — Вие знаете, че жените в частност, са способни да нанесат ужасни вреди на предметите, с които си служат, особено на изкуствените си коси. Ако перуката не може да се оправи и почисти, ако е изгорена или е разсипано нещо върху нея или е била боядисана лошо — е, тогава, разбира се, налага се да поръчате нова перука или изкуствена плитка. Не виждам защо това ви вълнува толкова много.

— Не че ме вълнува особено — отвърна Поаро. — Но поинтересното е друго, което току-що добавихте. Някаква францужойка, нали, е занесла перуките, за да бъдат изработени дубликати по тях?

— Да, една компаньонка на лейди Рейвънскрофт или нещо такова. Самата лейди Рейвънскрофт тогава е била в болница или в частна клиника, здравето ѝ е било влошено и тя не би могла да отиде сама.

— Разбирам.

— И така, заместила я нейната компаньонка францужойка.

— Случайно да ви е известно името на тази жена?

— Не. Мисля, че мисис Розентал, не го спомена. Предполагам, че не го знаеше. Уговорката за поръчката е направила лейди Рейвънскрофт, а францужойката само е занесла перуките, за да се вземе мярка и да се сравнят.

— Е — каза Поаро, — това ми помага да пристъпя към следващата крачка, която съм намислил да направя.

— А вие какво научихте? — попита мисис Оливър. — Открихте ли нещо?

— Вие сте все така скептична — каза Поаро. — Винаги считате, че аз нищо не върша, а само си седя в стола или пък лежа и си почивам.

— Е, аз се надявам, че седите на стола и мисли те — призна мисис Оливър. — Но ще се съглася с вас трябва да излизате по-често, за да свършите някоя и друга работа.

— В близкото бъдеще вероятно ще го сторя, — каза Еркюл Поаро, — и това предполагам, че ще ви хареса. Възможно е дори да

пресека Канала, въпреки че със сигурност няма да е с лодка. Със самолет, ако се наложи.

— О, възкликна мисис Оливър. — Искате ли аз да дойда с вас?

— Не, — отговори Поаро, — мисля, че ще е по добре, ако в този случай бъда сам.

— Вие наистина ли се готвите да заминете?

— О, да, о, да. Ще се разтичам с всички сили и вие ще останете доволна от мен, мадам.

След като приключи разговора Еркюл Поаро избра номера, който беше записал в бележника си. Той се свърза веднага с човека, с когото искаше да говори.

— Драги инспектор Гароуей, Еркюл Поаро ви се обажда. Не ви попречих много, нали? Не сте зает в момента?

— Не, не съм — каза инспектор Гароуей. — Подрязвам розите си, това е всичко.

— Има едно нещо, което искам да ви попитам. Нещо твърде дребно.

— Предполагам е свързано с нашата задача за двойното самоубийство?

— Да, познахте. Споменахте, че в къщата на генерала имало куче, и то често излизало на разходка със семейството?

— Да. Някой ми подхвърли нещо за кучето. Мисля, че беше икономката, или някой от свидетелите. Та тя каза, че в онзи фатален ден, както обикновено, съпрузите Рейвънскрофт са излезли на разходка с кучето.

— А при огледа на тялото на лейди Рейвънскрофт намериха ли се някакви следи от ухапване — оставени не непременно в този точно ден?

— Колко странно, че питате това. Едва ли бих си го спомнил, ако вие не бяхте го споменал. Да, личаха няколко драскотини. Не сериозни. Тогава отново икономката обясни, че кучето неколнократно е нападнало господарката си и я е ухапало, макар и леко. Вижте, Поаро, нямаше бяс, ако това е, което си мислите. Лейди Рейвънскрофт беше застреляна — и двамата бяха убити. Въобще не може да става и дума за септично отравяне или за опасност от тетанус.

— Аз не обвинявам кучето, — оправда се Поаро, — просто попитах нещо, което исках да зная.

— Едно от ухапванията беше съвсем прясно, може би от седмица или две. Не стана дума за необходимите в такъв случай инжекции, раната бе заздравяла доста добре. Какъв беше този цитат? — продължи инспектор Гароуей — „кучето е, което умря“. Не мога да си спомня откъде е, но...

— Както и да е, не кучето е умряло — каза Поаро. — А и не в това беше смисълът на моя въпрос. Бих желал да съм го познавал това куче. Може би е било много умно.

След като благодари на инспектора, Поаро остави слушалката и промърмори: „Интелигентно куче. По-интелигентно може би и от полицаите.“

ГЛАВА СЕДЕМНАДЕСЕТА

ПОАРО ОБЯВЯВА ЗАМИНАВАНЕТО СИ

Мис Ливингстоун въведе госта.

— Мосю Еркюл Поаро.

Веднага щом тя излезе от стаята, Поаро затвори вратата след нея и се настани до своята приятелка, мисис Ариадна Оливър. Той слабо понижи глас и изрече:

— Аз заминавам.

— Вие какво — попита мисис Оливър. Тя винаги оставаше малко озадачена от начина, по който Поаро предаваше информация.

— Аз заминавам. Заминавам. Взимам самолета за Женева.

— Звучи като че ли сте на служба в ООН, ЮНЕСКО, или нещо такова.

— Не. Предприемам само едно частно посещение.

— Имате ли „слон“ в Женева?

Вие го казахте. Може би два „слона“.

— Не съм открила нищо ново — каза мисис Оливър. — Всъщност не зная и към кого да се обърна, за да откроя нещо повече.

— Мисля, че вие или някой друг споменахте, че вашата кръщелница Силия Рейвънскрофт има по-малък брат...

— Да. Казва се, мисля, Едуард. Почти не съм го виждала. Веднъж или два пъти, спомням си, съм го вземала от училище. Но това беше преди години.

— Къде е той сега?

— Мисля, че е в някакъв университет в Канада. Или следва инженерство там. Искате ли да го навестите и да го разпитате?

— Не, не в момента, за сега бих желал само да зная къде е той. Но зная, че е отсъствувал от дома по време на самоубийството.

— Надявам се, не ви минава дори през ум, че той го е извършил? Искам да кажа, че е убил и баща си и майка си. Зная, че момчетата, понякога го правят.

Те са много странни, когато са в онази, смешната възраст.

— Той наистина не е бил в къщата, — каза Поаро — това ми е известно от полицейските доклади.

— Надушихте ли нещо друго интересно? Изглеждате доста развълнуван?

— В известен смисъл съм развълнуван. Открих някои неща, които могат да хвърлят светлина върху известните ни вече факти.

— И за какво става дума?

— Сега ми изглежда понятно защо мисис Бъртън-Кокс ви е помолила да се доберете до информация около самоубийството на семейство Рейвънскрофт.

— Искате да кажете, че не си е пъхала носа просто ей така, от любопитство?

— Не е просто любопитство. Бях убеден, че зад това се крие някакъв мотив. И го потърсих... парите.

— Пари? Какво общо имат парите с това? Тя е доста добре осигурена, нали?

— Да, тя има достатъчно, за да живее добре. Но изглежда, че нейният осиновен син — с него тя очевидно се отнася като с роден, не знае нищо за истинското си семейство. Предполагам, че когато е станал пълнолетен, той е направил завещание, вероятно подтикван от своята осиновителка. Допускам просто да му е било намекнато от нейни приятели, или от някой адвокат, с когото тя се е консултирала. Така или иначе, когато е навършил пълнолетие, му е било внушено, че е редно да припише всичко на нея, на своята втора майка. Може да се предположи, по това време той не е имал никой друг, на когото да остави завещанието си.

— Не намирам връзка между това и желанието и да събера факти за самоубийството на семейството.

— Не разбирате ли? Тя просто е искала да попречи на женитбата на сина си. Ако младият Дезмънд си има приятелка и ѝ предложи да се оженят в близкото бъдеще — така правят доста млади хора в наше време — те едва ли ще му мислят много. В този случай пък, мисис Бъртън-Кокс няма да наследи парите на сина си, тъй като женитбата ще направи невалидно всяко предишно завещание. Вероятно е, ако той наистина се ожени за любимото момиче да направи и ново завещание, да остави всичко на него, а не на втората си майка.

— И вие намекувате, че мисис Бъртън-Кокс е желала да попречи на евентуалния им брак?

— Тя е искала да намери нещо, което да отдалечи Дезмънд от момичето. Тя се е надявала, а вероятно е и вярвала, че майката на Силия наистина е убила съпруга си, а след това се е застреляла. Такъв факт би могъл да разубеди всеки. Дори ако бащата на Силия е убил майка ѝ, това е доста обезсърчително и би могло твърде лесно да повлияе на момче в тази възраст.

— Искате да кажете, че ако бащата или майката на Силия се окажат убийци, то и момичето би могло да има вродено предразположение към убийство?

— Не чак толкова грубо, но вие напипахте основната идея.

— Но Дезмънд не е богат, нали? Едно осиновено дете!

— Дезмънд не е знаел името на истинската си майка, нито коя е била тя. По всичко изглежда, че е била известна актриса и певица и е успяла да натрупа доста пари, преди да се разболее и да умре. По едно време тя е пожелала да си върне, детето, но тъй като мисис Бъртън-Кокс категорично е отказала, предполагам, че е мислила непрекъснато за момчето и е решила да му остави поне парите си. Той ще наследи тези пари, когато стане на двадесет и пет години, но дотогава те ще се държат в попечителство. Ето защо мисис Бъртън-Кокс, разбира се, не иска Дезмънд да се ожени. Ако все пак го направи, за предпочитане е да вземе някоя, която мисис Бъртън-Кокс наистина одобрява, или над която може да оказва влияние.

— Да, изглежда ми твърде логично. Тя, обаче, е лоша жена, нали?

— Да — съгласи се Поаро. — Не я намирам за особено приятна.

— Ето защо тя отказваше да се срещнете с нея и да навлезете в нещата, бояла се е, че ще откриете това, към което се е домогвала?

— Вероятно — каза Поаро.

— Има ли нещо друго, което сте научил?

— Да, само преди няколко часа научих, инспектор Гароуей случайно ми се обади по повод на нещо незначително и аз го попитах, а той бе любезен да ми отговори, че икономката е била доста възрастна и наистина била зле със зрението.

— Това вмести ли се в предположенията ви?

— Би могло — Поаро погледна часовника си. — Мисля, че е време да вървя.

— Тръгвате към летището, за да хванете самолета?

— Не, моят самолет излита чак утре сутрин, но има едно място, което още днес желая да видя със собствените си очи. Навън ме чака кола, тя ще ме отведе дотам.

— Какво точно искате да видите? — попита мисис Оливър с известно любопитство.

— Не толкова да видя, колкото да го почувствам. Да, ето точната дума — да го почувствам. Но и да се опитам да разбера това, което ще почувствам.

ГЛАВА ОСЕМНАДЕСЕТА ИНТЕРМЕДИЯ

Еркюл Поаро влезе през вратата на църковния двор и тръгна нагоре по пътеката. Не след дълго той се спря пред стена, обрасла с мъх и погледна надолу към един гроб. Постоя там няколко минути, взрян първо в гроба, а след това в пейзажа наоколо — дюнците и морето зад тях. След това очите му отново се върнаха на гроба, върху който наскоро бяха положени цветя — малък букет от различни полски цветя, букет, който може да остави дете. Но Поаро не мислеше, че ги би оставило някое дете. Той прочете релефния надпис на гроба.

В памет на
ДОРОТЕЯ ДЖАРОУ, поч. на 15 септември 1960.
а също и на
МАРГАРЕТ РЕЙВЪНСКРОФТ, поч. на 3 октомври
1960 сестра на Доротея!
а също и на
АЛИСТЪР РЕЙВЪНСКРОФТ, поч. на 3 октомври
1960.
И „Смъртта не ги раздели“.

*Прости ни нашите грехове,
тъй както ние прощаваме на тези,
които са съгрешили срещу нас.*

*Господи, имай милост над нас,
Исусе Христе, имай милост над нас,
Господи, имай милост над нас.*

Поаро остана там още минута-две, после замислено поклати глава. След това напусна църковния двор и пое по пътеката, която водеше до една канара, сетне продължаваше по ръба ѝ. Той спря и погледни му се зарея навътре в морето.

— Вече съм сигурен, че зная какво се е случило, защо — промълви Поаро. — Разбирам страданието и трагизма. Човек трябва да извърви толкова дълъг път назад. „В моя край е моето начало“, защо да не го кажа по-различно? „В моето начало беше трагичният ми край“. Момичето от Швейцария трябва да знае всичко — но дали ще го сподели с мен? Дезмънд вярва, че тя ще го направи, заради тях двамата — заради любовта им. Силия и Дезмънд не могат да приемат живота си, ако не узнаят, истината!

ГЛАВА ДЕВЕТНАДЕСЕТА МАДИ И ЗЕЛИ

— Мадмоазел Русел? — Поаро се поклони.

Мадмоазел Русел протегна ръка. „Около 50-годишна“, помисли си Поаро. „Доста властна на вид. Постигнала своето. Интелигентна. Умна. Доволна от живота, който е живяла.“

— Вашето име ми е познато. Вие имате приятели, и в тази страна, и във Франция. Не зная какво точно мога да направя за вас. О, помня, обяснявате нещичко в писмото, което ми изпратихте. Става дума за случилото се в миналото, нали? Мъчителни събития, които ви интересуват, не точно те самите, а ключа към тях. Но, моля, седнете. Да, този стол е доста удобен, надявам се. Вземете си петифури, гарафата е на масата.

Тя беше спокойна, гостоприемна и не проявяваше излишна настойчивост.

— Преди време вие сте била гувернантка — започна Поаро, — в семейство Престън-Грей. Може би сега едва ли си ги спомняте.

— Но, да. Човек трудно забравя някои неща, които са се случили на младини. В семейството, където отидох, имаше едно момиченце и момченце — около четири-пет години по-малко. Бяха приятни деца. Баща им стана генерал в армията.

— Съпругата на генерала имаше сестра?

— А, да. Спомням си. Тя не беше там, когато пристигнах първия път. Мисля, че беше болнава. Здравето ѝ не беше наред. Лекувах я някъде.

— Спомняте ли си малкото име на съпругата на генерала?

— Маргарет, мисля, че беше. За името на сестра ѝ не съм сигурна.

— Доротея.

— А, да. Име, което не се среща често. Но те се обръщаха една към друга с по-кратички имена. Моли и Доли. Бяха идентични близначки, нали разбирате, със забележителна прилика. И двете бяха много красиви, млади жени.

— И се обичаха?

— Да, бяха си предани. Но ние, като че ли малко се пообъркахме. Престън-Грей не беше фамилията на децата, които трябваше да обучавам. Доротей Престън-Грей се омъжи за един майор — не мога да си спомня името му сега. Ароу? Не, Джароу. А Маргарет по мъж се казваше...

— Рейвънскрофт, — помогна й Поаро.

— Точно така. Любопитно е, как човек трудно запомня имена. Семейство Престън-Грей са едно поколение по-стари. Маргарет Престън-Грей е била в пансион в тази част на света и когато след женитбата си се обърнала с писмо към мадам Беноа, а тя ръководеше този пансион, дали познава някоя надеждно момиче, което би постъпило при нея като възпитателка на децата ѝ, аз бях препоръчана. Ето така попаднах в тяхното семейство. Споменах и другата сестра, защото тя гостуваше от време на време у тях. Децата бяха две — едно момиченце, което тогава мисля, беше на шест или седем години. Името ѝ беше взето от Шекспир. Спомням си — Розалинда или Силия?

— Силия — уточни Поаро.

— А момченцето беше само на три или четири години. Казваше се Едуард. Палаво, но обичливо дете. Бях щастлива с тях.

— И те са били щастливи с вас, както разбирам. Обичали са да играят с вас, а и вие сте била особено мила.

— *Moi, j'aime les enfants*^[1] — каза мадмоазел Русел.

— Мисля, че са ви наричали Мади.

Тя се засмя.

— Обичам това име. То ми припомня миналото.

— Познавахте ли някакво момче на име Дезмънд Бъртън — Кокс?

— А, да. Живееше в една съседна или почти съседна къща. Ние имахме няколко съседни деца много често идваха да играят заедно. Той се казваше Дезмънд. Да, спомням си.

— Вие сте прекарвали там доста време, мадмоазел?

— Не. Останах там само три или най-много четири години. След това ме повикаха обратно тук. Майка ми беше тежко болна. Трябваше да се върна и да се грижа за нея, въпреки че знаех, че това няма да продължи дълго. Така и стана. Майка ми почина година, или най-много година и половина, след като се завърнах. След това основах

малък пансион тук, приемахме доста по-големи момичета, които желаеха да учат езици и други неща. Не съм посещавала Англия повече, въпреки че в продължение на една-две години поддържах връзки със страната. Двете деца ми изпращаха картички за Коледа.

— Правеха ли генерал Рейвънскрофт и съпругата му впечатление на щастлива брачна двойка?

— Много щастлива. Обичаха децата си.

— Изглеждаха сякаш са родени един за друг?

— Да, имаха всички необходими качества за хармоничен и успешен брак.

— Споменахте, че лейди Рейвънскрофт е била предана на своята сестра близначка. Тя отвърщаше ли ѝ със същите чувства?

— Нямах голяма възможност да преценя. Откровено казано, убедена съм, че Доли, както я наричаха, — беше определено душевно болна. Един-два пъти реагира по много особен начин. Беше завистлива жена, а по едно време си беше самовнушила, че е сгодена или ще бъде сгодена за генерал Рейвънскрофт. Доколкото можах да разбера, той отначало се е влюбил именно в нея, но по-късно е насочил чувствата си към сестра ѝ, което е голям късмет, тъй като Моли Рейвънскрофт беше уравновесена, и много мила жена. Що се отнася до Доли — мисля си, че тя понякога обожаваше сестра си, друг път я ненавиждаше. Беше ужасно ревнива и считаше, че на децата се посвещава твърде много обич. Впрочем има един човек, който може да ви разкаже за това по-добре от мен. Мадмоазел Моура. Понастоящем тя живее в Лозана. А при семейство Рейвънскрофт попадна около година и половина, две, след като аз трябваше да ги напусна. Тя прекара при тях няколко години. По-късно, след като Силия замина да учи в чужбина, мадмоазел Моура отново се върна при семейство Рейвънскрофт като компаньонка на госпожата.

— Аз ще се срещна с нея. Имам адреса ѝ — каза Поаро.

— Тя знае много повече от мен, а и е очарователен човек, на когото можеш да разчиташ. Това, което им се случи по-късно, беше една ужасна трагедия. Навярно по-добре от всеки друг тя знае причината за нея. Удивително е дискретна. Никога не ми е споделяла нищо. Дали ще се съгласи да разкаже на вас — не съм сигурна. Все пак опитайте.

Поаро остана за миг загледан в мадроазел Моура. Беше впечатлен от мадроазел Русел, но и жената, която стоеше срещу него и се готвеше да го приеме му направи не по-малко впечатление. Тя не беше така едра, беше поне с десет години по-млада и впечатляваше с нещо друго. Беше изпълнена с живот, все още изглеждаше привлекателна, очите ѝ внимателно го наблюдаваха и правеха своя собствена преценка, бяха готови да те приемат радушно, ако идваш като приятел. Това е необикновена личност, помисли си Поаро.

— Аз съм Еркюл Поаро, мадроазел.

— Зная. Очаквах ви днес или утре.

— Вие сте получили моето писмо?

— Не, то без съмнение още е в пощата. Нашите пощи са малко несигурни. Просто получих писмо от друг.

— От Силия Рейвънскрофт?

— Не. Писмото беше написано от някой близък на Силия. Момче или млад мъж, няма значение как ще го наречем, на име Дезмънд Бъртън-Кокс. Той ме подготви за вашето идване.

— А, да, разбирам. Той е умен и не губи време. Настояваше бързо да дойда и да се срещна с вас.

— Така си и помислих. Възникнала е някаква неприятност, доколкото разбирам. Проблем, който той и Силия трябва да разрешат. Те вярват, че само вие можете да им помогнете?

— Да, а с мен споделиха, че единствено вие можете да ми помогнете.

— Навярно се обичат и искат да се оженят?

— Да, но се появили известни пречки на пътя им.

— Поставила ги е майката на Дезмънд, както разбирам. Всъщност точно това той ми внушава в писмото си.

— Има обстоятелства, в миналото на Силия, които са настроили майката на Дезмънд срещу ранната му женитба с това момиче.

— Аха. Заради онази трагедия, която се разигра в нейния дом?

— Да, права сте. Силия има кръстница, която майката на Дезмънд е помолила да разбере от Силия точните обстоятелства, при които е станало невероятното, самоубийство.

— Не виждам никакъв смисъл в тези нейни действия — каза мадроазел Моура.

Тя махна с ръка.

— Седнете. Моля, седнете. Предполагам разговорът, ни ще бъде дълъг. Силия не би могла да разкаже нищо определено на своята кръстница — тя беше мисис Ариадна Оливър, писателката, ако не се лъжа? Няма как Силия да ѝ съобщи информация, която тя самата не знае.

— Тя е отсъствувала по време на трагедията и никой не ѝ е разказал подробности за случилото се, така ли?

— Да, решихме, че не е препоръчително да я обременяваме.

— Аха. А вие самата одобрявате ли подобно решение?

— Не съм сигурна, много е трудно. Аз не успях да разреша този проблем за себе си през годините, които минаха от тогава, а те не са малко. Доколкото ми е известно, Силия не е била обезпокоявана, що се отнася до причините за събитието. Тя го прие по същия начин, по който би го възприела, ако родителите ѝ бяха загинали при самолетна или автомобилна катастрофа. Нещо, което естествено е довело до смъртта им. Прекара дълги години в пансион в чужбина.

— Всъщност този пансион е бил ръководен от вас, мадамозел Моура?

— Това е съвсем вярно. Оттеглих се наскоро. Една моя колежка пое ръководството сега. Но Силия беше изпратена при мен с молба да ѝ намеря добро място, за да продължи образованието си, подобно на други момичета, които идват в Швейцария със същата цел. Можех да ѝ препоръчам няколко добри пансиона, но реших да я взема при себе си.

— И Силия не ви попита нищо, не поиска от вас никаква информация?

— Не. Това, видите ли, беше преди да стане трагедията в дома ѝ.

— Не успях да се ориентирам съвсем добре.

— Силия пристигна тук няколко седмици преди драматичната случка. По това време самата аз не бях тук. Все още живеех при генерала и лейди Рейвънскрофт. Грижех се за лейди Рейвънскрофт в качеството си на нейна компаньонка, а Силия все още беше в един интернат. Но изведнъж уредиха Силия да замине в Швейцария, за да довърши образованието си.

— Лейди Рейвънскрофт не беше добре със здравето, нали?

— Нищо сериозно. Нищо така сериозно, както тя се страхуваше по едно време. Но ужасно страдаше — от нервното напрежение, шока и общото безпокойство.

— Значи вие останяхте с нея?

— Една от моите сестри, която живееше в Лозана, прие Силия и я настана в пансион, който беше само за 15–16 момичета. Там тя трябваше да започне учението си и да дочака моето завръщане. Аз се завърнах три-четири седмици по-късно.

— Но вие сте били в Оувърклиф, когато нещастиято се е случило?

— Бях в Оувърклиф. Генералът и лейди Рейвънскрофт излязоха на обичайната си разходка и не се върнаха. Бяха намерени мъртви — застреляни. Пистолетът лежеше до тях. Беше притежание на генерал Рейвънскрофт, а той го държеше в едно чекмедже в кабинета си. Бяха намерени отпечатъци и на двамата по оръжието. Нищо не сочеше определено кой го е държал последен. На него личаха леко размазани отпечатъците на двама души. Очевидното заключение беше — двойно самоубийство.

— И вие не намерихте причина да се усъмните в това?

— Полицията не откри никаква причина, за да се усъмни.

— Аха — замислено въздъхна Поаро.

— Моля? — каза госпожица Моура.

Нищо. Нищо. Просто размишлявам.

Поаро я погледна — кестенява коса, едва прошарена, твърдо стиснати устни, сиви очи, лице, което не издаваше никакви чувства. Тя се владееше напълно.

— И така, вие не можете да ми кажете нищо повече?

— Боя се, че не. Беше толкова отдавна.

— Все пак си спомняте това време достатъчно добре.

— Да. Човек не може напълно да забрави една толкова тъжна история.

— И вие приехте, че на Силия не бива да се разказва нищо повече за това, което е довело до нея?

— Нали току-що ви казах, че не разполагах с никаква допълнителна информация?

— Била сте там, живяла сте в Оувърклиф известно време преди трагедията, нали? Четири или пет седмици, може би шест.

— Всъщност повече. Въпреки че бях гувернантка на Силия, аз се върнах отново, след като тя замина за пансиона, за да помагам на лейди Рейвънскрофт.

— Сестрата на лейди Рейвънскрофт живееше там приблизително по същото време, нали?

— Да. Известно време прекара в болница, където бе подложена на специално лечение. Когато състоянието ѝ се подобри значително, управата реши — става дума за медицинската управа — че за нея е по-добре, ако води нормален живот при своите роднини в домашна среда. И тъй като Силия беше заминала в училището, моментът бе съвсем подходящ лейди Рейвънскрофт да покани сестра си, за да поживее при нея.

— А обичаха ли се двете сестри?

— Трудно е да се каже — госпожица Моура смръщи вежди. Думите на Поаро изглеждат изостриха нейния интерес. — Аз самата съм се питала, разбирате ли? Чудех се по онова време, та и досега. Те бяха идентични близначки, нали знаете. Между тях имаше връзка на взаимна зависимост и любов. В много отношения те си приличаха. Но имаше и нещо, по което се различаваха.

— Какво искате да кажете? Ще се радвам да разбера какво точно имате предвид.

— О, това няма нищо общо с трагедията. Нищичко. Но забелязах определен физически или умствен недостатък — както искате го наречете. Някои хора в днешно време поддържат теорията, че съществува физическа първопричина за всяко душевно разстройство. В медицинските среди се поддържа тезата, че идентичните близначи се раждат със силна връзка помежду си, огромна прилика в характерите, независимо от това че могат да израснат в различна среда, да бъдат възпитавани различно, в живота им се случват едни и същи неща по едно и също време. Проявяват еднакви склонности. Някои от феномените, цитирани в медицината, изглеждат доста необикновени. Две сестри например — едната живее във Франция, а другата в Англия, притежавали куче от една и съща порода, което си избрали почти по едно и също време. Те се омъжили за мъже, които също си приличат. По всяка вероятност и децата, които са родили, са с около месец разлика. Изглежда така, сякаш следват някакъв общ модел, където и да се намират и независимо една от друга. Но съществуват примери и за противоположно поведение — идентичните близначи изпитват взаимно отвращение, почти омраза, нещо, което кара едната сестра да се отдръпне, или пък единият брат да се отрече от другия. На

преден план излиза стремежът да избягнат еднаквостта, приликата, знанията за нещата, които са общи. А това може да доведе до много странни резултати.

— Зная — обади се Поаро. — Чувал съм за това. Дори съм го виждал един-два пъти. Любовта може много лесно да се превърне в омраза. По-лесно е да намразиш този, когото си обичал, отколкото да останеш безразличен.

— А, значи сте запознат с проблема — каза мадмоазел Моура.

— Да, сблъсквал съм се с него, неведнъж. А сестрата на лейди Рейвънскрофт много ли приличаше на нея?

— Мисля, че невероятно си приличаха на външен вид. Обаче, ако мога така да се изразя, изражението на лицето ѝ беше съвсем различно. Беше в постоянно напрегнато състояние и изпитваше силна антипатия към децата. Не зная защо. Предполагам, че е преживяла несполучлива бременност като млада или е жадувала за дете и никога не го е имала — кой знае? Но ненавиждаше децата. Просто не ги понасяше.

— Това е довело до един или по-точно до два сериозни инцидента, нали? — попита Поаро.

— Някой ви е разказал?

— Подочух някои неща от хора, които са познавали лично и двете сестри, когато са били в Малая. Лейди Рейвънскрофт е била там със съпруга си, а сестра ѝ Доли ѝ е гостувала. Станало е нещастие с едно дете там, предположили са, че Доли може да е частично отговорна за това. Не е било доказано нищо определено, но разбрах, че съпругът на Моли е отвел балдъзата си в Англия и тя отново е постъпила в клиника за душевно болни.

— Да, мисля, че информацията ви е обстойна и пълна. Аз, разбира се, не съм свидетелка на тези събития.

— Не, но има неща, които вие трябва да знаете, защото сте присъствали на тях.

— Ако е така, не виждам причина, за да си ги припомня сега. Не е ли по-добре да оставим миналото така, както е било възприето?

— Има и други неща, които вероятно са се случили в Оувърклиф през този ден. Възможно е да е било двойно самоубийство, да е било убийство, или нещо трето. На вас са ви преразказали събитията, но от едно кратко изречение, което току-що произнесохте, аз мисля, че и вие самата имате мнение по въпроса, тъй като съществуват допълнителни

факти, които са ви известни, защото сте била там. Вие знаете какво е станало в този ден. А мисля, че ви е известно и това, което е започнало да се случва, нека кажем така — няколко седмици преди фаталния ден. Времето, когато Силия е заминала за Швейцария, а вие все още сте били в Оувърклиф. Ще ви задам един въпрос. Бих желал да узная вашия отговор. Той не е насочен към някаква директна информация, а по-скоро касае личното ви мнение. Какви бяха чувствата на генерал Рейвънскрофт към двете сестри, към близначките?

— Разбирам какво искате да кажете.

Неочаквано нейното поведение се промени. Тя се поотпусна, не беше вече нащрек; напротив, наведе се напред и заговори на Поаро така, сякаш определено намираще някаква утеха в думите си.

— И двете са били красавици като девойки — каза тя. Чух го от доста хора. Генералът се влюбил в Доли, душевноболната сестра. Въпреки своето заболяване, тя беше изключително привлекателна — сексуално имам предвид. Той я е обичал много нежно, а после изведнъж открил у нея някаква характерна черта, нещо, което вероятно го е обезпокоило и отблъснало. Навярно е усетил първите симптоми на умопомрачение в нея, опасностите, които са били свързани с това. Чувствата му се прехвърлили върху сестра й. Той се влюбил в другата сестра и се оженил за нея.

— Искате да кажете, че е обичал и двете. Не по едно и също време, но и в двата случая става въпрос за истинска любов.

— О, да, той беше предан на Моли, разчиташе на нея, а и тя на него. Той беше изключително симпатичен човек.

— Простете ми — намеси се Поаро — подозирам, че вие също сте била влюбена в него.

— Как се осмелявате?

— Смея да го твърдя. Не намеквам, че сте му била любовница, нищо подобно. Казвам само, че вие сте го обичали.

— Да, — призна Зели Моура — обичах го, в известен смисъл все още съм запазила чувствата си. Няма от какво да се срамувам. Той ми имаше доверие и разчиташе на мен, но... нищо повече. Човек може да обича някого, да му служи и да е щастлив. Аз не исках нищо повече от това — доверие, съчувствие, вяра в мен...

— Тогава вие — каза Поаро — сте направили всичко, което е било по възможностите ви, за да му помогнете в ужасната криза на

неговия живот. Има неща, които ще ви доверя, факти, които съм разбрал от разнообразната информация, достигнала до мен, но за тях не зная подробности. Преди да се срещна с вас, изслушах други хора, които са познавали не само лейди Рейвънскрофт, не само Моли, но и Доли. Зная нещичко за Доли, за трагичния ѝ живот, скръбта, нещастieto, но също и омразата ѝ, линията на злото, любовта към разрушение, които могат да се предават по традиция в семейството. Ако тя е обичала мъжа, за когото е била сгодена, по-късно, когато той се е оженил за сестра ѝ, тя очевидно е изпитвала омраза към сестра си. Възможно е никога напълно да не ѝ е простила. Ами Моли Рейвънскрофт? Дали пък тя е харесвала сестра си? Може би също я е мразила?

— О, не — възкликна Зели Моура. — Лейди Рейвънскрофт обичаше сестра си. Обичаше я удивително силно и я защитаваше. Това мога да го кажа със сигурност. Тя молеше сестра си да живее с нея. Искаше да я спаси от нещастие, от опасностите, защото сестра ѝ често изпадаше в пристъпи на буйна ярост. Понякога се и страхуваше от нея. Е, вие знаете достатъчно. Вече сам споменахте, че Доли изпитваше някаква странна неприязън към децата.

— Искате да кажете, че е изпитвала неприязън към Силия?

— Не, не, към Силия, а към брат ѝ — Едуард. На два пъти беше заплашен от нещастие. Единият, докато играел с някаква количка, а другият — при изблик на силно раздразнение. Зная, че Моли се зарадва, когато Едуард се върна обратно в училище. Беше много малък, много по-малък от Силия. Той беше само на осем или девет години, в подготвителен клас. Беше уязвим и Моли се страхуваше за него.

— Да — каза Поаро. — Разбирам. Сега, ако ми разрешите, ще кажа нещо и за перуките. За носенето на перуки. Четири перуки. Малко множко са за една жена да ги притежава наведнъж. Известно ми е какви са били и как са изглеждали. Известно ми е, че една странна французойка е посетила магазина в Лондон и ги е поръчала. Намесено е и куче — кучето, което е излязло на разходка с генерал Рейвънскрофт и неговата съпруга в деня на трагедията. По-рано, малко преди това, то е ухапало господарката си Моли Рейвънскрофт.

— Кучетата са такива — каза Зели Моура. — Никога не можеш да им се довериш напълно. Да, зная го.

— Сега ще ви разкажа какво мисля, че се е случило в онзи прокобен ден и какви събития са станали преди това. Малко преди това.

— А ако не желая да ви изслушам?

— Ще ме изслушате. Ваше право е да решите, че греша. Да, можете да го направите, но не мисля, че ще го сторите. Заявявам ви, и от цялото си сърце го вярвам, че ми е нужна само истината. Това не е просто игра на въображението, нито пък произволни догадки. Едно чудесно момиче и нейният приятел, се харесват, но се страхуват от бъдещето, поради нещо, което се е случило в миналото, поради някаква предполагаема генетична обремененост предадена от бащата или от майката на това момиче. Мисля си за Силия. Одухотворена, непокорна, с нея трудно можеш да се справиш, но умна и добронамерена, способна да намери щастието, способна на решителност, ала нуждаеща се — както и всички нормални хора — от истината. Тя може да застане лице в лице с нея без страх. Способна е да я посрещне и приеме смело, защото трябва да имаш куража да застанеш срещу истината, ако искаш животът ти да е достоен. А и нейният приятел, когото тя обича, също желае това — заради нея. Ще ме изслушате ли?

— Да съгласи се Зели Моура. — Усещам, че вие сте навлезли твърде дълбоко в нещата и знаете повече, отколкото бих могла да си представя. Говорете, аз ще ви слушам.

[1] Аз обичам децата (фр.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА ДВАДЕСЕТА РАЗВРЪЗКА

Еркюл Поаро беше застанал на морския бряг и гледаше надолу към скалите и пенестите вълни, които се разбиваха в тях. На мястото, на което стоеше, бяха намерени мъртви двама съпрузи. Пак тук, три седмици по-рано, една жена се бе разхождала в съня си и падайки в бездната, бе намерила смъртта си. Защо се бяха случили тези нещастия, беше попитал инспектор Гароуей. Защо? Какви неясни събития бяха довели до тях? Първо — нещастен случай, а три седмици по-късно — двойно самоубийство. Стари грехове, които бяха оставили дълги сенки? Едно начало, което, години по-късно, бе довело до трагичен край?

Днес тук щяха да се срещнат няколко души. Момче и момиче, които търсеха истината, и други двама, които знаеха истината. Еркюл Поаро се обърна и пое обратно по тясната пътечка, която водеше към къщата, наричана някога Оувърклиф.

Не беше много далеч. Той видя няколко коли, паркирани до стената и очертанаята на къщата върху фона на небето. По всичко личеше, че къщата е празна и се нуждае от пребоядисване. На вратата висеше дъска, поставена от посредника по недвижими имоти, на която беше написано, че тази „привлекателна собственост“ се продава. Върху табелата на входа думата Оувърклиф беше задраскана с една черта и името Даун Хаус я беше заменило. Той се запъти, за да посрещне двамата, които вървяха срещу него. Единият беше Дезмънд Бъртън-Кокс, а другият — Силия Рейвънскрофт.

— Взех решение от посредника по недвижими имоти — каза Дезмънд, — в него пише, че можем да я разгледаме или както там го казват. У мене е и ключът — в случай че искаме да влезем вътре. Собствениците ѝ са се сменили два пъти през последните пет години. Сега едва ли е останало нещо за гледане, нали?

— Не бих се учудила — каза Силия. — В края на краищата, тя вече е минала през ръцете на различни хора. Първо я е купило някакво семейство Арчър, а след това е преминала във владение у Фалоуфийлд.

Според тях къщата е твърде усамотена. И сега отново я продават. Може би е обитаваща от духове?

— Наистина ли вярваш в това? — попита Дезмънд.

— Е, в действителност не мисля така — каза Силия — но би могло и да е истина. Искам да кажа, нещата, които са се случили, самото място... и всичко останало...

— Не съм съгласен — обади се Поаро. — Тук действително са властвували печал и смърт, но тук е царувала и любов.

По пътя се зададе самотно такси.

— Очаквам това да е мисис Оливър — каза Силия. — Тя каза, че ще дойде с влак и ще вземе такси от гарата.

От таксито слязоха две жени. Едната беше мисис Оливър, а другата изглеждаше висока и елегантно облечена. Поаро бе известен за пристигането ѝ и не се изненада. Той по-скоро наблюдаваше Силия и следеше нейните реакции.

— О, — Силия пристъпи напред. После се затича към жената, а лицето ѝ просветна. — Зели, — възкликна тя, — ти ли си, Зели? Наистина си ти! О, така се радвам. Не очаквах да те срещна.

— Масю Поаро ме помоли да дойда.

— Разбирам — каза Силия. — Да, да, предполагам, че разбирам. Но аз — аз... — тя се спря, извърна глава и погледна хубавото момче до себе си. — Дезмънд, ти ли — ти ли беше?

— Да. Аз писах на мис Моура, на Зели, ако мога още да я наричам така.

— Вие винаги можете да ме наричате така. И двамата — каза Зели. — Не съм уверена, че трябваше да дойда тук. Не съм убедена, че постъпвам разумно като се съгласих. Все още не съм сигурна, но се надявам да е така.

— Аз обаче искам да узная — каза Силия. — Ние двамата искаме да узнаем. Дезмънд предположи, че ти ще можеш да ни помогнеш.

— Мосю Поаро се срещна с мен. Той ме убеди да приема.

Силия хвана мисис Оливър под ръка.

— Надявах се и вие да присъствувате, защото именно вие задвижихте нещата. Вие намерихте мосю Поаро, а и сама разкрихте някои от тях, нали?

— Хората ми разказаха разни подробности — каза мисис Оливър. — Хора, които реших, че навярно ще си ги спомнят. Някои от

тях наистина помнеха. Някои ги помнеха правилно, а други грешаха. Ето кое ни пообърка. Но мосю Поаро твърди, че това всъщност не е от значение.

— Наистина, не е от значение — намеси се Поаро. — Еднакво важно е да се знаят както слуховете, така и онова, което е потвърдена истина. От всеки човек можеш да научиш полезни факти, дори те да не са съвсем точни или да не се обясняват по начина, по който ти самият мислиш. С това, което научихте от мен, мадам, и от хората, които нарекохте „слонове“... — той се позасмя.

— „Слонове“? — възкликна мис Зели.

— Мисис Оливър ги определи така — каза Поаро.

— Слоновете помнят — поясни мисис Оливър, — това беше първоначалната ми идея, от която тръгнах. И хората също както слоновете, могат да помнят събития, случили се преди много време. Не всички, разбира се, но повечето обикновено помнят нещо. Оказа се, че има доста такива хора. Аз споделих всичко, което научих от тях, с мосю Поаро, и той изготви... о, ако той беше лекар, бих го нарекла диагноза.

— Съставих списък — каза Поаро — списък на нещата, които изглеждаха указател към истината. Истината за всичко, което се бе случило преди толкова години. Ще ви прочета отделните точки, за да разбере дали вие, които сте били засегнати от миналите събития, смятате, че те имат някакво значение. Може да не оцените тяхната важност, а може и да я разберете правилно.

— Копнея да науча — намеси се Силия. — Самоубийство ли е било или убийство? Дали някой, — очевидно външен човек, е убил майка ми и баща ми, дали ги е застрелял по причина, която не ни е известна или е имал ясен мотив. Колебанието ме измъчва. Трудно е, но...

— Ще останем навън — каза Поаро. — Все още няма да влизаме в къщата. Други хора са живели в нея и са й придали съвсем различна атмосфера. Навярно влезем само, ако пожелаем и то, когато завършим нашето импровизирано разследване тук.

— Това развързката ли ще е? — попита Дезмънд.

— Да, развързката на всичко, което се е случило.

Поаро ги прикани към няколкото железни стола, останали в сянката на голяма магнолия, в близост до къщата. Извади от чантата си

лист хартия с нещо написано върху него. Обърна се към Силия:

— Пред вас случилото се е поставило ясна, категорична алтернатива — самоубийство или убийство?

— Все едното от двете трябва да е вярно — отвърна Силия.

— Аз обаче твърдя, че и двете са верни. По мое мнение, става въпрос не само за убийство или самоубийство, но и за нещо повече, което ще нарека екзекуция и дори човешка трагедия. Трагедията на двама души, които са се обичали и са се принесли в жертва на своята обич. Трагичната любов не бива да се свързва единствено с Ромео и Жулиета, не е задължително само младите да страдат от любов и да са готови да умрат за нея. Но има и нещо повече.

— Нищо не разбирам — каза Силия.

— Не още?

— Дали ще проумея? — попита тя.

— Мисля, че да — отговори Поаро. — Ще ви разкажа това, което по мое мнение се е случило и как достигнах до него. Първото, което ме порази, бяха онези неща, които не бяха обяснени в свидетелските показания, събрани и прегледани от полицията. Някои от тях изглеждаха съвсем обикновени, бихте си помислили, че въобще не са показания. Сред вещите, притежавани от покойната Маргарет Рейвънскрофт, имаше четири перуки.

Той наблегна:

— Четири перуки. — После погледна Зели.

— Тя носеше перука само от време навреме, — каза Зели — само, когато пътуваше или когато искаше бързо да се сложи в ред. Понякога употребяваше една, която беше подходяща за вечерния й воаяж.

— Да — каза Поаро, — точно по онова време модата беше такава. Хората със сигурност носеха, една, две перуки, когато пътуваха в чужбина. Но тя имаше четири. Четири перуки на мене ми се видяха доста много.

Зачудих се защо са й били нужни точно четири. Според полицията, към която се обърнах, тя не бе имала склонност към оплешивяване, косата й е била обикновена като за жена на нейната възраст, при това в добро състояние. Както и да е, аз продължих да се питам. Една от перуките е имала сив кичур, научих го по-късно.

Нейната фризьорка ми го каза. Другата е била на малки къдрици. В деня, когато е умряла, тя е била с последната.

— Има ли някакво значение — попита Силия. — Могла е да носи, която и да е от тях?

— Права сте. Икономката обаче е потвърдила пред полицията, че тя е носила точно тази перука почти непрекъснато през последните няколко седмици преди да умре. Изглежда е била любимата ѝ.

— Не разбирам.

— А и инспектор Гароуей ми припомни оня цитат „Един и същ човек под различна шапка.“ — Ето кое ме накара да се замисля сериозно.

Силия повтори:

— Не виждам...

Поаро каза:

— Така също и кучето.

— Кучето? Какво е направило кучето?

— Кучето я е ухапало. Известно е, че то ѝ е било до болка предано. В последните няколко седмици от живота ѝ обаче кучето се нахвърляло върху нея няколко пъти и я ухапало доста жестоко.

— Искате да кажете, сякаш е усетило, че тя ще се самоубие? — ококори се Дезмънд.

— Не, нещо много по-просто...

— Аз...

Поаро продължи:

— Не, то е знаело нещо, което никой друг не е предугаждал. Знаело е, че това не е неговата господарка. Тя просто е приличала на нея. Икономката — тя е била малко зле със зрението, а също и глуха — пред себе си виждала жена, която е облечена в дрехите на Моли Рейвънскрофт и е носела най-набиващата се в очи от всичките нейни перуки — тази със ситните къдрици. Икономката споменала само, че господарката ѝ се държала доста различно през последните седмици от своя живот. „Един и същ човек под различна шапка“ беше фразата на Гароуей. И мисълта, просветлението ме осени тогава. Една и съща перука — различна жена. Кучето е знаело — то е усещало подмяната, защото обонянието му не греша. Това е била различна жена, не тази, която е обичало — жена, която то не е харесвало и от която се е страхувало. И аз си помислих — да предположим, че жената наистина

не е била Моли Рейвънскрофт, коя би могла да бъде тогава? Възможно ли е да е била Доли — нейната сестра близначка?

— Но това е невъзможно — възкликна Силия.

— Не, не е невъзможно. В края на краищата не забравяйте, че те са били близначки. И сега идвам до това, към което мисис Оливър насочи моето внимание. Нещо, което хората са й казали или намекнали. Било е известно, че лейди Рейвънскрофт наскоро е била в болница или в частна клиника и вероятно е знаела, че е болна от рак, или поне е вярвала, че е така. Медицинските изследвания обаче не са го потвърдили. Възможно е тя да си го е въобразила. Но не това е важно в случая. После малко по малко научих подробности за детските години на двете близначки, които са се обичали предано като всички близначки, правели са едно и също, обличали са се по един и същи начин, едни и същи са били интересите им, боледували са винаги заедно, омъжили са се с неголяма разлика във времето. И накрая, както се случва при много близначки — вместо желанието да вършат всичко по един и същ модел, те закопняли да правят точно противоположното. Да бъдат толкова различни една от друга, колкото могат. Дори между тях се появила странна доза антипатия. Нещо повече. В миналото им проблясвала драматична причина за това. Като младеж Алистър Рейвънскрофт се влюбил в Доротей Престън-Грей, по-голямата от близначките. Постепенно чувствата му се прехвърлили върху другата сестра, Маргарет, за която той се оженил. Тогава без съмнение, се появила ревността, която довела до отчуждението между двете сестри. Маргарет продължила да е силно привързана към сестра си, но Доротей очевидно се отчуждила от Маргарет. Това за мене обясняваше твърде много неща. Доротей изглеждаше трагична фигура. Тя явно е била душевно неуравновесена и вината за това не е била лично нейна — просто някакво печално съчетаване на гени по рождение, на наследствени характеристики. От доста ранна възраст — по причини, които не са били изяснени — тя е изпитвала омраза към децата. Имаме основание да вярваме, че едно невръстно дете е намерило смъртта си благодарение на нейните действия. Доказателствата сякаш не са категорични, но са достатъчно впечатляващи за един лекар, по чийто съвет тя е трябвало да се лекува. Тя действително е прекарала няколко години в психиатрична клиника. Когато лекарите са решили, че е излекувана, тя е започнала нормален живот, често е гостувала на

сестра си и дори е заминала за Малая по времето, когато те са били там на служба. И там отново се е случило нещастие. Този път с детето на съседите им. Въпреки че отново не е имало категорични доказателства, най-вероятно Доротея е била отговорна за трагедията. Генерал Рейвънскрофт я е отвел у дома в Англия и за пореден път я предал на грижите на психиатрите. След известно време отново се появила надеждата, че тя е излекувана, лекарите провели съответните изследвания и разрешили тя да се върне вкъщи, за да започне нормален живот. Този път Маргарет не само повярвала, че всичко е наред, но решила, че сестра ѝ трябва да живее у тях, за да следят отблизо за евентуални признаци на душевен дискомфорт. Не мисля, че генерал Рейвънскрофт е одобрил това. Той е бил твърдо убеден, че както е възможно някой да се роди уродлив, болен от церебрален паралич или инвалид, тя пък е имала вродена мозъчна деформация, която се проявявала от време на време и следователно е било необходимо постоянно да бъде наблюдавана, ако щете предпазвана и спасявана от самата себе си в случай на пристъп или нова драма.

— Твърдите — попита Дезмънд, — че тя е застреляла семейство Рейвънскрофт?

— Не, това не е моето заключение. Просто мисля, че Доротея е убила сестра си Маргарет, Навярно двете са се разхождали по крайбрежните скали и Доротея е блъснала Маргарет в бездната. В този момент именно в нея се е събудило позаспалото чувство на ненавист и презрение. Мисълта, че сестра ѝ, въпреки огромната прилика помежду им е психически и физически здрава, е била непоносима за нея. Омраза, ревност желание да убива — всичко това е изплувало в миг на повърхността и я завладяло изцяло. Мисля, че и един външен човек е знаел, той е бил там в момента на трагичната развръзка. И това сте била вие, мадмоазел Зели?

— Да — обади се Зели Моура. — Аз знаех. Наистина бях там по това време. Семейство Рейвънскрофт се безпокояха за нея. Особено след като тя направи опит да нарани малкия им син — Едуард. Изпратиха Едуард обратно в училището, а аз и Силия отидохме в моя *reunionnat*^[1]. Върнах се обратно тук едва след като се уверих, че Силия е настанена добре. Къщата остана празна. В нея бяхме само аз, генерал Рейвънскрофт, Доротея и Маргарет, поводът за тревога сякаш изчезна. И тогава, в един прекрасен ден двете сестри излязоха заедно. След

известно време Доли се върна сама. Беше много нервна и странна. Седна на масата за чай. Тогава именно генерал Рейвънскрофт забеляза, че дясната ѝ ръка е покрита с кръв. Попита я, да не би да е паднала. Тя отвърна: „О, не, нищо особено. Наистина нищо. Одрасках се на един розов храст.“ Но по дюнните не растяха розови храсти. Това беше чиста глупост и ние сериозно се обезпокоихме. Ако тя беше казала храст с прецип навярно щяхме да го приемем. Генерал Рейвънскрофт незабавно излезе и аз го последвах. Бързахме, а той непрекъснато повтаряше: „Нещо се е случило с Маргарет. Сигурен съм, че нещо се е случило с Моли“. Открихме я на една тераса, малко по-ниско от върха на скалата. Беше удряна със скални отломки и камъни. Още дишаше, но беше изгубила много кръв. За момент ние просто не знаехме какво да правим. Не посмяхме да я преместим. Знаехме, че трябва веднага да повикаме лекар, но преди да успеем Моли се притисна до съпруга си. Тя изрече, като се задъхваше: „Да, Доли беше. Тя не знаеше, какво върши, горката. Не знаеше, Алистър. И ти няма да допуснеш да страда поради това. Тя никога не осъзнава нещата, които прави и защо ги прави. Тя не успява. Никога не е могла. Трябва да ми обещаеш, Алистър. Мисля, че умирам. Не, не, няма време за лекар, а и той не би могъл да направи нищо. Лежа тук, кръвта ми изтича, и смъртта е близо. Чувствувам това, но ти ми обещавай. Обещавай ми, че ще я спасиш. Закълни се, че няма да допуснеш полицията да я арестува, че няма да я съдят за злодеянието, че няма да допуснеш да я затворят до живот като престъпник. Скрийте ме някъде, нека тялото ми да не бъде намерено. Моля те, моля те, това е последното, което искам от теб. От теб, когото обичам повече от всичко на света. Ако можех да оживея, заради теб бих го сторила, но аз няма да живея, чувствувам го. Пропълзях малко и то беше всичко, което можах да направя. Обещайте ми. И ти, Зели, нали ти също ме обичаш? Зная, ти си достатъчно привързана към мен, винаги си се грижила за мен, а обичаш и децата. Трябва да спасите Доли. Ти трябва да направиш всичко възможно, за да спасиш бедната Доли. Моля те, моля те. В името на взаимната ни обич, Доли трябва да бъде спасена“.

— А след това? — попита Поаро. — Какво направихте след това? Струва ми се, че вие трябва да сте...

— Да, тя издъхна. Умря около десет минути след тези последни думи и аз помогнах на генерала. Помогнах му да скрие тялото ѝ.

Намерихме мястото малко по-надолу по протежение на канарата. Пренесохме я и я покрихме, доколкото можахме с камъни и парчета скала. Всъщност до там не водеше никаква пътека, можеше да се достигне само с катерене. Поставихме я там. Единственото, което Алистър повтаряше непрекъснато, беше: „Обещах й. Длъжен съм да удържа на думата си. Не разбирам как ще го направя, не разбирам как някой може да я спаси. Но...“ — Е, ние наистина го направихме. Доли беше в къщата, когато се върнахме там. Изглеждаше уплашена, отчаяна от страх — но в същото време демонстрираше някакво ужасяващо задоволство. Тя каза: „Винаги съм знаела, знаех от години, че Моли е лоша. Тя те отмъкна от мен, Алистър. Ти ми принадлежеше — но тя те отмъкна от мен и те накара да се ожениш за нея и аз винаги съм чувствувала, че един ден ще й го върна. Предчувствувах го. Сега обаче се страхувам. Какво ще ми направят? Ако ме затворят отново? Не бих могла да издържа. Ти няма да допуснеш да бъда затворена. Ще ме откарат и ще ме обвинят в убийство. Не беше убийство. Аз просто трябваше да го направя. Понякога се налага и аз да свърша някои неща. Исках да видя кръвта й, разбирате ли? После избягах. Но знаех, че ще умре. Надявах се, че няма лесно да я откриете. Тя просто падна от канарата, хората ще приемат, че е нещастен случай.“

— Това е една ужасяваща история — каза Дезмънд.

— Да, — обади се и Силия, — ужасна история, но по-добре е да знаем истината докрай. Дори не мога да почувствувам съжаление към нея. Имам предвид майка ми. Зная, че беше удивително мил човек, че в сърцето й нямаше и следа от зло, наистина тя беше изключително добра — ето кое обяснява защо баща ми я е предпочел пред Доли. Той е пожелал да се ожени за мама, защото я е обичал и защото вече е знаел, че Доли не е съвсем наред, че е лош и изкривен човек. Но как, как успяхте да се справите с онази нелепа ситуация?

— Наговорихме купища лъжи — продължи Зели. — Надявахме се, че няма да открият тялото, така че по-късно през нощта да го преместим някъде и да създадем впечатлението, че се касае за нещастен случай — Маргарет се е разхождала по брега, случайно се е подхлъзнала и е паднала в морето. Тогава измислихме историята, че се е разхождала Доротея. Трябваше да извършим нещо в действителност доста елементарно. Алистър каза: „Ужасно е, нали разбираш? Но аз обещах — заклекх се пред Моли, когато умираше. Заклекх се, ще направя

това, което ме помоли — има начин, съществува известна възможност да спасим Доли, ако и тя съумее да изпълни ролята си както трябва. Не зная дали ще е в състояние да го направи.“ Аз попитах: „Да направи какво?“ Алистър отвърна: „Да се престори на Моли. Следователно Доротея се е разхождала насън, паднала е в бездната и се е пребила“.

Успяхме. Заведохме Доли в една празна къщичка, която знаехме отпреди и аз останах с нея там в продължение на няколко дни. Алистър обяви, че Моли е постъпила в болница, че е получила шок, след като открихме, сестра ѝ е паднала от канарата, докато се е разхождала насън. После върнахме Доли обратно вкъщи — върнахме я като Моли — облечена в дрехите ѝ и с нейната перука. Аз набавих още перуки — от онези с къдриците, които наистина я прикриваха. Милата стара икономка, Джанит, не виждаше добре. Доли и Моли наистина много си приличаха, нали разбирате, и гласовете им също. Доста лесно околните приеха, че това е Моли, която от време на време се държеше твърде странно в резултат на преживяния шок. Всичко изглеждаше съвсем естествено. И това беше потресаващо.

— Но как успя да го постигне? — попита Силия. — Трябва да ѝ е било дяволски трудно.

— Не, не ѝ беше трудно, още повече тя имаше това, което винаги беше искала. Имаше Алистър...

— А Алистър, как се чувствуваше той?

— Той сподели с мен в деня, в който беше уредил да замина обратно в Швейцария. Каза ми какво трябва да направя и ми довери своите намерения. Той каза: „Имам само един изход. Обещах на Маргарет, че няма да предам Доли на полицията и никой няма да узнае, че тя е убийца, че децата никога не ще научат истината за леля си. Безсмислено е да се знае, че Доли е извършила убийство. Просто тя се е разхождала насън и е паднала от канарата — една твърде тъжна случайност и тя ще бъде погребана тук, в църковния двор и под своето име“.

— Но как ще стане това? — попитах аз. Не можех повече да издържам.

Той продължи: „Ще ти доверя моето решение, само ти ще знаеш за него.“

„Разбираш ли“ — започна той — „Доли не трябва да живее, защото ще се опита да отнеме и друг човешки живот — бедната душа,

тя не е достойна да живее. Но трябва да разбереш, Зели, че заради това, което възнамерявам да направя, аз също ще заплатя със своя собствен живот. Няколко седмици ще съжителствуваме спокойно с Доли, ще се преструваме, че е моя съпруга — а сетне ще последва нова драма“. — Не разбрах какво точно искаше да каже. — „Още един нещастен случай? Отново подхлъзване насън?“ „Не. Това, което ще узнае за нас света е, че Моли и аз сме се самоубили; надявам се, че истинската причина за това ще остане неизвестна. Възможно е да предположат, че сме го сторили, защото тя е била болна от рак. Но ти трябва да ми помогнеш, Зели. Ти си единственият човек, който наистина ме обича и който бе привързан към Моли и децата, Ако Доли трябва да умре, аз съм този, който трябва да го направи. Ще се постарая тя да не бъде предварително нещастна или уплашена. Просто ще я застрелям, а след това и себе си. Нейните отпечатьци ще останат на револвера, защото тя го държа наскоро, моите също ще са там. Справедливостта трябва да възтържествува и аз ще я възстановя. Но държа да знаеш, че и преди и сега, аз все още ги обичам и двете. Моли — повече от живота си, Доли — защото наистина ужасно я съжалявам, че се е родила такава.“ Той каза: „Винаги помни, че...“

Зели се изправи и пристъпи към Силия.

— Сега знаеш истината — каза тя. — Обещах на баща ти никога да не научиш и не удържах на думата си. Нямах намерение да я разкривам пред теб или пред някой друг. Мосю Поаро ме накара да се почувствувам по-различно. Но беше толкова страшно...

— Разбирам какво чувствуваш — каза Силия. — Може би си била права от твоя гледна точка, но аз, аз съм щастлива, защото сега, струва ми се, една голяма тежест се смъкна от плещите ми.

— Слава богу вече и двамата знаем — намеси се и Дезмънд. — И то нещо, което нямахме нищо против да узнаем. Тук става въпрос за човешка трагедия — както се изрази Мосю Поаро, — истинска трагедия на двама души, които са се обичали. Но те не са посегнали на себе си, защото са се обичали. Единият от тях е бил убит, а другият е отнел живота на убиеца заради човечността, за да не пострадат и други невинни деца. Бих му простил дори, ако не е бил прав, но аз мисля, че той в действителност е бил прав.

— Тя беше жена, която всяваше страх — поде Силия. — Когато бях дете, аз се плашех от нея, без да зная защо. Сега обаче се досещам.

Мисля, че баща ми е бил смел човек, за да постъпи, така. Изпълнил е молбата на мама, която му е завещала в последните минути от живота си. Спасил сестра й — близначката, която, убеден съм, мама е обичала с нежност. Харесва ми епитафа — о, глупаво е от моя страна да го кажа — тя погледна Поаро със съмнение. — Може би вие не мислите така! Очаквам, че сте католик, но ето това, което е написано на техния надгробен камък. — „И в смъртта не се разделиха“ — макар и да не са умрели заедно, те продължават да са заедно. Така те се събраха в смъртта. Двама души, които се обичаха и моята нещастна леля, за която ще се опитам да мисля с по-добри чувства, отколкото съм го правила преди. Моята нещастна леля, която навярно е страдала поради своята подсъзнателна душевна обремененост. Забележете — продължи Силия, като се върна към обикновения си тон — тя не беше добър човек. Трудно е да обичаш хората, ако те не са добри. Навярно леля би могла да бъде и различна, ако бе направила сериозен опит да се промени. Ако това е така, трябва да си мислим за нея като за тежко болен — сякаш е чумав в някакво село и хората не го пускат да излезе сред тях, защото цялото село би загинало. Аз наистина се опитвам да изпитвам съжаление към нея. А за мама и татко вече не се безпокоя. Те са се обичали толкова силно, а са били привързани и към бедната, нещастна, изпълнена с омраза Доли.

— Мисля, Силия, — обади се Дезмънд, — че най-добре ще е да се оженим незабавно. Мога да ти кажа едно — майка ми никога няма да научи истината. Тя не ми е истинска майка, а и не е човека, комуто бих доверил такава тайна.

— Имам основание да вярвам, Дезмънд, — намеси се Поаро, — че вашата осиновителка беше нетърпелива да застане между вас и Силия и се опита да ви внуши, че от майка си и баща си тя е наследила някои чудовищни черти. Но вие навярно знаете, или ако не знаете, не виждам причина да не ви го кажа, че скоро ще наследите от истинската си майка, която е починала доста отдавна, една много голяма сума щом навършите двадесет и пет години.

— Ако се оженим със Силия, ние, разбира се, ще се нуждаем от тези пари — каза Дезмънд. — Моята осиновителка страшно обича парите и аз често й заемам дори сега. Преди известно време тя ми предложи да отида при адвокат, защото, според нея, е твърде неблагоприятно да си на двадесет и една години и да нямаш още

завещание. Предполагам, надявала се е да прибере парите за себе си. Мислех си да ѝ припиша всичките си пари, но сега, ако аз и Силия решим да се оженим, разбира се, ще ги оставя на съпругата си. Не ми харесва и начина, по който майка ми искаше да ме изправи срещу Силия.

— Подозренията ви са напълно основателни — каза Поаро. — Смя да предположа, че тя е била склонна да го направи само за добро, би трябвало да знаете, ако съществуваше някакъв риск или генетична обремененост на Силия.

— Добре — съгласи се Дезмънд, — навярно не е съвсем справедливо. В края на краищата, тя ме е осиновила и ме е отгледала. Осмелявам се да заявя, че ако наистина унаследя достатъчно пари, мога да ѝ припиша част от тях. Силия и аз ще разполагаме с остатъка и ще сме достатъчно щастливи. Дори и да ни натъжава нещо от време на време, ние няма да се тревожим повече, нали Силия?

— Не — съгласи се Силия — ние вече няма да се тревожим напразно. Мисля, че майка ми и баща ми са били великолепни хора. През целия си живот мама се е опитвала да се грижи за сестра си, но предполагам, това е било малко безнадеждно. Не можете да попречите на хората да бъдат това, което са в действителност.

— Скъпи деца — намеси се в разговора Зели. — Извинете ме, че ви наричам деца, тъй като вие сте порасвали мъж и жена. Зная го отлично. Толкова се радвам, че ви видях отново и че не съм ви сторила зло е това, което крих в тайна досега.

— Не си ни сторила нищо лошо и е прекрасно, че те виждаме, скъпа Зели! — Силия отиде при нея и я прегърна. — Винаги ужасно съм те харесвала — каза тя.

— И аз те заобичах много, след като се запознах с теб — каза Дезмънд. — Тогава живеех в съседите, а ти знаеше прекрасни игри и играеше с нас.

Двамата млади се обърнаха.

— Благодарим ви мисис Оливър — продължи Дезмънд. — Бяхте изключително любезна и с вашата настойчивост свършихте огромна работа. Благодарим ви, мосю Поаро.

— Да, приемоте и моите благодарности — каза и Силия. Те се отдалечиха бавно, а останалите ги проследиха с поглед.

— Е, аз ще тръгна, — Зели се обърна към Поаро — Ами Вие? Чувствувате ли се задължен да кажете някому за това?

— Има само един човек, с когото бих желал да го споделя. Един полицейски инспектор, който вече не е на действаща служба. Напълно се е оттеглил в пенсия. Мисля, че едва ли ще приеме за свой дълг да се намесва в нещо, което времето е изличило. Ако той все още беше на служба навярно бих премълчал.

— Това е една ужасна история — каза мисис Оливър. — Ужасна. И всички тези хора, с които говорих — да, всички те си спомниха по някакъв детайл. Нещо, което беше полезно, защото ни насочваше към истината, въпреки че беше така трудно да се навържат подробностите. Изключение правеше мосю Поаро, който умее да свързва дори най-необикновените неща, да намери връзката между перуки и близначки.

Поаро се приближи до Зели, която изправена наблюдаваше пейзажа наоколо.

— Надявам се, не ме обвинявате, че дойдох при вас — започна той — че ви убедих да сторите това, което сторихте.

— Не, аз съм доволна. Вие бяхте прав. Те двамата наистина са много чаровни, мисля, че са си лика-прилика. Ще бъдат щастливи. Стоим на мястото, където някога двама души се обичаха и където умряха. И не обвинявайте Генерала за това, което направи. Може и да не е било правилно, но аз не желая да го упреквам. Считаю, че това бе една смела постъпка, пък била тя и грешна.

— Вие също го обичахте, нали? — неочаквано попита Поаро.

— Да, винаги. Веднага щом попаднах в неговия дом. Обичах го нежно. Мисля, че той не го знаеше. Между нас никога не е имало, както вие се изразявате, обяснение. Той просто ми се доверяваше. Бях привързана и към него и към Маргарет.

— Има нещо, което бих желал да ви попитам накрая. Той обичаше едновременно и Доли и Маргарет, нали?

— До самия си край. Бе влюбен наистина и в двете. Затова пожела да спаси Доли. Навярно затова Моли поиска той да го направи? Коя от двете сестри обичаше повече? Чудя се. Това са неща, които никога няма да узная — каза Зели. — Поне досега не успях.

Поаро я изгледа за миг, после се обърна и се присъедини отново към мисис Оливър.

— Да се връщаме в Лондон. Трябва да се върнем към всекидневието и да забравим трагедиите и любовните истории.

— Слоновете помнят — каза мисис Оливър, — но ние сме хора, а хората за щастие могат и да забравят!

[1] пансион. — Б.пр. ↑

Издание:

Автор: Агата Кристи

Заглавие: Слоновете помнят

Преводач: Димитър Бърдарски; Румяна Манчева

Година на превод: 1992

Език, от който е преведено: Английски

Издание: първо

Издател: СД „Интергама“

Година на издаване: 1992

Тип: роман

Печатница: „Полиграфически комбинат“, ул. „Н.Ракитин“ № 2

Художник: Ивайло Нанов; Лъчезар Русинов

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/715>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.